Jules Verne

O tragedie în Livonia

ErcPress

Jules Verne

O tragedie în Livonia

Traducere de C. Starcu

ErcPress

© Erc Press, 2011
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Editurii Erc Press.

Editura ERC PRESS
Piața Presei Libere, nr. 1
sector 1, București
Tel./Fax: 021/318.70.28; 021/ 317.90.48
E-mail: office@ercpress.ro
comenzi@ercpress.ro
www.ercpress.ro

Jules Verne „Un drame en Livonie"

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VERNE, JULES
O tragedie în Livonia / Jules Verne ; trad.: C. Starcu - București : Erc Press, 2011
ISBN 978-606-602-044-2

I. Starcu, Cristian (trad.)

821.133.1-31=135.1

Director general: Ciprian ENE

Coordonator proiect: Roxana GEANTĂ
Redactor: Gabriela MANGU
Coperta: Lorena IONICĂ
DTP: Elena MARIN
Producție: Nicoleta DUMITRESCU

Ilustrații: Ediția originală Hetzel

Capitolul I

Trecerea frontierei

Omul era singur, în noapte. Umbla ca un lup printre gheţurile îngrămădite de gerurile iernii îndelungate. Avea un pantalon dublat, un palton cu căptuşeală groasă, un „kalot", adică un fel de caftan din piele de vită, căciula trasă peste urechi, protejându-se astfel pe cât putea de asprimea viscolului. Degerături dureroase îi afectau mâinile şi buzele, iar cele din vârfurile degetelor îl făceau să sufere cumplit. Mergea prin beznă, sub cerul plin de nori ameninţători de ninsoare, deşi era deja început de aprilie, dar se afla la o latitudine de peste cincizeci şi opt de grade.

Nu voia să se oprească. După o pauză de odihnă, probabil că n-ar mai fi putut să meargă mai departe.

Pe la unsprezece seara, se opri totuşi. Nu pentru că nu l-ar mai fi ţinut picioarele, nici pentru că n-ar fi avut suflu ori pentru că era mort de oboseală. Energia sa fizică se dovedea pe potriva celei morale. Strigă, cu un avânt patriotic de nedescris:

— În sfârşit... frontiera... frontiera Livoniei... a ţării mele!

Deschise larg braţele, ca să cuprindă între ele spaţiul ce se desfăşura înaintea sa, către vest! Cu piciorul izbi suprafaţa albă a solului, ca pentru a-şi grava urmele la capătul acestei ultime etape!

Venea de departe, de foarte departe - străbătuse mii de verste, trecuse prin multe pericole, pe care le înfruntase cu vitejie, le depăşise prin inteligenţă, le învinsese prin vigoare, prin rezistenţa sa la orice încercări.

Fugea de două luni şi se îndrepta către apus, parcurgând nesfârşitele stepe, condamnându-se la ocolişuri mari şi anevoioase, ca să evite

posturile cazacilor, traversând durele şi sinuoasele defilee din munții înalți, aventurându-se până în provinciile centrale ale Imperiului Rus, pe care poliția le supraveghează cu atâta minuțiozitate. În sfârşit, după ce a scăpat, ca prin minune, de întâlniri ce l-ar fi putut costa viața, reuşise să strige:

— Frontiera Livoniei... frontiera!

Acolo era deci acea țară ospitalieră, în care se întorcea el după mulți ani de absență, unde nu mai avea de ce să se teamă, pământul său natal, unde se afla în siguranță, unde îl aşteptau prietenii, unde familia îl primea cu brațele deschise, unde soția şi copiii abia îl aşteptau să se întoarcă, dacă nu chiar le făcea o mare bucurie venind neanunțat?...

Nu! Prin țara aceea trecea doar ca fugar, încercând să ajungă în cel mai apropiat port de la mare. Urma să se îmbarce, fără să trezească suspiciuni. Nu avea să fie în siguranță decât după ce litoralul livonian avea să dispară în zare.

— Frontiera! spusese el.

Dar ce era acea frontieră, pe care n-o definea niciun curs de apă, niciun lanț de munți, nici copacii vreunei păduri?... Nu exista acolo decât o trasare convențională, fără existența niciunui reper geografic?...

De fapt, era hotarul ce desparte Imperiul Rus de cele trei guverne ale Estoniei, Livoniei şi Curlandei, cunoscute drept provinciile baltice. În acel loc, respectiva linie limitrofă împarte sudul de nord prin suprafața, solidă pe timpul iernii, lichidă vara, a Lacului Peipus.

Cine era fugarul de vreo treizeci şi patru de ani, înalt, cu trup viguros, umeri lați, tors puternic, membre solide, ținută foarte hotărâtă? De sub gluga sa trasă peste cap, se vedea ieşind o barbă blondă. Când vântul îi ridica puțin gluga, se puteau observa doi ochi vioi, a căror privire nu înghețase din pricina viscolului.

O centură îi strângea mijlocul. Acolo îşi ținea, nu la vedere, o pungă mică din piele cu toți banii săi, doar câteva ruble de hârtie, sumă ce nu putea acoperi necesitățile unei călătorii de durată. Echipamentul său de drum se completa cu un revolver cu şase

gloanțe, un cuțit într-o teacă din piele, o desagă cu câteva provizii, un bidonaş pe jumătate plin cu şnaps şi un ciomag solid. Desaga, bidonaşul şi punga erau, în mintea sa, obiecte mai puțin valoroase ca armele, pe care era decis să le folosească dacă l-ar fi atacat fiarele ori agenții de poliție.

De aceea nu călătorea decât noaptea, fiind mereu preocupat să ajungă, neobservat, într-unul dintre porturile de la Marea Baltică sau din Golful Finlandei.

Până atunci, în decursul drumului său primejdios, putuse umbla nestingherit, deşi nu deținea acel „porodojna" dat de autoritatea militară, a cărui prezentare este cerută de toți şefii de post din imperiul moscovit. Dar avea să fie la fel pe măsură ce se apropia de litoral, unde paza este mai severă?...

Fireşte că fuga îi fusese semnalată, că făcând parte fie dintre criminalii de drept comun, fie dintre condamnații politici, avea să fie căutat cu aceeaşi atenție, urmărit cu aceeaşi înverşunare. Dacă norocul care-l ajutase până atunci avea să dispară la frontiera livoniană, însemna că nu mai avea să ajungă în port.

Lacul Peipus, lung de cam o sută douăzeci de verste, lat de şaizeci, este frecventat, în sezonul cald, de pescarii ce-i exploatează apele bogate. Navigația se face cu acele bărci grele, făcute prin asamblarea unor trunchiuri de copaci grosolan prelucrate şi a unor scânduri prost rabotate, denumite „struze", ce transportă, prin gurile de vărsare naturale ale lacului, în târgurile învecinate şi până în Golful Riga, încărcături de grâu, de in, de cânepă.

Dar, în acea perioadă din an, mai jos de latitudinea aceea a primăverilor târzii, Lacul Peipus nu este navigabil pentru ambarcații, iar un convoi de artilerie ar fi putut să-i traverseze suprafața tare, înghețată în urma gerurilor unei ierni grele. Nu era decât un câmp alb şi vast, cu blocuri de gheață, ce se înălțau în zona sa centrală, îngreunat de enorme blocaje de sloiuri, aduse de fluvii.

Acela era cumplitul pustiu pe care fugarul încerca să-l străbată pe jos, abia putându-se orienta pe teren. Cunoştea regiunea şi mergea grăbit, ca să ajungă pe malul occidental până la răsăritul soarelui.

„Este doar două noaptea", îşi zise el. „Mai am de străbătut vreo douăzeci de verste. Pe malul celălalt voi găsi destul de uşor coliba vreunui pescar sau vreo cocioabă abandonată, unde să mă odihnesc până diseară... Acum, nu mai umblu la întâmplare, prin acest ţinut!"

Se părea că uitase de oboseala sa şi că încrederea în propriile-i forţe îi revenea. Dacă ghinionul făcea ca agenţii poliţiei să-i regăsească urmele pe care i le pierduseră, ştia cum să scape de ei.

Temându-se să nu fie trădat de primele luciri ale zorilor, înainte de a fi traversat Lacul Peipus, fugarul îşi impuse să facă un ultim efort.

Se întări cu o gură de şnaps, apoi porni şi mai repede la drum, fără să-şi permită vreo oprire. Pe la patru dimineaţa, câţiva arbori subţiri, pini albi plini de promoroacă, grupuri de mesteceni şi de arţari se iviră neclari la orizont.

Acolo era uscatul. Tot acolo, pericolele deveneau mai mari.

Dacă frontiera livoniană trece prin partea mediană a Lacului Peipus, nu pe această linie sunt dispuse, fireşte, şi posturile vămilor. Administraţia le-a aşezat pe malul occidental, unde acele „struze" acostează în timpul verii.

Fugarul ştia asta. Nu se miră să vadă o lumină slabă, ce părea un fel de orificiu gălbui prin perdeaua de ceaţă.

„Focul acela se mişcă sau nu?", se întrebă el, oprindu-se lângă un bloc de gheaţă, ce se ridica în apropierea sa.

Dacă lumina se deplasa, însemna că era un felinar purtat de un om, probabil dintr-un grup de vameşi care-şi făceau rondul în acea parte a Peipusului, şi nu trebuia să le iasă în drum.

Dacă nu se deplasa, însemna că lumina interiorul unui post de vameşi de pe mal, căci, în perioada aceasta, pescarii nu veniseră încă la cabanele lor, aşteptând să se dezgheţe lacul, fenomen ce începe după 15 aprilie. Prudenţa îl sfătuia, aşadar, să o ia în stânga ori în dreapta, ca să nu fie văzut din acel post blestemat.

Fugarul porni pe diagonală, în stânga. Acolo, din ce se putea distinge prin ceaţa ce se ridica odată cu briza dimineţii, arborii păreau mai deşi. În caz că era urmărit, ar fi găsit acolo mai întâi un adăpost, apoi fuga i-ar fi fost facilitată.

Omul făcuse vreo cincizeci de paşi, când auzi strigându-se din dreapta sa:

— Cine-i?

Cuvintele acelea, pronunţate cu un accent german puternic, asemănător acelui „verda" nemţesc, produseră o impresie extrem de neplăcută asupra fugarului. De altfel, limba germană se foloseşte cel mai mult pe acolo, atât de ţăranii, cât şi de orăşenii din provinciile baltice.

Fugarul nu răspunse nimic la întrebarea aceea, ci se aruncă pe burtă, pe gheaţă. Bine făcu! O detunătură se auzi imediat. Dacă nu s-ar fi lăsat la pământ, glonţul l-ar fi lovit chiar în piept. Dar avea să scape el de rondul vameşilor?...

Ei îl văzuseră, fără îndoială... Strigătul şi împuşcătura stăteau mărturie... Totuşi, prin bezna aceea şi prin ceaţă, puteau crede că fusese o iluzie... Fugarul avea tot dreptul să creadă asta, după cuvintele pe care le schimbară între ei oamenii aceia, când se apropiară.

Făceau de pază într-unul dintre posturile de la Lacul Peipus, bieţii oameni în uniforme galben-verzui. Ei întindeau mâna foarte des după bacşişuri, căci sunt plătiţi prost de „tamojna", vama moscovită. Erau doi şi se întorceau la postul lor. Atunci li se păruse că văzuseră o umbră printre gheţuri.

— Eşti sigur că l-ai zărit? întrebă unul dintre ei.

— Da, răspunse celălalt. Vreun contrabandist care caută să intre în Livonia...

— N-ar fi primul din iarna asta şi nu va fi nici ultimul. Cred că aleargă şi acum, pentru că nu-i dăm de urme!

— Ei, nu poţi ochi bine pe o ceaţă ca asta, replică omul care trăsese. Regret că nu l-am pus la pământ... Un contrabandist are mereu plosca plină... Am fi împărţit băutura ca nişte tovarăşi buni...

— Nimic altceva nu face mai bine la stomac, adăugă celălalt.

Vameşii îşi continuară căutările, gândindu-se însă, fireşte, să se mai încălzească puţin cu un gât de şnaps ori de vodcă, ce li se oferea ca bonus atunci când prindeau un contrabandist. Se munciră însă degeaba.

De îndată ce fugarul îi consideră destul de departe de el, îşi reluă drumul către mal. Înainte de ivirea zorilor, avea să găsească adăpost într-o colibă pustie, la vreo trei verste la sud de post.

Fireşte, prudenţa ar fi cerut ca el să stea de veghe în acea zi, să observe tot, ca să fie pus în gardă de apropierea oricărui suspect, să poată chiar fugi, dacă vameşii l-ar fi căutat pe lângă cocioaba sa. Însă, rupt de oboseală, oricât de rezistent era, omul respectiv fu furat de somn.

Întins într-un ungher, acoperit cu caftanul său, dormea adânc. Se făcuse zi demult, atunci când se trezi.

Era trei după-amiaza. Din fericire, vameşii nu mai plecaseră din postul lor, după ce trăseseră o dată în timpul nopţii, dispuşi să admită că se înşelaseră. Fugarul trebuia să se felicite că scăpase de acest prim pericol, în momentul în care trecea frontiera ţării sale.

După ce se trezi, simţindu-se odihnit, trebui să mănânce. Proviziile pe care le mai avea în desagă îi ajungeau pentru o masă ori două. Era însă indispensabil să obţină altele noi, la prima sa oprire, mai ales ceva şnaps, căci bidonaşul i se golise.

„Ţăranii nu m-au gonit niciodată, iar cei din Livonia nu vor alunga un slav ca şi ei!", îşi zise el.

Avea dreptate, dar nu trebuia ca ghinionul să-l conducă la vreun cabaretier de origine germană, cum există prin provinciile acelea. Respectivii nu-i primesc pe ruşi la fel de bine ca ţăranii din imperiul moscovit.

În plus, fugarul nu avea de ce implora mila pe drumul său. Mai avea câteva ruble ce i-ar fi permis să-şi subvenţioneze nevoile până la capătul drumului, cel puţin prin Livonia. Dar, într-adevăr, ca să se îmbarce, oare i-ar fi ajuns?... Va vedea asta mai târziu.

Acum, esenţialul era să nu se lase prins şi să ajungă într-unul dintre porturile de pe litoral, din Golful Finlandei ori de la Marea Baltică. În acest scop, avea să facă tot posibilul.

De îndată ce întunericul fu destul de intens – pe la şapte seara – şi îşi pregătise revolverul, fugarul plecă din cocioabă. Vântul bătuse dinspre sud în timpul zilei. Temperatura urcase la zero grade, iar stratul de zăpadă, prezentând puncte negre, indica tendinţa de topire.

Fugarul se aruncă pe burtă, pe gheață.

Ținutul prezenta același aspect. Puțin ridicat în centrul său, are câteva înălțimi mai importante în nord-vest, dar altitudinea lor maximă nu depășește o sută, o sută cincizeci de metri. Aceste câmpuri întinse nu ofereau nicio dificultate pentru mersul pe jos, dacă dezghețul nu făcea solul momentan impracticabil, lucru de care s-ar fi putut teme.

Era deci important să ajungă în port, iar dacă dezghețul sosea prematur, acest lucru l-ar fi bucurat, pentru că navigația redevenea posibilă.

Cam cincisprezece verste despărțeau Peipusul de târgul Ecks, unde fugarul ajunse pe la șase dimineața, dar pe care îl evită. Agenții de poliție i-ar fi cerut actele și l-ar fi pus în încurcătură.

Nu în orășelul acela trebuia să-și caute refugiul. Petrecu ziua respectivă la o verstă de acesta, într-o cocioabă părăsită, de unde plecă mai departe la șase seara, către sud-vest, în direcția râului Embach, la care ajunse după ce străbătu unsprezece verste. Râul acesta își unește apele cu cele ale Lacului Watzjero, în extremitatea septentrională a sa.

În locul respectiv, în loc să o ia prin pădurea de arini și de arțari de pe maluri, fugarul consideră mai prudent să meargă pe lacul a cărui soliditate nu era compromisă încă.

O ploaie destul de serioasă, ce cădea din norii adunați deasupra sa, făcea să se topească și mai repede învelișul de zăpadă. Simptomele unui dezgheț apropiat se manifestau limpede. Nu era departe ziua în care avea să se producă dislocarea gheții de pe cursurile de apă din regiune.

Fugarul mergea repede, dorind să ajungă la capătul lacului înainte de venirea zorilor. Douăzeci și cinci de verste de străbătut, ceea ce era destul de mult pentru un om deja istovit. Era cea mai lungă distanță pe care și-o impusese, în noaptea aceea, de cincizeci de verste, adică vreo duzină de leghe metrice.

Cele zece ore de odihnă din ziua următoare ar fi fost un premiu justificat.

Era, pe ansamblu, o împrejurare regretabilă că vremea devenise ploioasă. Gerul ar fi făcut mersul mai uşor şi mai rapid. Este adevărat, pe gheaţa de pe Embach piciorul găsea un punct de sprijin, ce nu-i era oferit pe drumul de pe maluri, cuprins deja de noroiul dezgheţului. Dar fisurile şi crăpăturile indicau o dislocare apropiată şi topirea sloiurilor. Iată altă dificultate pentru un pieton, dacă traversa un râu, căci putea ajunge să înoate prin el. Din aceste motive, trebuia să străbată distanţele cât mai repede.

Omul ştia asta şi îşi folosea întreaga energie în acest scop. Caftanul său, strâns tare pe corp, îl apăra de rafalele de vânt. Cizmele îi erau în stare bună, căci le renovase recent, le întărise tocul cu cuie groase, ca să nu alunece pe solul acela nesigur. Prin bezna aceea, nici nu trebuia să se orienteze, căci Embach îl conducea direct la ţintă.

La trei dimineaţa, făcuse douăzeci de verste. În cele două ore rămase până în zori, avea să ajungă la locul de popas. Nici de această dată nu trebuia să rişte apărând prin vreun sat, căutând adăpost pe la vreun han, căci proviziile îi ajungeau pentru o zi. Orice refugiu era bun, dacă stătea în siguranţă acolo, până seara.

Pe sub copacii care acoperă extremitatea septentrională a Lacului Watzjero se găsesc destule cabane din buşteni, nelocuite iarna. Cu puţinul cărbune de care dispun ele, cu lemne uscate provenind de la arbori, este uşor să faci un foc bun, la care să-ţi încălzeşti trupul şi sufletul. Nu trebuie să te temi că fumul unei vetre te poate trăda prin acele vaste pustietăţi.

Fireşte, iarna fusese dură. Dar acest lucru nu favorizase fuga sa, de când ajunsese pe solul imperiului?

De altfel, nu iarna este prietena ruşilor? Aşa spune un dicton slav. Nu prietenia ei dură le oferă siguranţă ruşilor?

În clipa aceea, un urlet se auzi dinspre malul stâng. Nu se putea înşela, era al unei fiare aflate la câteva sute de paşi de el. Animalul se apropia sau se îndepărta?... Întunericul nu-i permitea să-l recunoască.

Omul se opri o clipă şi ascultă. Era important să fie prudent şi să nu se lase surprins.

Urletul se repetă, tot mai intens. Altele îi răspunseră.

Fireşte, o haită venea pe malul râului. Era posibil să fi simțit prezența unei ființe omeneşti.

Or, iată că lugubrul concert izbucni cu o astfel de violență, încât fugarul crezu că avea să fie atacat.

„Sunt lupi. Haita nu se află departe", îşi zise el.

Pericolul era maxim. Înfometați după iarna grea, lupii erau de temut. De un singur lup nu trebuie să te sperii, dacă eşti viguros, îți păstrezi sângele rece şi ai ciomagul în mână. Dar pe şase asemenea animale este dificil să le respingi, chiar cu revolverul la centură, dacă nu nimereşti cu toate gloanțele.

Trebuia să găsească un loc în care să stea, ca să le evite atacul, dar malurile lui Embach sunt joase şi lipsite de arbori. Nu se putea urca pe ramurile niciunui copac. Haita se afla la vreo cincizeci de paşi, venind fie pe gheață, fie prin stepă.

Nu avea altceva de făcut decât să alerge cât îl țineau picioarele, fără mare speranță de a se distanța de carnivorii aceia, în loc să se întoarcă spre ei şi să-i înfrunte. Asta făcu şi omul, dar, în curând, simți că fiarele se apropiaseră mult de el. Li se auzea mârâitul la mai puțin de douăzeci de paşi, în spatele său. Se opri şi i se păru că întunericul era luminat de nişte puncte strălucitoare, de cărbuni înroşiți.

Erau ochii lupilor – ale lupilor slabi, înfometați, pe care lipsa de hrană îndelungată îi făcea feroce, gata să sfâşie prada în colții lor.

Fugarul se întoarse ținând într-o mână revolverul, iar bâta în cealaltă. Era mai bine să nu tragă, dacă îi ajungea ciomagul, ca să nu le atragă atenția vreunor agenți ce ar umbla prin vecinătate.

Omul se înfipse bine pe picioare, după ce-şi scosese brațele dintre pliurile caftanului. Se răsuci rapid şi îi lovi pe lupii cei mai apropiați. Unul dintre ei vru să-l apuce de gât, dar cu bâta îl doborî la pământ.

Fiind însă şase, nu se speriară. Erau prea mulți pentru a-i exterminа unul după altul, cu revolverul. De fapt, după ce a doua lovitură a sa izbi capul unui alt animal, ciomagul i se frânse în mâna cu care-l folosise cu atâta putere.

Omul începu iar să fugă, iar lupii se luară după el. Se opri iar şi trase de patru ori.

Două fiare, lovite mortal, căzură pe gheața pătată de sângele lor, însă ultimele gloanțe se pierdură, ceilalți doi lupi ferindu-se de ele, printr-un salt, la vreo douăzeci de pași de om.

Fugarul nu mai avu timp să-și încarce revolverul. Haita se aruncase deja asupra sa. După două sute de pași, fiarele săriră pe el, mușcară din caftanul său, sfâșiindu-l în bucăți, pe care le păstrau în gură. Le simțea furia cumplită. Dacă făcea un pas greșit, se termina cu el. Nu s-ar mai fi ridicat de jos și ar fi fost sfâșiat de fiarele acelea.

Îi sunase deci ceasul? După atâtea încercări, după atâta oboseală, atâtea primejdii ca să ajungă pe pământul natal, nu avea să-și lase acolo nici măcar câteva oseminte.

În sfârșit, capătul lacului se văzu odată cu primele luciri ale zorilor. Ploaia încetase și tot ținutul era învăluit în ceață. Lupii se aruncară asupra victimei lor, ce-i mai respingea lovindu-i cu patul armei, la care ei răspundeau cu colții și cu ghearele.

Deodată, omul se lovi de o scară... Pe ce se sprijinea scara aceea?... Ce mai conta? Dacă reușea să-i urce treptele, fiarele nu-l mai puteau ajunge și, pentru moment, ar fi fost în siguranță.

Scara se ridica puțin oblic față de sol. Ciudat lucru, nu se sprijinea pe pământ, de parcă ar fi fost suspendată. Ceața nu-l lăsa să vadă punctul ei de sprijin superior.

Fugarul se prinse de ea și începu să urce, în clipa în care lupii săreau iar la el. Îl apucară cu colții de cizme, sfâșiindu-le pielea.

Însă scara pârâia sub greutatea omului și oscila la mișcările sale. Avea să cadă? Atunci ar fi fost sfâșiat, devorat de viu...

Scara rezistă. Putu ajunge în partea ei superioară cu agilitatea unui marinar ce se cațără pe catarg.

Acolo dădu peste un fel de grindă, destul de groasă, un fel de butuc al unei roți, pe care ar fi putut să încalece.

Lupii nu-l mai ajungeau. Degeaba săreau la baza scării și scoteau urlete îngrozitoare.

Capitolul II

Slavul îl ajută pe slav

Fugarul se afla momentan în siguranță. Lupii nu se pot cățăra ca urşii, care sunt numeroşi şi de temut, prin pădurile livoniene. Dar el nu trebuia să coboare înainte ca ultimele fiare să dispară de acolo, ceea ce avea să se întâmple, desigur, după răsăritul soarelui.

Mai întâi însă, de ce se afla pusă scara în locul acela şi pe ce se sprijinea capătul ei de sus?

Pe butucul unei roți, în care se implantau alte trei scări de acelaşi fel – în realitate, cele patru aripi ale unei mori ridicate pe o moviliță, nu departe de locul unde Embach se alimentează din apele lacului. Printr-un mare noroc, moara nu funcționa atunci când fugarul putuse să se agațe de una dintre aripile sale.

Rămânea posibilitatea ca dispozitivul să se pună în mişcare în zori, dacă vântul se întețea. În acest caz, ar fi fost greu să se țină pe butucul ce se rotea. De altfel, morarul, atunci când ar fi venit să desfacă pânzele şi să manevreze pârghia interioară, l-ar fi văzut pe omul care călărea aripile.

Dar fugarul putea risca să coboare de acolo?... Lupii se găseau sub el, la baza moviliței, urlând şi trezindu-i astfel pe cei din casele învecinate!...

Nu avea altceva de făcut decât să intre în interiorul morii, unde să se refugieze întreaga zi, dacă morarul nu stătea acolo – supoziție destul de plauzibilă – şi să aştepte seara ca să pornească iar la drum.

Aşa că omul, urcându-se până pe acoperiş, ajunse la lucarna prin care ieşea pârghia ce punea în mişcare ansamblul, a cărei tijă atârna până la sol.

Moara, aşa cum se obişnuieşte prin ţinut, era îmbrăcată într-un fel de carenă răsturnată, mai curând un fel de cască fără vizieră. Acest acoperiş rula pe o serie de galeţi interiori, ce permiteau orientarea dispozitivului după direcţia vântului. Iată de ce clădirea principală, din lemn, era fixată de sol, în loc să se rotească în jurul unui pivot central, ca la majoritatea morilor olandeze. Acolo se ajungea prin două uşi deschise, opuse una faţă de alta.

După ce a ajuns la lucarnă, fugarul a putut intra prin această îngustă deschizătură, fără mare greutate şi fără mult zgomot. Acolo era un fel de încăpere în pod, traversată orizontal de un ax, care se racorda prin intermediul unui angrenaj la tija verticală a pietrei de moară, instalată la etajul inferior al clădirii.

Era la fel de linişte, pe cât de întuneric. Nimeni nu se găsea la ora aceea la parter, fireşte. O scară abruptă, prinsă bine de perete, stabilea comunicarea cu parterul, care avea ca bază solul moviliţei.

Din prudenţă, decise să nu iasă din odăiţa din pod. Trebuia mai întâi să mănânce, apoi să doarmă. De la aceste două nevoi fundamentale, fugarul nu se mai putea sustrage mult timp.

Îşi epuiză deci rezerva de provizii, pe care trebuia să o înnoiască la prima sa nouă oprire. Unde şi cum?... Avea să stabilească.

Pe la şapte şi jumătate, ceaţa se risipise şi se vedeau uşor împrejurimile morii. Iată ce distinse, uitându-se prin lucarnă: în dreapta, o câmpie afectată de topirea zăpezii, marcată de un drum nesfârşit, ce se îndrepta spre vest, cu trunchiurile sale de arbori juxtapuse, căci traversa o mlaştină, peste care zburau felurite păsări acvatice. În stânga se întindea lacul, înghețat la suprafaţă, cu excepţia unui punct în care se vărsa râul Embach.

Acolo se înălţau câţiva pini şi brazi de culoare verde închis, ce contrastau cu arţarii şi arinii reduşi la starea de schelete.

Fugarul observă mai întâi că lupii, ce nu mai urlaseră de vreo oră, plecaseră de acolo. Îşi zise:

„Bine, dar vameşii şi agenţii poliţiei sunt mai de temut ca fiarele pădurii!... În apropierea litoralului va fi mai greu să scapi de ei... Pic

de somn... Totuşi, înainte de a adormi, trebuie să aflu cum pot fugi în caz de alarmă."

Ploaia încetase. Temperatura crescuse cu câteva grade, vântul bătând dinspre vest. Dar briza, care sufla destul de tare, nu avea să pună moara în mişcare?...

Din lucarnă se puteau vedea, la o jumătate de verstă, diverse căsuţe izolate, din coşurile cărora ieşeau fire de fum încă de dimineaţă.

Fireşte că locuia acolo proprietarul morii şi cătunul acela trebuia supravegheat.

Fugarul se aventură apoi pe mica scară interioară şi coborî până la scheletul de lemn, ce susţinea piatra de moară. Saci de grâu se înşiruiau dedesubt. Deci moara nu fusese părăsită, ci funcţiona când vântul era destul de tare ca să-i învârtească aripile. Ca urmare, dintr-o clipă în alta, nu avea să vină morarul ca să le orienteze după briză?

În aceste condiţii ar fi fost imprudent să rămână la etajul inferior. Mai bine să urce în odaia din pod, ca să doarmă câteva ceasuri. Într-adevăr, risca să fie luat prin surprindere. Cele două uşi prin care se intra în moară erau închise cu ajutorul unui simplu zăvor şi oricine ar fi căutat un refugiu, dacă reîncepea ploaia, putea să se adăpostească în moară. De altfel, vântul se întetea, deci morarul avea să vină în curând.

Omul urcă pe scara din lemn, uitându-se încă o dată prin ferăstruica din perete, ajunse în odaia de sus şi, doborât de oboseală, căzu într-un somn adânc.

La ce oră se trezi?... Pe la patru. Era în plină zi. Aripile morii însă tot nu se mişca.

Norocul îl făcuse să se trezească, în cele din urmă. Chiar dacă era înţepenit de frig, fugarul nu se dezmorţi întinzându-şi membrele, ceea ce-l scăpă dintr-o mare primejdie.

Auzi nişte cuvinte schimbate, la etajul inferior. Mai multe persoane vorbeau destul de aprins. Intraseră acolo cu o jumătate de oră înainte ca el să se trezească şi l-ar fi descoperit dacă ar fi urcat în odaia de sus.

Omul se feri să facă vreo mişcare.

Întins pe planşeu, ascultă ceea ce se vorbea sub el.

De la primele cuvinte, înţelese calitatea indivizilor ce se aflau acolo. Pricepu din ce primejdie scăpase, dacă avea să scape, adică dacă reuşea să plece din moară, fie înainte, fie după cei care discutau cu morarul.

Erau trei agenţi de poliţie, un brigadier şi doi dintre subordonaţii săi.

Pe vremea aceea, rusificarea administraţiei provinciilor baltice începea doar să îndepărteze elementul german, în favoarea celui slav. Mulţi poliţişti erau încă de origine germană. Printre ei şi brigadierul Eck, înclinat să-şi facă datoria cu mai puţină severitate faţă de cei de acelaşi neam cu el decât faţă de ruşii din Livonia. Foarte zelos, foarte perspicace, foarte bine văzut de şefii săi, nu se dădea înapoi de la nimic atunci când îi urmărea pe criminalii ce trebuia prinşi, mândrindu-se cu o reuşită, nesuportând înfrângerea.

Angajat atunci într-o urmărire importantă, îşi folosea toată energia şi dexteritatea, mai ales că era vorba despre un evadat din Siberia, livonian moscovit de origine...

În timpul somnului fugarului, la moară venise stăpânul acesteia, cu gândul de a lucra toată ziua. Pe la ora nouă, vântul i se păruse favorabil. Dacă aripile s-ar fi pus în mişcare, cel care dormea s-ar fi trezit imediat. Dar, din cauza ploii mărunte, vântul nu se mai înteţi.

Morarul se găsea lângă uşă, atunci când Eck şi agenţii săi îl zăriră şi intrară în moară, ca să-i pună unele întrebări.

În clipa aceea, Eck spuse:

— N-ai văzut un bărbat de vreo treizeci, treizeci şi cinci de ani, ieri, pe lângă lac?

— Nu, răspunse morarul. Nu vin nici măcar doi oameni pe zi în perioada asta, în cătunul nostru... E vorba de un străin?...

— Străin?... Nu, de un rus, din provinciile baltice.

— Un rus? repetă morarul.

— Da, un tâlhar. Dacă-l voi prinde, mulţi mă vor lăuda.

Pentru un poliţist, un fugar este întotdeauna un tâlhar, fie că fusese condamnat pentru crimă politică, fie pentru una de drept comun.

— Şi sunteţi pe urmele sale? întrebă morarul.

— De douăzeci şi patru de ore a fost semnalat la frontiera provinciilor.

— Ştiţi unde merge? întrebă morarul, curios din fire.

— Nu te poţi înşela, răspunse Eck. Se duce acolo unde se poate îmbarca, de îndată ce marea se va dezgheţa, adică la Revel, mai de preferat decât la Riga.

Brigadierul nu greşea pomenind de acel oraş, fostul Kolyvan al ruşilor, un punct în care se concentrează căile de comunicare maritime din nordul imperiului. Acest oraş se afla în legătură directă cu Petersburgul printr-o cale ferată de pe litoralul Curlandei. Fugarul era deci interesat să ajungă la Revel, care este şi staţiune balneară, ori cel puţin la Balliski, anexa sa, situat în extremitatea golfului, căci, prin poziţia sa, este primul care se eliberează de sloiuri.

Într-adevăr, Revel, unul dintre cele mai vechi oraşe hanseatice, cu o populaţie o treime germani şi două treimi estonieni, se găsea la vreo sută patruzeci de verste de moară, iar traseul acesta necesita patru lungi etape.

— De ce la Revel?... Tâlharul s-ar duce mai bine la Pernau! remarcă morarul.

În direcţia aceea nu aveai de străbătut decât o sută de verste. Riga era prea îndepărtată, la distanţă dublă faţă de Pernau, deci pe ruta respectivă nu trebuia continuate căutările.

Fireşte că fugarul, încremenit în odaia sa, îşi ţinea respiraţia, asculta foarte atent ceea ce se spunea, în avantajul său.

— Da, răspunse brigadierul, probabil la Pernau. Agenţii din Fallen au fost preveniţi să supravegheze ţinutul. Cred însă că evadatul nostru merge la Revel, unde s-ar îmbarca mai repede.

Aşa considera maiorul Verder, care conducea pe atunci poliţia din provincia Livonia, sub comanda colonelului Raghenov. Lui Eck i se spusese asta.

Colonelul Raghenov, de origine slavă, nu împărtăşea antipatiile şi simpatiile maiorului Verder, de origine germană, dar acesta din urmă se înţelegea perfect, din acest punct de vedere, cu subordonatul său, brigadierul Eck.

Pentru a-i modera şi a-i mulţumi, ascultau toţi de ordinele generalului Gorko, guvernatorul provinciilor baltice.

Acest înalt personaj se inspira, de altfel, din ideile guvernului, care intenţiona, după cum s-a menţionat, să rusifice treptat administraţia provinciilor.

Conversaţia mai dură câteva minute. Brigadierul îl descrise pe fugar, după cum îi fusese semnalat. Informaţiile fuseseră trimise la toate posturile de poliţie din regiune. Era un om înalt, cu o constituţie robustă, de treizeci şi cinci de ani, cu barbă blondă şi bogată, cu un caftan maroniu gros, cel puţin în clipa în care trecuse frontiera.

— Pentru a doua oară, zise morarul, afirm că omul acesta, un rus, spuneaţi?...

— Da, un rus!

— Ei bine, afirm că n-a apărut prin cătunul nostru şi în nicio casă nu veţi găsi indicii despre el...

— Ştii, spuse brigadierul, că oricine îi oferă adăpost riscă să fie arestat şi considerat unul dintre complicii săi?

— Domnul să ne apere! Ştiu asta şi n-aş risca aşa ceva!

— Ai dreptate, e prudent să nu ai de-a face cu maiorul Verder, adăugă Eck.

— Mă feresc de aşa ceva, brigadiere!

Apoi Eck se pregăti să iasă, repetând că el şi cu oamenii săi aveau să continue să străbată ţinutul între Pernau şi Revel. Agenţii de poliţie primiseră ordin să păstreze legătura între ei.

— Până atunci, zise morarul, iată că vântul bate iar dinspre sud-vest. Se va înteţi. Nu vor să mă ajute oamenii dumneavoastră să-mi orientez aripile?... Nu m-aş mai întoarce în cătun, ci aş rămâne aici toată noaptea.

Eck îl ajută cu plăcere să facă manevra. Agenţii săi ieşiră pe uşa opusă şi, apucând pârghia cea mare pentru acoperiş, o răsuciră peste galeţi, ca să plaseze dispozitivul motor după direcţia vântului. Cu pânzele întinse, moara începu să funcţioneze regulat, după ce angrenajul ei fu deblocat.

Apoi brigadierul şi agenţii săi porniră în direcţia nord-vest.

Fugarul ascultase întreaga discuție. Trebuia să rețină că pericolele cele mai mari îl amenințau la capătul aventuroasei sale călătorii... Poliția umbla pe câmp... Agenții acționau coordonat ca să pună mâna pe el... Trebuia să mai încerce să ajungă la Revel?...

Nu, consideră el. Mai bine se îndrepta spre Pernau, unde ar fi ajuns mai repede... Dezghețul, cauzat de ridicarea temperaturii, nu avea să mai întârzie, nici pe Marea Baltică, nici în Golful Finlandei.

După ce hotărî acest lucru, trebuia să plece din moară de îndată ce întunericul i-ar fi permis să fugă.

Dar cum să facă asta fără ca morarul să bage de seamă? Dispozitivul său funcționa sub vântul ce sufla constant, iar el se instalase acolo pe timpul nopții. Nu avea cum să coboare la etajul inferior, ca să iasă printr-una dintre uşi...

Era posibil să se strecoare prin lucarnă, să se târască până la pârghia cea mare, care servea la manevrarea acoperişului, şi de acolo să coboare pe sol?

Un om abil şi viguros putea încerca asta, deşi arborele aripilor se mişca şi exista pericolul să fie prins între dinții angrenajului, să fie zdrobit. Trebuia să rişte.

Era nevoie de încă un ceas ca să se facă destul de întuneric. Dacă, până atunci, morarul urca în odaia de sus, fugarul mai putea spera să treacă neobservat? Nu, cât încă mai era zi. Nu, chiar dacă se lăsa noaptea, căci morarul era dotat cu un felinar.

Ei bine, dacă el urca în odaie şi-l descoperea pe fugarul ascuns acolo, atunci trebuia să sară pe el, să-l imobilizeze şi să-l lege. Dacă morarul rezista, dacă încerca să se apere, dacă strigătele sale trezeau cătunul, s-ar fi nenorocit... cuțitul fugarului i-ar fi oprit strigătele în gât... Doar nu venise de la atâta distanță, nu trecuse prin atâtea primejdii, ca să nu folosească orice mijloc spre a-şi apăra libertatea.

Spera însă să nu se ajungă la acea soluție extremă de vărsare a sângelui... De ce să vină morarul în odaia de sus? Nu avea de supravegheat destule pietre de moară, ce se învârteau cu viteză, sub acțiunea aripilor enorme?

Se scurse un ceas în care arborele funcționa regulat, ca și angrenajul, sub vântul constant. Crepusculul, îndelungat la aceste latitudini mari, începea să lase locul întunericului. În odaie era beznă. Se apropia clipa plecării.

Etapa din noaptea aceea avea să fie istovitoare. Cuprindea vreo patruzeci de verste. Plecarea se impunea a nu fi întârziată și trebuia profitat de orice moment favorabil.

Fugarul se asigură că avea cuțitul la centură. Își puse șase cartușe în butoiașul revolverului, în locul celor consumate împotriva lupilor.

Rămânea dificultatea destul de mare de a trece prin lucarnă fără să fie agățat de arborele ce se rotea, a cărui extremitate se sprijinea pe cadrul mecanismului, chiar la intrarea în lucarnă. După aceea, ținându-se de ieșindurile acoperișului, putea ajunge destul de ușor pe pârghia cea mare.

Fugarul se îndrepta către lucarnă, când se auzi un zgomot, perceptibil printre cele ale pietrelor de moară și ale angrenajelor.

Era cel al unor pași greoi, sub care pârâiau treptele scării. Morarul urca spre odaia de sus, cu felinarul în mână.

Se ivi în încăpere în clipa în care fugarul, cu revolverul în mână, se pregătea să sară asupra sa.

Dar, de îndată ce morarul trecu cu o jumătate de corp de nivelul planșeului, zise:

— Meștere, e momentul să pleci... Nu mai zăbovi... Coboară... ușa e deschisă.

Uimit peste măsură, fugarul nu mai știu ce să răspundă. Bravul morar știa deci că el se afla acolo?... Îl văzuse refugiindu-se în moară?... Da, pe când dormea, urcase în odaia sa, îl văzuse, dar nu-l trezise. Nu era tot rus, ca și el?... Slavii se recunosc după expresia de pe chip... Înțelesese că poliția livoniană se afla pe urmele acestui om. De ce?... Nici nu dorea să-l întrebe, nici să-l dea pe mâinile brigadierului Eck și ale agenților săi.

— Coboară, zise morarul iar, pe un ton blând.

Cu inima bătând nebunește de emoție, fugarul ajunse la etajul inferior, ce avea o ușă deschisă.

— Iată nişte merinde, zise morarul, băgând nişte pâine şi carne în desaga fugarului... Am văzut că era goală, ca şi bidonaşul tău... Umple-l şi pleacă...

— Dar... dacă află poliția...

— Încearcă să scapi de ea şi nu-ți face griji pentru mine... Nu te întreb cine eşti... Nu ştiu decât asta: că eşti slav şi niciodată un slav nu va preda alt slav polițiştilor germani.

— Mulțumesc! strigă fugarul.

— Du-te, meştere! Dumnezeu să te călăuzească şi să te ierte, dacă ai pentru ce să fii iertat.

Noaptea era foarte întunecoasă, iar drumul ce trecea pe la baza moviliței, pustiu. Fugarul îi mai făcu un semn de rămas-bun morarului, apoi dispăru.

Conform noului itinerar adoptat, trebuia să ajungă în timpul nopții în târgul Fallen, să se ascundă prin împrejurimile sale, ca să se odihnească în ziua următoare. Evadatul trebuia să parcurgă patruzeci de verste... Îi mai rămâneau apoi şaizeci de verste până la Pernau. După care, în două etape, dacă nu întâlnea niciun pericol pe drum, avea să ajungă la Pernau înainte de miezul nopții din 11 aprilie.

Acolo avea să se ascundă până ce-şi procura suficiente resurse ca să urce la bordul unei nave, şi numeroase vase urma să plece de îndată ce dezghețul elibera Baltica.

Fugarul merse repede, când pe câmp, când pe lângă liziera pădurilor de brazi şi de mesteceni. Uneori, trebuia să înconjoare vreo colină pe la baza ei, să cotească pentru a evita râpe abrupte, să traverseze râuri pe jumătate înghețate între stuful şi stâncile de granit de pe malurile lor.

Solul era mai puțin arid decât în apropierea Lacului Peipus, unde pământul, amestecat cu nisip galben, este acoperit doar de o vegetație sărăcăcioasă. La lungi intervale de timp apăreau sate cufundate în somn, pe câmpul plat şi monoton, pe care plugurile aveau să-l pregătească în curând pentru semănatul inului, cânepii, secarei şi al altor plante.

Temperatura se ridica sensibil. Zăpada, pe jumătate topită, se preschimba în noroi. Dezghețul se dovedea precoce în acel an.

Pe la cinci, înainte de târgul Fallen, fugarul descoperi un fel de cocioabă izolată, în care se putu adăposti, fără să-l vadă cineva. O parte dintre proviziile oferite de morar îi servi ca să-şi redobândească forțele. Somnul avea să facă restul.

La şase seara plecă, după un somn netulburat de nimic. Din cele şaizeci de verste până la Pernau, dacă străbătea în noaptea de 9 spre 10 aprilie jumătate, aceasta era penultima etapă.

Aşa şi fu. În zori, fugarul trebui să se oprească, dar de această dată, în lipsă de ceva mai bun, în adâncul unei păduri de pini, la o jumătate de verstă de drum. Era mai prudent decât să se ducă şi să ceară găzduire la vreo fermă sau la un han. Nu întotdeauna ai parte de gazde ca morarul de lângă lac.

În după-amiaza acelei zile, ascuns după un tufiş, omul văzu trecând un grup de agenți pe drumul către Pernau. Ei se opriră o clipă, de parcă ar fi intenționat să caute prin pădurea de brazi. Dar, după acea haltă scurtă, porniră mai departe.

Seara, pe la şase, plecă şi el. Cerul era senin. Luna, aproape plină, strălucea intens. La trei dimineața, evadatul începu să umble de-a lungul unui râu, Pernova, la cinci verste în amonte de Pernau.

Ajunse astfel în mahalalele oraşului, unde intenționa să tragă la un han modest, până în ziua îmbarcării sale.

Fu tare mulțumit când observă că dezghețul ducea deja sloiurile de pe Pernova către golf. Peste câteva zile ar fi terminat cu interminabilele sale drumuri, cu etapele dure, oboseala şi primejdiile de tot felul.

Cel puțin aşa credea...

Deodată se auzi un strigăt. Era acelaşi cu care fusese salutat la venirea sa la frontiera livoniană de la Lacul Peipus şi care-i amintea de „verda" germanilor.

De această dată, nu ieşea din gura unui vameş.

Un grup de agenți se ivise. Era condus de brigadierul Eck.

Grupul se compunea din patru oameni ce supravegheau drumul în apropiere de Pernau. Fugarul se opri o clipă, apoi începu să alerge pe mal.

— El este! urlă un agent.

Din păcate, lumina intensă a lunii nu îi permitea să fugă fără să fie văzut. Eck şi oamenii săi se luară după el. Acesta, epuizat după călătoria lui îndelungată, nu putea fugi destul de repede. I-ar fi fost greu să-i lase în urmă pe poliţiştii care nu-şi rupseseră picioarele mergând ca el, de şase ore.

„Mai bine mor decât să mă las prins!", îşi zise el.

În momentul în care trecea un sloi la cinci, şase picioare de mal, sări spectaculos pe el.

— Foc! Foc! le strigă Eck agenţilor săi.

Se auziră patru detunături, dar gloanţele se pierdură printre gheţuri.

Sloiul îl ducea destul de repede pe fugar. Curentul de pe Pernova este rapid în primele zile de dezgheţ.

Eck şi oamenii săi îl urmăreau, alergând pe mal, în condiţii mai proaste, trăgând printre pietre şi sloiuri. Ar fi trebuit să-l imite, să sară şi ei pe bucăţi de gheaţă de pe râu.

Chiar voiau să încerce aşa ceva, când se produse un tumult violent. Sloiul se blocă într-o ciocnire de gheţuri, provocată de îngustarea râului, la un cot brusc al său, care-l devie spre dreapta. Se răsuci, se ridică, apoi iar se răsuci, după care dispăru printre celelalte blocuri, ce formau împreună un baraj.

Dezgheţul se oprise. Agenţii porniră pe câmpul de gheaţă, îl străbătură şi îl căutară pe fugar cam o oră.

Nici urmă de el. Fireşte, pierise în ciocnirea blocurilor.

— Mai bine l-am fi prins, zise unul dintre agenţi.

— Aşa este, replică brigadierul Eck, dar, fiindcă nu l-am putut prinde viu, să încercăm să-l găsim mort!

Capitolul III

Familia Nicolev

În ziua următoare, 12 aprilie, trei persoane, care o aşteptau pe a patra, vorbeau, între şapte şi opt seara, în sufrageria unei case dintr-o mahala din Riga, în care locuiau mai ales ruşi. Casa era modestă, construită din cărămizi, ceea ce era rar într-o margine de mahala, în care clădirile sunt făcute mai mult din lemn. Soba, aflată într-o scobitură a peretelui sălii, funcţiona încă de dimineaţă, întreţinând o temperatură de cincisprezece, şaisprezece grade, mai mult decât suficientă, căci termometrul de afară arăta cinci, şase grade Celsius peste zero.

Mica lampă cu petrol, acoperită cu un abajur, arunca asupra masei din mijloc o lumină palidă. Un samovar scotea aburi pe o servantă cu placă de marmură. Patru ceşti puse pe farfuriuţe indicau faptul că patru persoane urma să bea ceaiul împreună.

Dar a patra nu se ivise, deşi trecuseră patruzeci de minute de la ora fixată.

— Dimitrie întârzie, remarcă unul dintre invitaţi, apropiindu-se de o fereastră dublă, care dădea spre stradă.

Acest bărbat de vreo cincizeci de ani era doctorul rus Hamin, un prieten al casei şi unul dintre cei mai fideli. De douăzeci şi cinci de ani de când practica medicina la Riga, era foarte solicitat pentru talentul lui dovedit practic, preţuit pentru blândeţea caracterului său şi mult invidiat de confraţii săi. Se ştie până unde poate să ajungă uneori invidia profesioniştilor - în Rusia, ca şi oriunde în altă parte.

— Da, în curând va fi ora opt, zise alt invitat, uitându-se la pendula de pe perete, agăţată între cele două ferestre. Dar domnul

Nicolev are dreptul la sfertul academic, cum spunem noi în Franța, iar acest sfert de oră are, în general, mai mult de cincisprezece minute!

Personajul care vorbise era domnul Delaporte, consul francez la Riga. În vârstă de patruzeci de ani, stabilit de vreo zece ani în acel oraş, manierele sale elegante şi amabilitatea lui îi aduseseră un respect deosebit.

— Tatăl meu a plecat să dea o lecție în celălalt capăt al oraşului, spuse a treia persoană. Drumul e lung şi greu, pe furtuna asta, jumătate ploaie, jumătate zăpadă topită!... Va veni înghețat, bietul meu tată...

— Bun! zise doctorul Hamin. Soba sforăie ca un magistrat în audiență! În cameră e cald... Samovarul s-a luat la întrecere cu soba... O ceaşcă, două, cu ceai şi Dimitri îşi va recăpăta căldura internă şi externă! Nu-ți fie teamă, draga mea Ilka! Şi, de altfel, dacă tatăl are nevoie de un medic, el nu-i departe, şi este unul dintre cei mai buni prieteni ai săi...

— Ştim, dragul meu doctor! răspunse fata zâmbind.

Ilka Nicolev, în vârstă de douăzeci şi patru de ani, era o slavă pură. Foarte diferită de ceilalți locuitori ai oraşului Riga de sânge germanic, cu tenul lor prea roz, ochii foarte albaştri, privirea inexpresivă şi indolența foarte germană! Ilka era brunetă, înaltă, avea tenul alb, trăsături nobile şi un chip puțin cam sever, severitate diminuată de o privire de blândețe infinită atunci când nu era tulburată de vreun gând trist. Serioasă şi gânditoare, foarte puțin sensibilă la cochetăria vestimentară, îmbrăcată cu bun gust, ea reprezenta tipul desăvârşit de tânără livoniană de origine rusă.

Ilka nu era singurul copil al lui Dimitri Nicolev, văduv de zece ani. Fratele său, Ivan, care tocmai împlinise optsprezece ani, îşi termina studiile la Universitatea din Dorpat. Ea îi fusese ca o mamă în copilărie, căci, de la moartea celei adevărate, la ce altă femeie ar fi putut găsi mai mult devotament, mai multă bunătate, mai mult spirit de sacrificiu? Sora sa făcuse adevărate minuni în materie de economii, astfel încât tânărul student putuse să-şi continue studiile în afara casei părinteşti.

– Dimitrie întârzie...

Singurul venit al lui Dimitri Nicolev era de pe urma lecțiilor pe care le dădea la el acasă sau în oraş. Profesor independent de matematică şi fizică, foarte instruit, foarte apreciat, nu era un om avut. Nu te poți îmbogăți de pe urma acestei profesii, cu atât mai puțin în Rusia.

Dacă l-ar fi putut îmbogăți stima publică, Dimitri Nicolev ar fi fost milionar, unul dintre cei mai avuți din Riga, unde onorabilitatea îl plasa în primul rând printre concetățenii săi - de rasă slavă, fireşte. Şi ca să nu existe nicio îndoială în această privință, este de ajuns să luăm parte la conversația doctorului Hamin cu consulul, care aşteptau întoarcerea profesorului.

Discuția avea loc în limba rusă, pe care domnul Delaporte o vorbea la fel de bine cum vorbesc franceza ruşii distinşi.

— Ei bine, doctore, spuse el, iată-vă în ajunul unei mişcări care va avea drept rezultat modificarea condițiilor politice în Estonia, Livonia şi Curlanda... Ziarele estone, cu tot farmecul limbii lor ariene, prevăd acest lucru!

— Evoluția va avea loc treptat, răspunse doctorul, şi nu se va face prea repede, până când administrația şi municipalitatea nu vor fi preluate de la corporațiile germane! Oare nu este o anomalie inacceptabilă ca germanii să dețină conducerea politică a provinciilor noastre?

— Şi din păcate, chiar atunci când nu o vor avea, remarcă Ilka, nu vor fi în continuare atotputernici prin puterea banilor, din moment ce numai ei dețin terenurile şi locurile?

— Locurile din oraşe, răspunse domnul Delaporte, ar putea fi luate... Cât priveşte pământurile, va fi greu, ca să nu spun imposibil. Numai în Livonia, aceşti germani dețin cea mai mare parte din domeniul rural, cel puțin patru sute de mii de hectare.

Şi era cât se poate de exact. În provinciile baltice, nobilii, cetățenii de onoare, burghezii şi negustorii erau aproape exclusiv de origine teutonă. Dar, deşi convertit de aceşti germani, catolici mai întâi, protestanți apoi, poporul nu a putut niciodată să fie germanizat. Estonienii, frații finlandezilor şi ai letonilor, aproape toți agricultori stabili, nu-şi ascundeau antipatia de rasă pentru cei care erau

stăpânii lor şi, la Revel, la Dorpat, la Petersburg, multe ziare le apărau drepturile!

Consulul adăugă:

— Într-o luptă între ruşii de origine slavă şi ruşii de origine germană, nu prea ştiu cine va câştiga!

— Să-l lăsăm pe ţar să o facă, spuse doctorul Hamin. El este un slav pur şi va şti cum să restrângă elementul străin din provinciile noastre.

— Fie ca ţarul să reuşească! replică fata pe un ton grav. De şapte ani, de la cucerire, ţăranii şi muncitorii noştri au rezistat presiunii cuceritorilor şi aceştia au rămas în afara ţării!

— Şi tatăl tău, draga mea Ilka, spuse doctorul, a luptat cu mult curaj pentru cauza noastră!... Pe bună dreptate, se află în fruntea partidului slav...

— Nu fără să-şi fi făcut duşmani cumpliţi! replică domnul Delaporte.

— Printre alţii, continuă doctorul, fraţii Johausen, acei bancheri bogaţi, care vor crăpa de ciudă în ziua în care Dimitri Nicolev le va lua conducerea municipalităţii din Riga! La urma urmelor, oraşul nostru numără doar patruzeci şi patru de mii de germani împotriva a douăzeci şi şase de mii de ruşi şi a optzeci de mii de letoni... Slavii sunt aici majoritari, şi această majoritate îl va susţine pe Nicolev.

— Tatăl meu n-are astfel de ambiţii, răspunse Ilka. Numai să câştige slavii şi să fie stăpâni în ţara lor!

— Vor fi la viitoarele alegeri, domişoară Ilka, spuse domnul Delaporte, şi dacă Dimitri Nicolev va vrea să candideze...

— Ar fi o sarcină foarte grea pentru tata, care are o situaţie modestă, răspunse fata. Ştiţi bine, dragă doctore, că, în afara cifrelor, Riga e un oraş mai mult german decât rus!

— Să lăsăm să curgă apa pe Dvina! exclamă doctorul. Vechile obiceiuri se vor duce la vale, iar ideile noi vor veni din amonte! Atunci, bunul nostru Dimitri va fi dus de ele!

— Vă mulţumesc, doctore, şi dumneavoastră la fel, domnule Delaporte, pentru sentimentele faţă de tatăl meu, dar trebuie avut

mare grijă... N-ați văzut că devine din ce în ce mai trist? Şi asta mă îngrijorează!

Prietenii săi băgaseră şi ei de seamă acest lucru. De la un timp, Dimitri Nicolev părea foarte gânditor. Fiind foarte închis în el, puțin comunicativ, nu se destăinuia nimănui, nici măcar copiilor săi sau prietenului său fidel, Hamin. Se refugia într-o muncă îndârjită, în speranța că va uita. Totuşi, populația slavă din Riga îl considera viitorul ei reprezentant în fruntea unei noi municipalități.

Ne aflăm în anul 1876. Această idee de rusificare a provinciilor baltice data deja de un secol. Ecaterina a II-a se gândea la această reformă națională. Guvernul lua măsuri de a îndepărta corporațiile germane din administrația oraşelor şi a târgurilor. Alegerile pentru consilii aveau să le fie încredințate tuturor cetățenilor care îndeplineau anumite condiții de educație şi de cens.

În provinciile baltice, unde populația se cifra la un milion nouă sute optzeci şi şase de mii de locuitori, adică de trei sute douăzeci şi şase de mii în Estonia, un milion în Livonia, şase sute şaizeci de mii în Curlanda, elementul germanic era reprezentat doar de paisprezece mii de nobili, şapte mii de negustori sau cetățeni de onoare şi nouăzeci şi cinci de mii de burghezi, restul evrei, în total o sută cincizeci şi cinci de mii. Astfel, o majoritate slavă ar fi trebuit să se formeze uşor sub conducerea guvernatorului şi a înaltului personal administrativ.

Lupta se purta împotriva municipalității actuale, unde cele mai influente personaje erau bancherii Johausen, care vor juca un rol considerabil în această relatare dramatică.

Mai trebuie menționat că în cartierul sau în mahalaua oraşului Riga, unde se afla modesta locuință a familiei Nicolev, unde trăise tatăl său, înaintea lui, profesorul se bucura de respectul tuturor.

În acea periferie stăteau nu mai puțin de opt mii de moscoviți.

Situația materială a lui Dimitri Nicolev era mai precară decât se credea. Ea să fi fost motivul din cauza căruia Ilka nu se căsătorise încă, deşi împlinise douăzeci şi patru de ani?... La fel o fi în Livonia, ca şi prin alte părți, atunci când nu ai altă avere decât frumusețea, când zestrea unei fete nu este alcătuită decât din virtuțile ei, aşa cum

se spune prin țările din Occident? Nu, pentru că, în acea societate slavă din provincie, banii nu constituiau factorul cel mai important într-o căsătorie.

Nu trebuie să ne mire faptul că Ilka fusese cerută de soție de mai multe ori, ci aspectul conform căruia Dimitri şi fiica sa refuzaseră căsătoriile ce le puteau oferi toate avantajele.

Exista un motiv pentru asta. De câțiva ani, Ilka era logodită cu singurul fiu al lui Mihail Ianov, un slav, prieten al lui Dimitri Nicolev. Amândoi locuiau în Riga, în acelaşi cartier. Vladimir Ianov, astăzi în vârstă de treizeci şi doi de ani, era un avocat talentat. Cei doi copii fuseseră crescuți împreună. În 1872, cu patru ani înainte de începutul acestei povestiri, fusese hotărâtă căsătoria lui Vladimir Ianov cu Ilka, tânărul avocat având atunci douăzeci şi opt de ani, iar fata douăzeci.

Ceremonia urma să aibă loc anul acesta.

Cele două familii păstraseră atât de bine secretul, încât nu-l aflaseră nici prietenii. Când se pregăteau să-şi destăinuie planul, acesta, brusc, se spulberase.

Vladimir Ianov era membru al uneia dintre acele asociații secrete, care luptau în Rusia împotriva autocrației țarilor. Nu era afiliat nihiliştilor care au înlocuit de atunci propaganda morală cu fapte.

Dar administrația moscovită din umbră nu făcea nicio diferență.

Acționa prin măsuri administrative, fără procedură legală, „din necesitatea de a împiedica orice atentat", după formula clasică, firește. Au avut loc arestări în principalele oraşe din imperiu. La Riga, Vladimir Ianov, luat cu forța de acasă, a fost deportat la minele din Minusinsk, în Siberia Orientală. Va mai reveni el vreodată?... Cine ar fi îndrăznit să spere?

Lovitură cumplită pentru cele două familii, întreaga Rigă slavă resimțind acelaşi lucru. Ilka ar fi murit de durere dacă n-ar fi susținut-o chiar iubirea ei. Hotărâtă să plece la logodnicul ei, dorea să-şi împartă cu el cumplita experiență de exilat în acele îndepărtate regiuni. Până atunci, nu putuse afla ce se întâmplase cu Vladimir, în ce loc fusese deportat şi de patru ani nu avea nicio veste.

La şase luni după arestarea fiului său, Mihail Ianov simţise cum i se apropie sfârşitul. Atunci îi dăduse lui Dimitri Nicolev toţi banii lui - douăzeci de mii de ruble, cam puţin - ca să-i păstreze pentru fiul său.

Dimitri acceptase şi ţinuse banii la el fără să ştie nimeni, nici măcar Ilka. Banii rămaseră neatinşi în mâinile depozitarului.

Dacă fidelitatea ar fi izgonită de oriunde din lume, în Livonia şi-ar găsi ultimul refugiu. Acolo se întâlnesc încă logodnice uimitoare, ce se căsătoresc doar după douăzeci, douăzeci şi cinci de ani, după ce li s-a făcut curte în mod asiduu. Cel mai adesea, dacă aşteaptă atât să se căsătorească, acesta înseamnă că încă nu au destulă avere şi vor ca lucrul acesta să se întâmple.

Nimic de acest fel în ceea ce-i privea pe Vladimir şi pe Ilka. Nu se punea chestiunea averii, între ei. Fata nu avea nimic şi ştia că tânărul avocat nu i-ar fi cerut nimic, neştiind nici măcar de banii lăsaţi de tatăl său. Nu-i lipseau talentul, inteligenţa şi viitorul nu-l speria pentru el şi soţia sa, nici pentru familia lor.

După trimiterea lui Vladimir în exil, Ilka fusese sigură că nu-l va uita, aşa cum nici el nu avea s-o uite. Nu este ţara „sufletelor surori"? Aceste suflete, adesea, nu reuşesc să se unească pe pământ, dacă lui Dumnezeu nu-i este milă de iubirea lor şi, fără să se dezlege unul de celălalt, se contopesc pentru eternitate, atunci când ele nu s-au putut uni pe lumea aceasta.

Ilka aştepta, însă toată inima ei era acolo, alături de exilat. Aştepta ca o graţiere, vai, atât de improbabilă, să-i permită să ajungă la ea. Aştepta şi ca ea să primească permisiunea de a ajunge la el. Nu era doar logodnica lui, se considera soţia sa. Însă, dacă ar fi plecat ea, ce s-ar fi întâmplat cu tatăl ei, lăsat singur în această casă îngrijită doar graţie înclinaţiei fetei spre ordine şi economie?

Ea nu ştia însă ceea ce era mai grav în respectiva situaţie. Dimitri Nicolev nu-i mărturisise, chiar dacă era onorabil pentru el. De ce ar fi făcut-o?... De ce să adauge noi griji, ale prezentului, la cele ale viitorului?... Oricum, avea să se afle în curând, căci necazul se apropia.

Tatăl lui Dimitri Nicolev, angrosist la Riga, lăsase după moarte afaceri foarte încurcate. Lichidarea dezastruoasă prezenta o datorie de douăzeci şi cinci de mii de ruble. Dimitri, nevrând ca numele tatălui său să fie compromis din cauza falimentului, luase hotărârea să plătească datoriile. Vânzând tot ce era al lui, reuşise să înapoieze câteva mii de ruble, iar pentru restul sumei i se acordase un anumit răstimp. An de an, putuse economisi din munca sa bani pe care să-i dea creditorului.

Acest creditor era banca fraţilor Johausen. Dimitri Nicolev mai trebuia să achite în contul datoriei tatălui său suma de optsprezece mii de ruble. Pentru el, era enorm.

Dar înspăimântător era că scadenţa acestei sume venea în mai puţin de cinci săptămâni, la data de 15 mai.

Putea Dimitri Nicolev să spere că fraţii Johausen îi vor mai acorda un răgaz, o amânare? Nu! Nu se afla doar în faţa bancherului, a omului de afaceri, ci şi a adversarului politic, pe care opinia publică îl făcea rivalul lui în mişcarea antigermanică, pentru care se pregătea. Frank Johausen, şeful băncii, îl avea la cheremul său cu această datorie.

Avea să fie fără milă!

Ilka, în acest timp, continuă încă o jumătate de ceas conversaţia cu doctorul şi eu consulul, dar era îngrijorată de întârzierea tatălui ei, care, în cele din urmă, apăru, intrând pe uşa încăperii.

Dimitri Nicolev avea patruzeci şi şapte de ani, dar părea cu zece ani mai bătrân. Cu o înălţime peste medie, barba căruntă, chip destul de dur, fruntea ridată de griji şi gânduri şi o constituţie viguroasă, pe scurt aşa se prezenta.

Tinereţea şi-o păstrase prin privirea pătrunzătoare şi o voce plăcută, care mergea la suflet, cum spunea Jean-Jacques Rousseau.

Îşi scoase haina udă de ploaie, îşi aşeză pălăria pe fotoliu, îşi sărută fiica pe frunte şi dădu mâna cu prietenii.

— Ai întârziat tată, îi spuse Ilka.

— Am fost reţinut, răspunse Dimitri. O lecţie care s-a prelungit...

— Ei bine, să bem ceaiul! zise fata.

— Doar dacă nu eşti prea obosit, Dimitri, remarcă doctorul Hamin. Nu-mi place cum arăţi... Cred că ai nevoie de odihnă...

— Da, răspunse Nicolev, dar n-am nimic... Dorm la noapte şi-mi trece... Să bem ceaiul, prieteni! Şi aşa v-am făcut să mă aşteptaţi prea mult, dacă-mi daţi voie, aş vrea să mă culc devreme...

— Ce ai, tată?... întrebă Ilka, privindu-l pe Dimitri în ochi.

— Nimic, draga mea, ţi-am spus. Dacă o să te mai îngrijorezi aşa, Hamin o să-mi găsească o boală, doar ca să aibă satisfacţia să mă vindece!

— De astea nu te vindeci! răspunse doctorul, dând din cap.

— N-aţi aflat nimic nou, domnule Nicolev?... întrebă consulul.

— Nimic... Doar că guvernatorul general Gorko, care se afla la Petersburg, s-a întors la Riga.

— Bun! strigă doctorul. Mă îndoiesc că întâlnirea aceasta este pe placul fraţilor Johausen, care, probabil, nu-s văzuţi cu ochi buni acolo!

Fruntea lui Dimitri se ridă mai tare. Numele acesta îi amintea de data scadenţei care îl făcea să fie la mâna bancherului german!

Ceaiul era gata, iar Ilka umplu ceştile. Era de bună calitate, deşi nu costa o sută şaizeci de franci, precum cel al bogaţilor. Era băutura uzuală, moscovită, pe care o găseşti şi în casele săracilor.

Alături de ceştile cu ceai erau servite tartine cu unt, pregătite chiar de tânăra gospodină. Încă o jumătate de ceas, discuţia se prelungi între prieteni.

Vorbiră despre starea de spirit din Riga, aceeaşi ca şi în alte oraşe din regiunile baltice. Lupta dintre elementul german şi cel slav îi pasiona şi pe cei mai indiferenţi.

Dimitri, abătut, abia dacă lua parte la conversaţie, deşi subiectul îl constituia chiar persoana sa. Avea gândul în altă parte, cum se spune, dar era obligat să răspundă, făcând-o în mod evaziv, care nu-l mulţumea pe doctor.

— Iată, Dimitri, repetă el, ai zice că eşti în fundul Curlandei, iar noi la Riga! Ai intenţia să nu te mai lupţi? Oamenii te susţin, înalta administraţie ţi se cuvine... Vrei să contribui încă o dată la succesul fraţilor Johausen?

Acest nume avu iar efectul unei lovituri violente asupra nefericitului debitor al bogatei bănci!

— Sunt mai puternici decât crezi, Hamin, răspunse Dimitri.

— Dar mai puțin decât pretinzi. O să vedem, replică doctorul.

Orologiul bătu ora nouă şi jumătate. Era timpul să plece. Doctorul şi domnul Delaporte se ridicară ca să-şi salute gazdele.

Vremea era foarte proastă. Rafalele de vânt scuturau ferestrele. Acesta sufla pe la cotiturile străzilor, intra pe hornuri şi băga uneori fumul în case.

— Ce furtună! zise consulul.

— O vreme în care să nu laşi niciun medic pe afară, spuse doctorul. Haide, Delaporte, vă ofer un loc în trăsura mea... O trăsură cu două picioare, fără roți!

Doctorul o pupă pe Ilka, potrivit vechiului său obicei. El şi domnul Delaporte dădură apoi mâna cu Dimitri Nicolev, care-i conduse până în pragul casei, după care dispărură amândoi prin întuneric şi furtună.

Ilka veni să-şi pupe tatăl în acea seară, iar el o strânse în brațe cu mai multă tandrețe ca de obicei.

— Tată, nu-ți văd jurnalul, zise ea. Poştaşul nu l-a adus?

— Ba da, draga mea... L-am întâlnit pe drum, în timp ce venea la noi, şi mi l-a dat...

— Nu era şi o scrisoare? întrebă ea.

— Nu, fata mea.

În fiecare zi, de patru ani, lucrurile stăteau la fel: nu exista nicio scrisoare, cel puțin nu una care să vină din Siberia, cu semnătura lui Vladimir Ianov, pe care Ilka să o înmoaie în lacrimile ei!...

— Noapte bună, tată!

— Noapte bună, draga mea!

Capitolul IV

În poştalion

În acea perioadă, mijloacele de transport pe interminabilele câmpuri din provinciile baltice erau doar două, dacă un călător n-ar fi vrut să le parcurgă pe jos sau călare. Nu exista decât o cale ferată, cea care deservea litoralul Estoniei, înconjurând Golful Finlandei. Dacă Revel se afla în legătură cu Petersburgul, celelalte două capitale, ale Livoniei şi Curlandei, Riga şi Mittau, nu aveau cale ferată spre capitala Imperiului Rus.

Poştalionul sau teleaga, alt vehicul nu era la dispoziţia turiştilor.

Teleaga este o căruţă scundă, fără cuie, fără piese din fier, având părţile componente legate cu sfori, iar ca banchete un sac plin ori bagajele călătorilor. Cine umbla cu ea trebuia să se prindă bine cu o curea, ca să nu cadă din cauza drumului accidentat.

Poştalionul este mai puţin rudimentar. Nu-i o căruţă, ci o trăsură, cu un confort care lasă de dorit, fireşte, dar unde turistul se află la adăpost de ploaie şi de vânt. Nu are decât patru locuri şi cel care făcea cursa dintre Riga şi Revel nu pleca decât de două ori pe săptămână.

Fireşte că iarna nici poştalionul, nici teleguţa, nici un alt vehicul cu roţi nu circula pe drumurile înghețate. Erau înlocuite de „perklvsnoio", un fel de sanie grea, cu patine, pe care atelajul ei o trage destul de repede pe stepele albe din provinciile baltice.

În dimineaţa de 13 aprilie, poştalionul ce urma să plece spre Revel aştepta un singur călător, care-şi reţinuse locul din ajun. Era un bărbat de vreo cincizeci de ani, care ajunsese la ora plecării, un tip bine dispus, chiar vesel şi zâmbitor. Purta o haină lungă şi groasă peste vestonul din stofă şi avea sub braţ o geantă mică, pe care o strângea cu mare grijă.

Când intră în birou, conducătorul poştalionului i se adresă astfel:

— Ei, Poch, tu ai reţinut un loc?...

— Chiar eu, Broks.

— Adică o telegă nu-ţi ajungea!... Ai nevoie de o trăsură bună cu trei cai!

— Şi de un vizitiu bun ca tine, prietene...

— Văd că nu te uiţi la bani...

— Nu, mai ales când nu plătesc eu!

— Dar cine, mă rog?

— Stăpânul meu, domnul Frank Johausen.

— O! exclamă vizitiul. Ăsta are cu ce să reţină tot poştalionul, dacă vrea!

— Exact, Broks, dar, deşi n-am reţinut decât un loc, sper să nu călătoresc singur! Trece timpul mai uşor pe drum dacă...

— Sărmane Poch, de data asta va trebui să mergi singur! Nu se întâmplă prea des, dar uite că azi s-a întâmplat. N-a mai fost niciun loc reţinut, în afară de al tău.

— Cum... nimeni?...

— Nimeni şi, dacă nu iau pe cineva de pe drum, vei fi nevoit să pălăvrăgeşti doar cu mine... Haide, nu te jena!... Ştii că puţină conversaţie nu mă sperie...

— Nici pe mine, Broks.

— Şi până unde mergi?

— Până la capăt, la Revel, la corespondentul domnilor Johausen.

Poch făcu cu ochiul arătând spre gentuţa de sub braţ, prinsă la centură cu un lănţişor de cupru.

— Hai, nu mai vorbi de chestia asta!... Nu mai suntem singuri.

Un călător care ar fi putut remarca gestul angajatului băncii tocmai intrase în birou.

Acest călător avea mare grijă să nu fie recunoscut. Înfăşurat în mantia îmblănită, cu gluga trasă pe cap, omul îşi ascundea parţial faţa.

Necunoscutul se apropie şi întrebă:

— Mai aveţi un loc în poştalion?

— Au mai rămas trei, răspunse Broks.

— Unul ajunge.

— Pentru Revel?

— Da, pentru Revel, răspunse călătorul, după o mică ezitare.

Plăti cu ruble de hârtie preţul până la destinaţie, pe o distanţă de două sute patruzeci de verste.

Apoi, întrebă scurt:

— Când plecaţi?

— Peste zece minute.

— Unde oprim diseară?

— La Pernau, dacă vremea nu ne face probleme. Cu vijeliile astea, nu poţi şti niciodată...

— Sunt posibile întârzieri? întrebă angajatul băncii.

— Hm! Nu prea îmi place cum arată cerul! răspunse Broks. Norii aleargă cu rapiditate. Măcar să nu ne plouă! Dar dacă ninge...

— Hai, Broks, dacă-i cinstim cu şnaps pe vizitii, mâine seară ajungem la Revel...

— Aşa ar fi de dorit! Treizeci şi şase de ore... Cam atât fac eu, de obicei.

— Atunci, răspunse Poch, la drum, şi să nu pierdem vremea!

— Caii au fost înhămaţi, replică Broks. Nu mai aştept pe nimeni. Păhărelul de plecare, Poch... Şnaps sau vodcă?...

— Şnaps, răspunse angajatul băncii.

Se duseră la cârciuma din faţă, după ce făcu semn surugiului să vină după ei. Două minute mai târziu se întorceau la poştalion, în care călătorul necunoscut urcase deja. Poch se aşeză lângă el şi porniră la drum.

Cei trei cai înhămaţi nu erau mai mari decât măgarii şi aveau o culoare roşcată, părul lung şi aspru, fiind slabi, dar plini de energie. Şuieratul vizitiului era de ajuns ca să-i menţină la trap.

Poch făcea parte, de mulţi ani, dintre angajaţii băncii fraţilor Johausen. Intrase de copil acolo şi avea să stea până la pensionare. Bucurându-se de încrederea stăpânilor săi, era deseori însărcinat să ducă unor corespondenţi, la Revel, Pernau, Mittau sau Dorpat, sume

importante, care ar fi fost imprudent să fie încredințate serviciilor poştalioanelor.

De data aceasta, gentuța conținea cincisprezece mii de ruble în bilete de stat, bancnote divizionare echivalând cu o sută de franci francezi, adică un teanc de patru sute de bilete, închise cu grijă în geantă. După ce înmâna suma corespondentului din Revel, trebuia să revină la Riga.

Poch era grăbit să se întoarcă. Din ce motiv?... Se va afla din conversația lui cu Broks.

Vizitiul mâna cu repeziciune caii, ținând hățurile după moda rusească. Străbătu mahalaua de nord a oraşului, pornind apoi, pe drumul mare, prin câmpie. În apropiere de Riga, câmpurile cultivate erau numeroase, iar în curând aveau să înceapă arăturile.

Dar, la zece, douăsprezece verste de acolo, privirea nu mai cuprindea stepa nesfârşită, a cărei uniformitate nu era întreruptă decât de păduri cu arbori verzi, terenul fiind arareori accidentat în provinciile baltice.

Aşa cum observase Broks, cerul nu arăta bine, iar vântul bătea violent, în rafale. Furtuna se accentua pe măsură ce soarele se ridica. Din fericire, vântul bătea dinspre sud-vest.

Din douăzeci în douăzeci de verste, o stație de poştă permitea schimbarea cailor şi a vizitiului care îi condusese.

Astfel, se asigura un transport regulat şi rapid.

De la plecare, spre neplăcerea sa, Poch înțelese că nu poate intra în vorbă cu tovarăşul său de drum.

Stând ghemuit într-un ungher, cu gluga trasă peste cap, acesta se prefăcea că doarme, aşa încât dialogul nu se putea iniția.

Vorbăreț din fire, angajatul băncii fu nevoit să discute doar cu Broks, aşezat lângă vizitiu, adăpostit sub o capotă de piele. Coborând geamul de la poştalion, îi era uşor să se converseze cu conducătorul vehiculului, care era la fel de vorbăreț ca el.

— Şi eşti sigur, Broks, că mâine vom ajunge la Revel? îl întrebă cel de la bancă pentru a patra oară.

— Da, Poch, dacă vremea rea nu ne va întârzia, împiedicându-ne să mergem în timpul nopții.

— Şi, odată ajuns la Revel, poştalionul va pleca iar, după douăzeci şi patru de ore?

— După douăzeci şi patru de ore, răspunse Broks. Aşa funcționează serviciul.

— Şi tot tu o să mă aduci înapoi la Riga?

— Chiar eu, Poch.

— Pe Arhanghelul Mihail, tare aş vrea să mă văd întors deja acasă! Cu tine, fireşte!

— Cu mine, Poch?... Mulțumesc pentru amabilitate!... Dar de ce atâta grabă?...

— Deoarece am să-ți fac o invitație, Broks.

— Mie?

— Ție, şi este o invitație care îți va plăcea, dacă doreşti să mănânci şi să bei bine într-o companie plăcută.

— Ei! exclamă Broks, lingându-se pe buze. Ar trebui să-ți fii propriul duşman, ca să nu-ți placă asta!... Este vorba de un ospăț?...

— Mai mult decât atât! O adevărată petrecere de nuntă.

— De nuntă! exclamă Broks. Şi de ce aş fi eu invitat la un ospăț de nuntă?

— Întrucât ginerele te cunoaşte personal.

— Mă cunoaşte?

— Ca şi mireasa!

— Atunci, răspunse Broks, accept, chiar neştiind cine sunt viitorii soți.

— Îți voi spune.

— Înainte de a-mi spune, Poch, cred că sunt nişte oameni de toată isprava!

— Sigur că sunt de toată isprava, dacă eu sunt ginerele!

— Tu, Poch?

— Chiar eu, iar mireasa e drăguța de Zenaida Parensov.

— A! O făptură minunată! într-adevăr, nu mă aşteptam...

— Te miră?...

— Nu, dar voi o să vă înțelegeți bine, chiar dacă ai împlinit cincizeci de ani...

— Şi Zenaida are patruzeci şi cinci, Broks. Ce vrei, o să avem o fericire mai scurtă, asta e! Dragă prietene, de iubit poți să te iubeşti cât vrei, dar de însurat te însori când este posibil! Aveam douăzeci şi cinci de ani când m-am îndrăgostit, iar Zenaida douăzeci. Dar, împreună, nu aveam nicio sută de ruble! Aşteptarea era lucrul cel mai înțelept. După ce am reuşit să pun deoparte o sumă frumuşică, iar ea a strâns la fel, ne-am înțeles să ne unim economiile... Iar azi avem banii! Nu aşa fac adesea oamenii săraci din Livonia noastră? Trăind ani de zile cu speranța, iubirea e şi mai mare şi nu te îngrijorează viitorul.

— Ai dreptate, Poch.

— Eu am deja o slujbă bună la banca fraților Johausen, cu cinci sute de ruble pe an salariu. Zenaida câştigă tot atât. Aşa că suntem bogați... bogați în felul nostru, fireşte! Bineînțeles, nu avem nici măcar un sfert din cât am aici în geantă...

Poch se opri şi se uită neîncrezător spre tovarăşul său de călătorie, care stătea nemişcat şi părea că doarme. Avu impresia că vorbise prea mult... Dar continuă:

— Da, Broks, bogați în felul nostru! De aceea, cu economiile noastre, cred că Zenaida va face bine să cumpere o mică băcănie!... Este una de vânzare, lângă port...

— Şi îți promit mulți clienți, prietene Poch! strigă conducătorul.

— Mulțumesc, Broks, mulțumesc! Îmi datorezi asta pentru locul rezervat la ospăț.

— Care?

— Nu departe de mireasă! Şi vei vedea ce frumoasă va fi Zenaida în rochia ei de mireasă, cu o coroniță de mirt pe cap şi cu acel colier oferit de doamna Johausen.

— Sunt convins, Poch!... O femeie atât de bună nu poate fi decât o femeie frumoasă... Şi pe când ceremonia?

— Peste patru zile, Broks, în 16. De asta îți tot zic să grăbești surugii!... Le voi da de băut din pahare mari. Dar să nu lase caii să doarmă înhămați! Poștalionul tău transportă un logodnic și nu trebuie să îmbătrânească prea mult timp în timpul călătoriei!

— Da! Zenaida nu te-ar mai vrea! răspunse conducătorul, râzând vesel.

— Ah! Degeaba spui asta!... Dacă aș avea cu douăzeci de ani mai mult, tot pe mine m-ar vrea!

După aceste confidențe făcute de omul de la bancă prietenului său, Broks, surugiii au fost cinstiți cum se cuvine, la opriri, și s-a trecut prin stații cu repeziciune, cum niciodată nu mai gonise poștalionul de la Riga!

Peisajul era mereu același, câmpii întinse, dinspre care venea un miros de cânepă în timpul verii. Drumurile, adesea trasate de trăsuri și șarete, nu erau întreținute. Treceau pe la liziera unor păduri mari cu aceiași copaci, arțari, arini, mesteceni, apoi imense grupuri de brazi care gemeau sub rafalele vântului. Pe drum și pe câmp era puțină lume. Poștalionul trecea prin sate, prin cătune, de la o stație la alta, fără să piardă timpul, grație îndemnurilor lui Broks. Nu pierdeau nicio clipă, iar furtuna nu-i amenința cu nimic, fiindcă sufla din spate.

În timp ce caii erau deshămați și înhămați alții, cel de la bancă și conducătorul coborau din poștalion. Dar călătorul necunoscut nu-și părăsea niciodată locul. Profita că era de unul singur ca să arunce o privire afară.

— Nu prea se mișcă tovarășul nostru de călătorie! repeta Poch.

— Și nici nu vorbește!... răspundea Broks.

— Nu știi cine e?

— Nu, și nu i-am văzut nici măcar culoarea bărbii!

— Va trebui să-și arate fața când vom lua masa de prânz, la stația unde vom opri.

— Dacă nu cumva mănâncă la fel cum vorbește! replică Broks.

Înainte de a ajunge în satul unde poștalionul trebuia să oprească la prânz, trecură printr-o mulțime de cătune amărâte, cu colibe în

...apoi imense grupuri de brazi...

care abia dacă se putea locui, bordeie de oameni sărmani, cu ferestre închise, cu scândurile prost îmbinate, ce lăsau să intre vântul rece al iernii. În Livonia ţăranii erau robuşti: bărbaţii aveau capul acoperit de păr aspru, femeile erau îmbrăcate în zdrenţe, iar copiii umblau desculţi, cu braţele şi picioarele pline de noroi, ca nişte animale din staul, neglijate. Nefericiţii mujici! şi, dacă sufereau în cocioabele lor de căldurile verii, de gerul iernii, cu ploaie şi zăpadă tot timpul, se hrăneau cu pâinea cu coajă neagră şi cleioasă, înmuiată cu un sirop de ulei de cătină, cu terci de orz sau de ovăz şi, foarte rar, cu câteva îmbucături de slănină sau carne de vită sărată. Ce viaţă! Dar se obişnuiseră cu ea, nu ştiau ce înseamnă să se plângă. La ce bun?

Din fericire, pe la unu după-amiază opriră la staţia dintr-un sat mare, la un han acceptabil, unde călătorii au găsit o masă îmbelşugată: ciorbă de purcel de lapte, castraveţi înotând într-un blid cu apă sărată, pâine neagră, căci nu se putea ajunge cu exigenţa până la a cere una albă, o bucată de somon pescuit din Dvina, slănină proaspătă cu legume, icre negre, ghimbir, hrean şi dulceaţă de afine de pădure cu un gust extraordinar. De băut li s-a oferit ceai, care era nelipsit, ce curge alimentând, poate, şi un fluviu prin provinciile baltice. Masa excelentă i-a binedispus pe Broks şi Poch pentru tot restul zilei.

Pentru celălalt călător, efectul nu era la fel de benefic. Mâncase într-un ungher al sălii de mese. Îşi ridicase puţin gluga, lăsând să se vadă un pic din barba sa căruntă. Zadarnic îl priviră cu atenţie omul de la bancă şi conducătorul. El mâncă zorit, cu sobrietate, şi se urcă în trăsură mult mai repede decât ceilalţi.

Tovarăşii săi de drum erau miraţi, mai ales Poch, că nu putuseră schimba nicio vorbă cu bărbatul cel tăcut.

— Chiar nu vom reuşi să aflăm cine este acest om?... întrebă Poch.

— O să-ţi spun, răspunse Broks.

— Îl cunoşti?

— Da! E un domn care şi-a plătit locul, şi asta mi-e de-ajuns.

Plecară înainte cu câteva minute de ora două. Poştalionul îşi reluă mersul rapid. Caii porniră în galop, alintaţi de vizitiu, în timp ce-şi rotea biciul:

— Haideți, porumbișelor! Trageți, rândunicilor!

Poch își epuizase stocul de vești, iar conversația dintre el și conducător lâncezea. După masa atât de consistentă, amețit de vodcă, începu să moțăie, iar după un sfert de oră dormea adânc, visând, probabil, la frumoasa Zenaida Parensov.

Vremea se înrăutățea. Norii coborau spre sol. Poștalionul trebuia să traverseze câmpiile mlăștinoase. Nisipurile mișcătoare erau străbătute de pâraie, de care este brăzdată regiunea septentrională a Livoniei. De aceea fusese nevoie să se juxtapună trunchiuri de copaci, curățați de coajă în parte, ca să confere soliditate acelor configurații ale solului. Trecerea de abia îi ajungea unui pieton și era grea pentru o trăsură. Mulți dintre acei buşteni se învârteau, nefiind bine fixați în sol, ori se ridicau sub roțile poștalionului, producând un zgomot îngrijorător de fierătanii.

În aceste condiții, surugiul nu avea de gând să zorească deci caii. Mergea lent, prudent, îndrumând caii la fiecare pas. În acest fel, evitară orice accident, dar animalele ajungeau foarte obosite în stații și nu li se putea cere mai mult.

La cinci seara, sub cerul înnorat, era deja întuneric. Era nevoie de mare atenție să păstrezi direcția pe drumul care se confunda cu mlaștinile. Caii erau speriați că nu simțeau sol tare sub copite, sforăiau și săreau într-o parte.

— La pas, căci n-avem ce face!... repeta Broks. Mai bine să ajungem cu o oră întârziere la Pernau decât să avem vreun accident...

— O oră întârziere! strigă Poch, trezit din somn din cauza zdruncinăturilor.

— E mai prudent! răspunse surugiul, nevoit să coboare, de mai multe ori, ca să-și conducă bidiviii de căpăstru.

Călătorul se mai mișcase, își ridicase capul, încercând zadarnic să vadă ceva pe geamul portierei, dar era întuneric ca să poată distinge ceva. Felinarele poștalionului aruncau două jerbe luminoase, ce alungau puțin bezna.

— Unde suntem? întrebă Poch.

— La douăzeci de verste de Pernau, răspunse Broks, şi, după ce ajungem la staţie, ar fi mai bine să rămânem acolo până mâine dimineaţă...

— La naiba cu vijelia care ne va face să întârziem douăsprezece ore! strigă omul de la bancă.

Rafalele erau uneori atât de puternice, încât poştalionul, împins peste cai, era să se răstoarne. Situaţia deveni extrem de dificilă. Poch şi Broks puseră chiar problema mersului pe jos până la Pernau. Ar fi fost mai sigur, pentru a evita accidentele, decât să rămână în trăsură.

Tovarăşul lor de drum nu părea hotărât să o părăsească. Niciun englez flegmatic n-ar fi arătat mai multă nepăsare faţă de tot ceea ce se întâmpla. Doar nu-şi plătise locul ca să meargă pe jos. Poştalionul avea obligaţia să-l ducă la destinaţie!

Deodată, la şase şi jumătate seara, în toiul vijeliei, se produse o zguduitură puternică. O roată din faţă se înfundă într-un făgaş şi se rupse.

Poştalionul se înclină brusc, îşi pierdu echilibrul şi se răsturnă pe partea stângă.

Se auziră strigăte de durere. Poch, care avea o vânătaie la picior, nu se gândea decât la preţioasa lui geantă, prinsă cu lănţişorul. O ţinea strâns sub braţ, atunci când reuşi să iasă din trăsură.

Broks şi călătorul aveau şi ei vânătăi neînsemnate, iar surugiul sărise în faţa cailor.

— Ce ne vom face?... strigă Poch.

— Trăsura nu-şi mai poate continua drumul, răspunse Broks.

Necunoscutul nu zise nimic.

— Poţi merge pe jos până la Pernau? îl întrebă Broks pe omul de la bancă.

— Cincisprezece verste, cu contuzia mea? exclamă el.

— Ei bine, călare?...

— Călare? După câţiva paşi, aş cădea!

Singura soluţie era căutarea unui adăpost într-un han din împrejurimi, dacă exista vreunul, unde să-şi petreacă noaptea, măcar

Poch şi călătorul necunoscut. Broks şi vizitiul aveau să încalece bidiviii şi să se întoarcă apoi cu un rotar care să repare trăsura.

Pentru angajatul bancii, dacă nu ar fi avut în grijă o sumă atât de mare de bani, respectiv cele cincisprezece mii de ruble, sfatul ar fi fost excelent...

Oare exista, în vecinătate, vreun han, vreo fermă, vreo cârciumă unde să se refugieze până dimineață?... Poch puse primul întrebarea aceasta.

— Da... acolo... fireşte! răspunse călătorul.

Cu mâna îi indică o luminiță, la vreo două sute de paşi în stânga, în colțul unei păduri ce abia se distingea. Era felinarul unui han sau focul unui pădurar?...

Întrebat, surugiul răspunse:

— Este cârciuma lui Krov.

— Cârciuma lui Krov? repetă Poch.

— Da... *Crucea Ruptă.*

— Ei bine, spuse Broks, adresându-se celor doi călători, dacă vreți să dormiți acolo, vom veni să vă luăm mâine la prima oră.

Propunerea păru să-i placă necunoscutului. Altceva mai bun tot nu aveau de făcut. Vremea devenea cumplită, în curând avea să înceapă să plouă torențial. Doar cu mari eforturi aveau să izbutească vizitiul şi conducătorul poştalionului să ajungă la Pernau cu atelajul.

— De acord, zise Poch, pe care piciorul rănit îl făcea să sufere. Mâine, după o odihnă binemeritată pe timpul nopții, voi fi în stare să plec şi mă bazez pe tine, Broks...

— Mă voi întoarce la ora stabilită, replică el.

Caii fură deshămați, iar poştalionul, culcat pe o parte, trebui abandonat. Dar, în noaptea aceea, probabil că nicio şaretă ori trăsură nu aveau să treacă pe drum.

După ce i-a strâns mâna prietenului său, Poch, trăgându-şi după el piciorul, se îndreptă spre pădurea de unde provenea luminița ce indica locul cârciumii.

Cum angajatul băncii mergea cu dificultate, călătorul se oferi să-l sprijine, cu brațul său. Poch acceptă, după ce-i mulțumi tovarăşului

său de drum, care se arăta mai sociabil decât se bănuise, după atitudinea sa de la plecarea din Riga.

Parcurseră cei două sute de paşi fără accidente, pe drumul mare, lângă care se afla cârciuma.

La uşa de la intrare ardea un felinar cu petrol. De zid era prinsă o prăjină lungă, ce atrăgea privirile trecătorilor în timpul zilei. Printre crăpăturile zidului se vedeau luciri din interior şi zgomot de pahare şi de glasuri. Un însemn pictat grosolan se găsea deasupra uşii principale. La lumina felinarului se puteau citi aceste cuvinte: *Taverna Crucea Ruptă.*

Capitolul V

La *Crucea Ruptă*

Cabana *Crucea Ruptă* îşi justifica numele printr-un desen din sânge de bou, ce figura, în partea superioară a zidului, o cruce dublă rusească detaşată de baza sa şi zăcând pe pământ. Fireşte, vreo legendă legată de o profanare iconoclastă, pierdută în negura timpului.

Un oarecare Krov, de origine slavă, văduv, în vârstă de patruzeci, patruzeci şi cinci de ani, ţinea taverna aceea, pe care o stăpânise tatăl său, înaintea lui, în acel loc izolat de pe drumul dintre Riga şi Pernau. Pe o rază de două, trei verste, nu exista nicio casă învecinată, nici vreun cătun mai apropiat. Izolarea era deplină.

Drept clienţi sau trecători, Krov nu-i primea decât pe rarii călători obligaţi să se oprească la cârciumă, cam o duzină de ţărani ce lucrau pe câmpurile învecinate şi câţiva tăietori de lemne ori cărbunari ce aveau treabă prin pădurile din jur.

Se descurca, oare, cârciumarul?... Oricum, nu ţipa de foame şi nici nu era omul care să povestească lucruri legate de persoana sa. Cârciuma funcţiona de vreo treizeci de ani, condusă mai întâi de tatăl său - care ştia să înşele, aşa că făcuse avere - apoi de fiu. Aşa că şmecherii din regiune aduceau banii care nu lipseau deloc la *Crucea Ruptă*. Dar asta nu privea pe nimeni.

Nefiind prea comunicativ, Krov trăia foarte retras, plecând arareori de la taverna sa, apărând uneori pe la Pernau, lucrându-şi grădina, căci nu avea servitori, nici fată ori băiat care să-l ajute. Era un bărbat viguros, roşu la faţă, cu barba deasă, părul bogat, privire îndrăzneaţă. Nu întreba niciodată nimic pe nimeni şi răspundea cât mai scurt, atunci când i se adresa cineva.

Casa, în spatele căreia se afla grădina, avea doar parter, cu o uşă principală dintr-un singur batant.

Intrai mai întâi în sala cea mare, luminată de o fereastră din fundul acesteia. În stânga şi în dreapta se aflau două camere ale căror ferestre dădeau spre drumul mare. Cea a lui Krov forma o anexă a localului, dinspre grădina de legume.

Uşa şi obloanele erau solide, prevăzute cu cârlige puternice şi zăvoare în interior. Cabanierul le închidea de la apusul soarelui, ţinutul nefiind sigur. Dar localul era deschis până seara la zece. În acel moment, erau vreo şase clienţi cărora vodca şi şnapsul le creaseră o bună dispoziţie deosebită.

Grădina de o jumătate de pogon, împrejmuită doar de un gard viu, se oprea la o pădure de brazi, care se prelungea dincolo de drum. Acolo cultiva Krov, cu destul profit, legumele pentru consumul zilnic. Dintre arborii fructiferi, neîngrijiţi, găseai cireşi pipernicţi, meri de calitate bună, tufe de zmeură cu fructe parfumate, viu colorate, care prosperau în Livonia.

În seara aceea, la mese erau trei sau patru ţărani şi tot atâţia pădurari din cătunele vecine. Şnapsul de două copeici îi atrăgea zilnic, înainte de a se întoarce la fermele şi cabanele lor, aflate la trei, patru verste depărtare. Niciunul nu avea să petreacă noaptea la *Crucea Ruptă*. Rareori se opreau acolo călători să înnopteze. Însă poştalioanele şi conducătorii de telegi se opreau de bună voie la cârciumă, înainte de a parcurge ultima etapă până la Pernau.

În mijlocul clienţilor obişnuiţi, erau doi indivizi care discutau în şoaptă: brigadierul de poliţie, Eck, şi unul dintre agenţii săi. Îşi continuaseră căutările în regiunea unde fusese semnalată prezenţa câtorva răufăcători şi păstrau legătura cu diverse grupuri de agenţi care supravegheau satele şi cătunele din nordul provinciei.

Eck nu era mulţumit de ultima sa expediţie. Voia să-l prindă pe fugar şi să-l aducă maiorului Verder. Nu se găsi nici măcar trupul celui căzut în Pernova.

Era dezamăgit de rezultate.

Brigadierul îi spunea însoţitorului său:

— Desigur, există toate motivele ca fugarul să se fi înecat...

— Fireşte, răspunse agentul.

— Ba nu, căci nu avem dovada materială! Chiar dacă l-am fi scos pe mort din apă, l-am fi reexpediat în Siberia!... Nu! Ar fi trebuit să-l prindem în viață, iar faptul că nu am reuşit nu face cinste poliției!

— Vom fi mai norocoşi data viitoare, domnule Eck, răspunse agentul, care accepta ca un filosof greutățile meseriei.

Brigadierul dădu din cap, fără a încerca să-şi ascundă ciuda.

În momentele acelea, vijelia se dezlănțuia cu mare violență. Uşa de la intrare era gata să fie smulsă din balamale, soba mare duduia, uneori se sufoca, apoi începea iar să funcționeze mai intens.

De afară se auzea trosnind brădetul, iar crengile rupte zburau până pe acoperişul localului, riscând să-l spargă.

— O treabă bună pentru tăietorii de lemne, zise unul dintre țărani. Vor trebui doar să se aplece şi să le culeagă de pe jos.

— E un timp bun pentru răufăcători şi contrabandişti, adăugă agentul.

— Da... perfect... replică Eck, dar ăsta nu este un motiv să-i lăsăm în pace!... Sigur este că o bandă întreagă bântuie ținutul. La Tarvart a fost semnalat un furt, la Karkus, o tentativă de omor! Drumul nu mai e deloc sigur între Riga şi Pernau... Crimele se înmulțesc şi răufăcătorii scapă de cele mai multe ori... Ce riscă dacă sunt prinşi? Să fie trimişi în Siberia şi să scoată sare!... Asta nu-i neliniştește deloc. Pe vremuri îi spânzurau, ceea ce le dădea de gândit unora dintre cei rămaşi în libertate!... Dar spânzurătorile s-au rupt, precum crucea localului jupânului Krov...

— Se va reveni la ştreang, spuse agentul.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, răspunse Eck.

Cum să admită un brigadier de poliție ca pedeapsa cu moartea, menținută pentru delicte politice, să fie abolită pentru crimele de drept comun? Era mai presus de înțelegerea lui şi a multor oameni care nu făceau parte din poliție.

— Haide să mergem! zise Eck. Am întâlnire cu brigadierul din escadronul al cincilea la Pernau, iar vremea se înrăutățeşte!

Înainte de a se ridica, bătu cu palma în masă. Krov veni imediat.

— Cât face, Krov?... întrebă el scoţând din buzunar câteva monede.

— Ştiţi foarte bine, domnule brigadier, răspunse cârciumarul. Acelaşi preţ pentru toată lumea...

— Chiar şi pentru cei care vin în localul tău, unde ştiu că nu-i întrebi nici de acte, nici de nume?

— Nu sunt de la poliţie! răspunse Krov, cam repezit.

— Ei! Toţi cârciumarii ar trebui să fie şi atunci ţara ar fi mai sigură! replică brigadierul. Ai grijă să nu-ţi închidem localul într-o bună zi... dacă nu încui uşa hoţilor şi poate chiar altor clienţi şi mai periculoşi ca ei!

— Dau de băut cui plăteşte, răspunse cabanierul, şi nu ştiu unde pleacă ei de la mine şi de unde vin!

— Lasă asta, Krov, şi nu mai face pe surdul când îţi vorbesc, altfel urechile tale vor avea de suferit! Acum însă, bună seara şi rămas-bun!

Brigadierul Eck îşi plăti consumaţia şi se ridică îndreptându-se spre uşă, urmat de agent. Clienţii îi imitară, pentru că vremea nu-i lăsa să mai stea la *Crucea Ruptă*.

Chiar atunci vântul trânti uşa. Imediat intrară Poch, şchiopătând, şi tovarăşul lui de călătorie, pe care poştalionul îi lăsase în drum.

Călătorul, înfăşurat bine în mantia sa îmblănită, cu gluga trasă pe cap, ascunzându-şi faţa, îi zise cabanierului:

— Trăsura noastră s-a rupt la două sute de paşi de aici... Conducătorul şi vizitiul au plecat spre Pernau cu caii... Vor veni după noi mâine dimineaţă... Aveţi două camere unde să ne petrecem noaptea?

— Da, răspunse Krov.

— Am nevoie de una cu pat bun, adăugă Poch.

— O veţi avea, răspunse Krov. Sunteţi rănit?

— O zdrelitură la picior, nu-i mare lucru, răspunse Poch.

— Eu iau a doua cameră, spuse călătorul.

Eck îl recunoscu după voce.

— I-auzi, jur că este...

Nu era însă sigur şi, în calitatea sa de polițist, trebuia să ştie precis.

Poch se aşezase lângă masă, pe care îşi pusese gentuța legată de centură cu un lănțişor.

— O cameră... e bine, îi spuse el lui Krov. O zgârietură nu mă împiedică să mănânc ceva, căci mi-e foame.

— Vă voi aduce ceva de mâncare, răspunse cârciumarul.

— Cât mai repede, replică Poch.

Brigadierul de poliție se apropie de el.

— Este o întâmplare fericită că nu v-ați rănit mai grav, domnule Poch.

— Hei! exclamă cel de la bancă. Bună ziua, domnule Eck, sau mai curând bună seara!

— Bună seara, domnule Poch!

— Ați venit în control pe aici?...

— După cum vedeți. Rana nu este însă gravă?

— Mâine nu voi mai avea nimic.

Krov adusese pe masă pâine, slănină rece şi o ceaşcă de ceai. Apoi se adresă celuilalt călător:

— Şi dumneavoastră, domnule?

— Mie nu-mi este foame, răspunse el. Vreau să mă culc repede, probabil nu voi aştepta întoarcerea conducătorului... Voi părăsi localul mâine la patru dimineața.

— Cum doriți, răspunse cabanierul.

Îl conduse pe călător în camera care ocupa extremitatea casei, în stânga de sala mare, cea din dreapta rezervând-o celui de la bancă.

În timp ce necunoscutul vorbea, gluga se deplasase, iar brigadierul îi observa cu atenție fața.

— Da, murmură Eck, el este... Dar de ce vrea să plece aşa devreme, fără să mai ia poştalionul?...

Împrejurările fireşti li se păreau ciudate celor de la poliție!

„Şi unde se duce astfel?", se întrebă Eck, întrebări la care fireşte că drumețul n-ar fi răspuns dacă i s-ar fi pus în mod direct.

Acesta parcă nu băgase de seamă că brigadierul îl examina cu insistență. Intră în camera indicată de Krov. Eck se apropie de Poch, care înghițea de zor.

— Acest călător era cu dumneavoastră în poştalion?... îl întrebă el.

— Da, domnule Eck, dar n-am putut scoate de la el patru vorbe!

— Nu ştiți unde merge?...

— Nu... a urcat la Riga şi cred că merge la Revel. Dacă Broks ar fi fost aici, ar fi putut să vă informeze.

— Nu-i nevoie! răspunse brigadierul.

Krov asculta discuția cu indiferență, se plimba prin sală, în timp ce țăranii plecau luându-şi rămas-bun.

Brigadierul, care nu se grăbea să plece, se distra iscodindu-l pe Poch, căruia îi plăcea, de fapt, acest lucru.

— Mergeți la Pernau?

— Nu, la Revel, domnule Eck.

— Pentru domnul Johausen?

— Pentru el, răspunse Poch.

Se apropie instinctiv de geanta lui pusă pe masă.

— Iată un accident care vă va întârzia cel puțin douăsprezece ore.

— Doar douăsprezece ore, dacă Broks revine mâine dimineață, aşa cum a promis, şi voi fi înapoi la Riga peste patru zile... pentru căsătoria...

— Cu buna Zenaida Parensov!... Da, ştiu!...

— Bineînțeles... ştiți totul!

— Nu, pentru că nu ştiu încotro merge celălalt călător... Dacă pleacă mâine dimineață atât de devreme, fără să vă mai aştepte, înseamnă că se opreşte la Pernau...

— Probabil, răspunse Poch. Şi, dacă nu ne mai vedem, călătorie plăcută! Dar, spuneți-mi, domnule Eck, stați toată noaptea aici?

— Nu, Poch avem o întâlnire la Pernau şi plecăm chiar acum. Încercați să mâncați pe săturate şi să dormiți bine... şi aveți mare grijă de geantă!

— Țin la ea ca la ochii din cap! răspunse cel de la bancă, râzând din toată inima.

— La drum! îi spuse brigadierul agentului. Să ne închidem nasturii până la bărbie, altfel ploaia în rafale ne va pătrunde până la oase! Bună seara, Poch.

— Bună seara, domnule Eck.

Cei doi polițiști deschiseră ușa, pe care Krov o blocă apoi cu o bară, după care răsuci de două ori cheia mare în broască.

La acea oră, probabil că nimeni nu va veni să ceară ospitalitate la *Crucea Ruptă*. Rareori doi călători cereau găzduire acolo până în zori. Dacă n-ar fi fost accidentul poștalionului, cârciumarul ar fi rămas singur, ca de obicei, în localul său izolat.

Poch terminase de mâncat. După ce înghițise atâtea bucate și băuse bine, trebuia să-și fi refăcut forțele.

Patul cald îl aștepta în camera sa.

Krov, înainte de a se retrage și el, aștepta ca oaspetele să intre în încăperea lui. Stătea lângă sobă, iar fumul acesteia, împins de vântul de afară, intra uneori în sală. Krov se gândi să-l mai alunge cu o cârpă pe care o agita de zor.

Flacăra lumânării de seu, pusă pe masă, tremura, făcând să danseze umbrele obiectelor.

Afară vântul făcea vacarm și izbea puternic în obloanele ferestrelor, încât ai fi crezut că bătea cineva în ele.

— Nu auziți? Așteptați pe cineva?... întrebă Poch, la un moment dat, când ușa se zgâlțâia așa de rău, încât ai fi crezut că era vreun om afară.

— Pe nimeni, răspunse cabanierul. Sunt obișnuit... Așa e în timpul iernii...

— Este puțin probabil să umble cineva pe drumuri în noaptea asta... poate doar răufăcătorii și agenții de poliție, adăugă Poch.

— Puțin probabil, așa cum ziceți!

Era aproape ora nouă.

Angajatul băncii se ridică, își luă gentuța sub braț și lumânarea aprinsă, pe care i-o oferi Krov, și plecă spre camera lui.

Cabanierul avea un felinar vechi și mare în mână, care urma să lumineze sala după plecarea oaspetelui.

— Nu vă culcați? întrebă acesta, înainte de a intra în camera sa.

— Ba da, răspunse Krov, dar, mai întâi, voi face un tur, ca în fiecare seară...

— Prin curte?...

— Da, prin curte, să-mi văd găinile care dorm, pentru că dimineața uneori mai lipsesc una, două...

— Aha, vulpile! zise Poch.

— Vulpile şi lupii. Animalele astea rele sar fără probleme peste gardul viu! Fereastra camerei mele dă în grădină, şi, când pot, le aranjez cu o încărcătură de plumb! Dacă auziți vreo împuşcătură, să nu vă speriați... .

— Ei, nu m-ar trezi nicio bubuitură de tun, cred, căci acum pic de somn, răspunse Poch. Eu nu sunt grăbit să plec... Dacă tovarăşul meu de drum vrea să sară din pat cu noaptea în cap, e treaba lui!... Voi avea destul timp să mă trezesc până se întoarce Broks de la Pernau şi va repara poştalionul...

— Am înțeles, zise cabanierul. Nu vă va trezi nimeni, voi face ca zgomotul la plecarea călătorului să nu vă întrerupă somnul.

Poch îşi reținu cu greu un căscat de oboseală, apoi intră în camera lui şi încuie uşa.

Krov era singur în sala luminată de felinar. Strânse masa unde mâncase omul de la bancă şi puse la locul lor farfuriile, ceaşca şi ceainicul. Îi plăcea ordinea şi nu lăsa pe mâine ce putea face azi.

După aceea Krov deschise uşa care dădea spre curte.

Dintr-acolo, de la nord-vest, rafalele veneau cu mai puțină violență, iar anexa casei se afla, oarecum, la adăpost. Mai departe de local însă, vântul făcea ravagii. Cârciumarul nu găsi de cuviință să se expună furiei naturii. Aruncă doar o privire şi consideră că era de ajuns.

Nu văzu nimic suspect prin curte. Nicio umbră mişcătoare, ce ar fi indicat prezența vreunui lup ori a unei vulpi.

Krov agită felinarul în toate direcțiile, apoi, nevăzând nimic suspect, reveni în sală.

Cum nu trebuia să lase focul să se stingă, încărcă soba cu câteva bucăți de turbă, se mai uită o dată în jurul lui şi se îndreptă spre camera sa.

Uşa, alăturată celei dinspre grădină, permitea accesul în anexa unde se găsea odaia cârciumarului. Această încăpere se învecina cu cea în care Poch era cufundat, deja, într-un somn adânc.

Krov intră cu felinarul în mână şi sala cea mare se cufundă în beznă.

Încă două, trei minute se mai auziră paşii lui în timp ce se dezbrăca, apoi un trosnet prelung indică faptul că se întinsese în pat.

Toată lumea dormea, în ciuda tumultului de afară, făcut de vânt, ploaie, de urletul furtunii prin brădet.

Puţin înainte de patru dimineaţa, Krov se ridică şi, cu felinarul reaprins, reveni în sala cea mare.

În acelaşi moment se deschise uşa camerei călătorului.

Era îmbrăcat ca în ajun, înfăşurat în mantaua îmblănită, cu gluga trasă peste cap.

— Deja gata, domnule?... întrebă Krov.

— Deja, răspunse călătorul, care ţinea în mână două, trei ruble de hârtie. Cât vă datorez pentru găzduire pe timpul nopţii?...

— O rublă.

— Poftiţi. Vreţi să-mi deschideţi?

— Imediat, zise Krov, după ce verifică rubla la lumina felinarului.

Se îndreptă apoi spre uşă, scoţând cheia grea din buzunar, dar se opri şi-l întrebă pe drumeţ:

— Nu serviţi ceva înainte de plecare?

— Nu.

— Nici un păhărel de vodcă ori de şnaps?

— Nu. Deschideţi mai repede, mă grăbesc!

— Cum doriţi.

Krov îndepărtă barele de lemn din interior, de la uşă. Introduse apoi cheia în gaura ei.

Afară era încă beznă. Ploaia încetase, dar vântul sufla furtunos. Pe drum erau numai crengi rupte.

Călătorul îşi verifică gluga, se înfăşură mai bine în haina sa groasă, apoi, fără să spună ceva, ieşi grăbit. După câţiva paşi, dispăru în noapte. În timp ce mergea pe drumul mare către Pernau, Krov punea iar barele în spatele uşii de la *Crucea Ruptă*.

Capitolul VI

Slavi şi germani

Primul ceai cu tartine şi unt se servea exact la ora nouă dimineața, în sufrageria fraților Johausen. Punctualitatea, „socotită până la zecimală", cum spuneau chiar ei, era una dintre calitățile principale ale acestor bancheri bogați, atât în viața lor obişnuită, cât şi în afaceri, atunci când trebuia să primească bani ori să dea. Frank Johausen, fratele mai mare, ținea în mod deosebit ca mesele, vizitele, trezitul şi culcarea să fie stabilite milităreşte. La fel sentimentele şi plăcerile, precum articolele din registrul băncii lor, una dintre cele mai importante din Riga.

Or, în dimineața aceea, la ora stabilită, samovarul nu era pregătit aşa cum ar fi trebuit. De ce? Din cauza lenei lui Trankel, valetul însărcinat special cu acest serviciu de către stăpânul său.

Se întâmplă deci ca, în momentul în care domnul Frank Johausen şi fratele său, doamna Johausen şi fiica sa, Margarit Johausen, să intre, ceaiul să nu fie pus în ceştile de pe masă.

Se ştie pretenția, destul de puțin justificată, de altfel, a acestor bogați germani din provinciile baltice, de a-şi trata părinteşte servitorii. Familia a rămas patriarhală, iar cei care o slujesc sunt considerați copiii casei. De aceea, nu trebuie să scape de pedepsele părinteşti.

— Trankel, de ce nu-i servit ceaiul?... întrebă domnul Frank Johausen.

— Să mă ierte stăpânul meu, dar am uitat, răspunse amărât Trankel.

— Nu-i prima dată, Trankel, replică bancherul, şi am toate motivele să cred că nu va fi nici ultima.

Doamna Johausen şi cumnatul ei, dând din cap în semn de aprobare, se apropiaseră de soba mare, lucrată artistic, în faianță, unde, din fericire, focul nu s-a stins ca în samovar.

Trankel lăsă ochii în jos fără să răspundă. Nu, nu era prima dată când încălca exactitatea atât de dragă fraților Johausen.

Atunci, bancherul, scoțând din buzunar un carnet cu foi volante, scrise câteva rânduri cu creionul pe una dintre pagini, o rupse şi i-o dădu lui Trankel, spunându-i:

— Să duci asta la adresa indicată şi să aştepți răspunsul.

Trankel ştia la ce adresă trebuia să meargă şi care avea să fie răspunsul destinatarului.

Nu scoase nicio vorbă, se înclină, sărută mâna stăpânuluişi se îndreptă spre uşă, cu intenția de a ajunge la biroul de poliție.

Pe prima pagină din carnet erau scrise doar aceste cuvinte:

„Bon pentru douăzeci şi cinci de lovituri de vergea servitorului meu, Trankel.

Frank Johausen"

— Să nu uiți să aduci confirmarea! îi strigă bancherul, în clipa în care servitorul ieşea.

Trankel nu avea cum să uite, întrucât aceasta îi permitea bancherului să-i plătească polițistului prețul pedepsei, conform cu tariful adoptat de colonelul de poliție.

Astfel se proceda în vremea aceea şi poate că şi acum e la fel în Curlanda, în Estonia, în Livonia şi, probabil, în alte provincii din imperiul moscovit.

Câteva detalii despre familia Johausen.

Se cunoaşte importanța funcționarului în Rusia. El este supus acelei imperioase reguli a lui Cin - scara cu paisprezece trepte, pe care trebuie să o urce funcționarii statului de la rangul cel mai mic la rangul de consilier particular.

Dar există clase înalte, care nu au nimic comun cu cea a funcționarilor şi, în primul rând, în provinciile baltice, nobilimea se bucura

de o mare considerație și de o putere reală. Fiind de origine germanică, ea este mai veche decât nobilimea rusă și a păstrat privilegii importante - printre care dreptul de a acorda diplome, pe care doresc să le obțină chiar și membrii familiei imperiale.

Alături de această nobilime coexistă clasa burgheză, egală ei, chiar superioară, prin intervenția sa în administrația provincială și municipală și, precum ea, aproape în întregime de neam germanic. Îi cuprinde pe negustori și cetățenii de onoare și, ceva mai jos de ei, pe simplii burghezi, care formează o pătură intermediară.

Bancherii, armatorii, artizanii, negustorii, după „ghilda" de care țin, plătesc un impozit care le permite să facă negoț cu străinătatea.

În cadrul acestei burghezii, clasa de sus este instruită, muncitoare, ospitalieră, de o moralitate și de o probitate perfecte. În aceste prime rânduri situa opinia publică familia Johausen și banca sa, al cărei credit, în Rusia și în străinătate, se dovedea inatacabil.

Sub aceste clase privilegiate, care se impuseseră în provinciile baltice, trăiau țăranii, cultivatorii, agricultorii stabili - cel puțin un milion -, care formează adevărata populație indigenă. Acești letoni, vorbind vechiul lor idiom slav, în timp ce germana a rămas limba orășenilor, nu mai sunt șerbi, dar adesea sunt tratați ca ei, căsătoriți uneori fără voia lor, când este vorba să sporească numărul de familii de la care seniorii au dreptul să ceară o arendă.

Astfel se explică de ce suveranul Rusiei se gândise să modifice acea stare de lucruri deplorabilă, de ce guvernul său încerca să introducă elementul slav în adunările și în administrațiile municipale.

De aici o luptă cu efecte dramatice, ce se va vedea în această relatare.

Principalul director al băncii era fratele cel mare, Frank Johausen.

Fratele cel mic era celibatar. Primul, în vârstă de patruzeci și cinci de ani, se căsătorise cu o nemțoaică din Frankfurt. Era tatăl a doi copii. Avea un fiu, Karl, care împlinise nouăsprezece ani, și o fată de doisprezece ani. Karl își termina atunci studiile la Universitatea din Dorpat, unde Ivan, fiul lui Dimitri Nicolev, era și el în ultimul an.

Riga, a cărei întemeiere datează din secolul al XII-lea, era o cetate

– Să duci asta la adresa indicată...

mai mult germanică decât slavă. Se poate recunoaşte această origine până şi în casele sale cu acoperişuri înalte, de la stradă, construite în gradene, deşi unele edificii au formele specifice arhitecturii bizantine, prin dispunerea lor ciudată şi cupolele în culori aurii.

Riga era acum un oraş deschis. În piața principală se afla primăria. Acolo se putea admira, pe o latură, Rathausul, sediul Consiliului, având deasupra o clopotniță înaltă, iar pe cealaltă, vechiul monument al Cavalerilor Capului Negru, având ornamente piramidale, ale căror giruete scârțâiau plângător, cu un aspect arhitectural mai mult bizar decât artistic.

În acea piață se afla Banca Johausen, un edificiu destul de frumos, o construcție modernă. Birourile erau la parter, la etaj aflându-se apartamentele pentru primire. Era aşezată în centrul cartierului comercial şi, grație importanței afacerilor şi relațiilor sale, avea în oraş o influență considerabilă şi preponderentă.

Familia Johausen era foarte unită. Cei doi frați se înțelegeau în toate privințele. Cel mare avea conducerea generală a băncii. Cel mic se ocupa în special de birouri şi de contabilitate.

Doamna Johausen era o femeie obişnuită, o nemțoaică foarte înfumurată față de elementul slav. Nobilimea din Riga o primise foarte bine, ceea ce îi întreținuse instinctele de vanitate nativă.

Familia Johausen ocupa primul rang în înalta societate burgheză a oraşului şi în lumea financiară a țării. În afară, ea se bucura de un credit excepțional la Banca Rusiei pentru comerțul cu străinătatea, precum şi la Băncile Volka-Kama, Banca de Scont şi Banca Internațională din Petersburg. Lichidarea afacerilor le-ar fi asigurat celor doi frați Johausen una dintre cele mai frumoase averi din provinciile baltice.

Frank Johausen, membru al consiliului municipal al oraşului şi unul dintre cei mai influenți, îşi apăra întotdeauna cu o tenacitate neobişnuită privilegiile castei sale. Era admirat ca reprezentantul ideilor înrădăcinate în spiritul claselor de sus, după cucerire. Personal, era vizat şi afectat de tendințele guvernului de rusificare a acelui încăpățânat neam de sânge germanic.

Provinciile baltice erau atunci administrate de generalul Gorko. Personaj foarte inteligent, înțelegând dificultățile mandatului său, foarte prudent în relațiile cu populația germană, el lucra pentru triumful slavilor, încercând să aducă modificări în obiceiurile publice, fără să folosească mijloace brutale. Era ferm, dar just, şi respingea orice procedeu care ar fi putut să provoace un conflict.

În fruntea poliției se afla colonelul Raghenov, un rus energic, funcționar important, mai puțin abil decât şeful său şi dispus să vadă un duşman în orice livonian, estonian sau curlandez, care nu fusese hrănit cu lapte slav. În vârstă de cincizeci de ani, acest bărbat îndrăzneț şi hotărât, polițist neînduplecat, nu se dădea în lături de la nimic şi guvernatorul îl stăpânea cu destulă greutate. Ar fi distrus orice obstacol, dacă ar fi fost lăsat s-o facă.

Nu trebuie să ne mire descrierea mai amănunțită a acestor personaje. Ele joacă un rol considerabil în această dramă judiciară, căreia pasiunile politice şi divergențele de naționalitate i-au conferit un răsunet atât de mare în aceste provincii.

După colonelul Raghenov, prin contrast, atenția era atrasă de maiorul Verder, subordonatul său direct la departamentul de poliție. Maiorul era de origine pur germanică şi, în exercitarea funcției sale, aducea exagerările tipice neamului său. Ținea cu germanii aşa cum colonelul ținea cu slavii. Pe unii îi urmărea cu zel, pe ceilalți, mai lipsit de vlagă.

În ciuda diferenței de grad, între ei ar fi izbucnit uneori conflicte, dacă generalul Gorko nu ar fi intervenit cu înțelepciune.

Trebuie observat şi că maiorul Verder era secondat de brigadierul Eck, care acționa împotriva evadatului din minele siberiene. Acesta nu trebuia încurajat să-şi facă datoria în cursul expedițiilor ce i se încredințau, mai ales când urmărea un slav.

El era foarte apreciat de domnii Johausen, cărora le făcuse servicii personale, recompensate cu generozitate la ghişeul de la casieria băncii.

Acum, situația este cunoscută. Iată pe ce teren se întâlneau adversarii, cel al afacerilor municipale. Frank Johausen, hotărât să nu cedeze

locul, Dimitri Nicolev, împins de autoritățile ruse şi de clasa populară, căci o lege nouă lărgea dreptul de a alege.

Acest simplu profesor, fără avere, fără poziție socială, fusese convins să ia parte la lupta împotriva puternicului bancher, reprezentantul marii burghezii şi al mândrei nobilimi. Iată un lucru de care oamenii vizionari trebuia să țină cont.

Într-un viitor apropiat, oare se vor schimba condițiile politice ale acestor provincii în detrimentul actualilor deținători ai puterii municipale şi administrative?

Frații Johausen nu-şi pierdeau speranța că vor putea câştiga în fața rivalului impus. Sperau să distrugă în faşă popularitatea de care se bucura Dimitri Nicolev. Înainte de două luni avea să se vadă dacă un mandat public putea fi acordat acelui datornic amărât, pe care o condamnare civilă şi o confiscare l-ar fi ruinat, l-ar fi aruncat în stradă, lăsându-l fără domiciliu.

Nu trebuie uitat că în 15 iunie venea scadența obligațiunii subscrise de Dimitri Nicolev în profitul băncii Johausen, ca recunoaştere a datoriilor tatălui său. Este vorba de optsprezece mii de ruble, enormă sumă pentru modestul profesor de ştiințe. Va fi în stare să o plătească?... Frații Johausen erau convinşi că plata, care l-ar fi eliberat pe datornic, nu va fi făcută. Ultimele vărsăminte se făcuseră cu mari dificultăți, iar de atunci, situația pecuniară a lui Nicolev nu se ameliorase. Nu! Era imposibil să se poată achita față de bancă. Dacă venea să ceară amânare, se vor arăta neînduplecați. Nu-l loveau pe datornic, ci pe adversarul politic, pe care l-ar fi distrus în acest fel.

Frații Johausen nu bănuiau că împrejurările urma să le favorizeze planurile. Aveau să dispună de trăsnetul ceresc şi să-şi lovească de moarte popularul lor rival.

Conform ordinelor stăpânului său, Trankel se grăbise – e un fel de a spune – să se prezinte la Poliție. Posac, abia mergând, se ducea spre biroul Poliției, pe un drum pe care-l cunoştea foarte bine şi-l făcuse de multe ori, după ce plecase de la bancă.

Lăsase în stânga sa castelul cu ziduri îngălbenite, reşedinţa guvernatorului provinciei. Trecea prin barăcile pieţei, unde se vindea tot ce era de vânzare, obiecte diverse, bibelouri de valoare contestabilă, lucruri religioase şi ustensile de bucătărie. Ca să mai prindă curaj, servi o ceaşcă de ceai fiert, cu puţină vodcă, de pe la vânzătorii ambulanţi. Traversă străzile unde condamnaţii, legaţi de şarete, defilau la ordinele paznicilor, uitându-se la oamenii aceia, pe care nu-i dezonora o condamnare la ocnă pentru o infracţiune disciplinară, şi ajunse, în sfârşit, la biroul Poliţiei.

Acolo, servitorul a fost primit de agenţi ca o veche cunoştinţă.

I se întinseră mai multe mâini, iar el le strânse cu afecţiune.

— Aha, ai venit, Trankel! spuse unul dintre poliţişti. A trecut ceva timp de când nu te-am văzut, cel puţin şase luni.

— Nu aşa de mult! răspunse Trankel.

— Cine te trimite?

— Stăpânul meu, domnul Frank Johausen.

— Bine, bine! Vrei să vorbeşti cu maiorul Verder?...

— Dacă se poate.

— Tocmai a sosit la birou. Trankel, dacă vrei să intri la el, ar fi încântat să te revadă.

Trankel, simţindu-se foarte onorat, se îndreptă spre biroul maiorului, apoi bătu la uşă discret.

I se răspunse laconic din interior şi intră.

Maiorul stătea la biroul său şi răsfoia un teanc de documente. Ridică ochii spre individ şi zise:

— Tu eşti, Trankel?...

— Eu, domnule maior.

— Şi vii...

— Din partea domnului Johausen.

— E grav?...

— Samovarul, care s-a încăpăţânat să nu funcţioneze în dimineaţa asta...

— Deoarece, probabil, ai uitat să-l aprinzi?... remarcă maiorul zâmbind.

— Poate.

— Şi cât?...

— Iată bonul.

Trankel îi înmână maiorului Verder bilețelul dat de stăpânul său.

Maiorul îl citi.

— O, nu mare lucru!

— Hm!

— Doar douăzeci şi cinci de lovituri!

Evident, Trankel s-ar fi mulțumit doar cu vreo douăsprezece.

— Ei bine, zise maiorul, vei fi servit fără întârziere!

Şi îl chemă pe unul dintre agenți

Acesta intră şi luă poziția de drepți.

— Douăzeci şi cinci de lovituri de vergea, ordonă maiorul, dar nu prea tare... ca unui prieten. Dacă ar fi fost un slav!... Haide Trankel, dezbracă-te, şi să vii, la sfârşit, după chitanță.

— Mulțumesc, domnule maior!

Părăsind biroul, Trankel îl urmă pe agent spre camera unde trebuia să aibă loc executarea pedepsei.

Avea să fie tratat ca un prieten, ca unul de-al casei, deci nu exista vreun motiv de a se plânge.

Trankel se dezbrăcă şi rămase cu torsul gol, apoi se aplecă prezentându-şi spatele, în timp ce agentul, cu varga în mână, se pregătea să-l lovească.

În momentul în care urma să-i fie aplicată prima lovitură din cele douăzeci şi cinci, în fața biroului de Poliție se produse o larmă mare. Un bărbat, gâfâind din cauza alergării, strigă:

— Domnule maior Verder!... Domnule maior Verder!...

Varga ridicată deasupra spatelui lui Trankel se opri şi agentul deschise uşa camerei să afle ce se întâmpla. Trankel se uita şi el, interesat.

Auzind zgomotul, maiorul Verder ieşi din biroul său.

— Ce se întâmplă? întrebă el.

Bărbatul se apropie, duse mâna la caschetă şi îi înmână o telegramă, spunând:

— S-a comis o crimă...

— Când?...

— Azi-noapte.

— Ce crimă?...

— Un asasinat...

— Unde?

— Pe drumul spre Pernau, la cabana *Crucea Ruptă*...

— Şi cine e victima?

— Angajatul Băncii Johausen!

— Ce?... Bietul Poch!... exclamă Trankel. Prietenul meu, Poch!...

— Se ştie mobilul crimei?

— Furtul, căci geanta sa a fost găsită goală în camera unde a fost ucis.

— Ce conținea?

— Nu se ştie încă, dar vom afla de la bancă.

Depeşa, trimisă din Pernau, conținea tot ceea ce aflase purtătorul ei, la biroul telegrafic.

Maiorul Verder li se adresă agenților săi:

— Tu! Du-te şi anunță-l pe judecătorul Kerstorv!

— Da, domnule maior!

— Tu! Fugi la doctorul Hamin!

— Da, domnule maior!

— Spuneți-le să vină imediat la Banca Johausen, unde-i aştept.

Agenții ieşiră repede din biroul Poliției. Câteva clipe mai târziu, maiorul Verder se îndrepta către Bancă.

Iată cum, din cauza tulburării produse de noua crimă, Trankel nu primi în acea zi cele douăzeci şi cinci de lovituri cu varga ca pedeapsă pentru că întârziase să-şi facă treaba.

Capitoul VII

Descinderea Poliţiei

Două ceasuri mai târziu, o trăsură alerga pe drumul către Pernau. Nu era nici teleagă, nici poştalion. Berlina pentru călătorii a domnului Frank Johausen era trasă de caii poştei, pe care avea să-i schimbe la popas. La cât de repede mergea, se putea crede că avea să ajungă la *Crucea Ruptă* înainte de căderea nopţii. Urma să se oprească la ultima staţie a poştalionului şi, a doua zi, în zori, să ajungă la cârciumă.

În berlină se găseau bancherul, maiorul Verder, doctorul Hamin, pentru constatări, judecătorul Kerstorv, care avea să fie însărcinat cu rezolvarea cazului, şi grefierul. Doi agenţi de poliţie ocupau locul din spate.

Câteva lucruri despre judecătorul Kerstorv, căci despre celelalte personaje din povestire se cunosc destule.

Magistratul, în vârstă de vreo cincizeci de ani, era, pe bună dreptate, apreciat de colegi şi de public. I se admirau perspicacitatea, isteţimea în cazurile de crimă, ce-i reveneau, potrivit funcţiei sale. De o integritate desăvârşită, nu accepta nicio influenţă, nu ceda niciunei presiuni, iar politica nu-i dicta niciodată concluziile. Era chiar personificarea legii. Nu prea comunicativ, foarte rezervat, vorbea puţin şi gândea mult.

În acest caz erau, ca în fizică, fluide contrare, ce se combinau cu greu, dacă intervenea chestiunea politică, fiindcă de o parte erau bancherul Johausen şi maiorul Verder, de origine germană, iar de cealaltă doctorul Hamin, slav prin naştere. Doar judecătorul Kerstorv nu împărtăşea pasiunile naţionalităţilor şi ale neamurilor diferite, ce fermentau pe atunci în provinciile baltice.

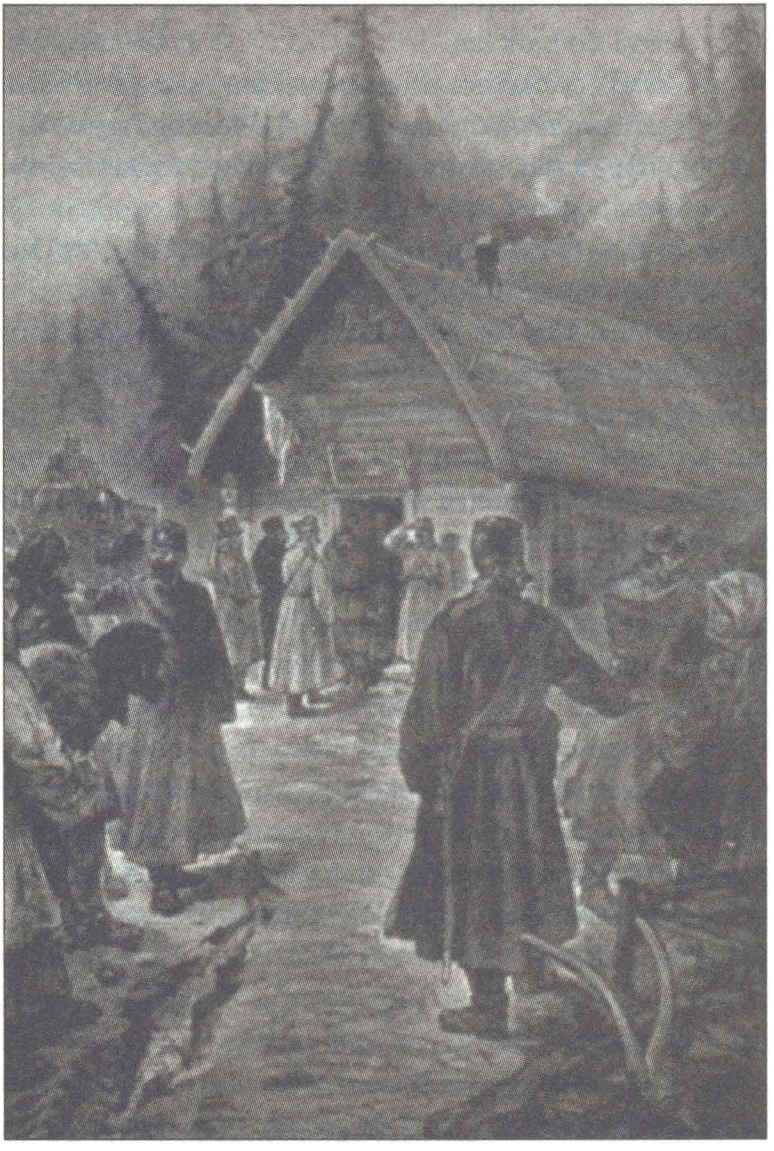

...înainte de căderea nopții.

Pe parcurs, conversația - deşi intermitentă - nu fu susținută decât de maior şi de bancher.

Domnul Frank Johausen nu-şi ascundea mila profundă pentru moartea nefericitului Poch. Avea o stimă deosebită pentru acel om, aflat în serviciul său deja de ani de zile, de o perfectă probitate şi de un devotament mai presus de orice încercare.

— Şi ce durere va fi pe biata Zenaida, adaugă el, când va afla de moartea celui cu care urma să se căsătorească!...

Nunta urma să aibă loc peste câteva zile la Riga, dar acum Poch avea să fie dus la cimitir, nu la altar!

Maiorul era şi el îndurerat de soarta victimei, dar îl preocupa mai mult prinderea asasinului. Nu putea spune nimic despre acest subiect înainte de a inspecta locul crimei, de a şti în ce condiții se comisese. Poate găsea vreun indiciu, vreo pistă de urmărit. De fapt, maiorul Verder vedea în acest asasinat mâna unuia dintre tâlharii care rătăceau la acea epocă în o parte din teritoriul livonian. Prin patrulele de poliție care cutreierau regiunea, spera ca justiția să poată pune mâna pe asasinul de la *Crucea Ruptă*.

Doctorul Hamin trebuia să se limiteze la constatările medico-legale asupra cadavrului lui Poch. Aştepta examinarea acestuia, înainte de a se pronunța. Dar, în acel moment, cu totul altceva îl preocupa, chiar îl îngrijora. Cu o zi înainte, se dusese în vizita sa cotidiană la profesor, dar acesta nu era acasă. De la Ilka, aflase că tatăl ei plecase într-o călătorie. În ziua respectivă, Nicolev, pe care ea nu-l văzuse înaintea plecării, îi spusese că pleca pentru două, trei zile, părăsind Riga. Unde se ducea?... Nicio explicație cu privire la asta... Călătoria fusese plănuită?... Evident, căci Nicolev nu primise nicio scrisoare de când se întorsese acasă.

Totuşi, nu-i spusese nimic nici ficiei sale, nici doctorului, nici consulului în cursul serii. Li se păruse mai gânditor ca de obicei?... Poate, dar unui om atât de închis în sine nu-i poți afla subiectele ce-l preocupă. Era sigur doar că a doua zi, în zori, o anunța pe Ilka de plecarea sa, printr-un bilet, apoi pornea la drum, fără să indice ținta

călătoriei. Doctorul Hamin o părăsise pe Ilka Nicolev vizibil îngrijorată, aşa cum era şi el.

Caii berlinei mergeau la galop. Un călăreţ, trimis înaintea lor, avea grijă ca atelajele să fie mereu pregătite acolo unde poposeau. Nu pierdeau deci timpul. Dacă ar fi plecat din Riga cu trei ore mai devreme, ancheta ar fi putut începe chiar în ziua aceea.

Aerul era uscat şi rece. Ploaia din ajun încetase; acum bătea uşor vântul din nord-est. Dar drumul mare, bătut cumplit de rafale, îi obliga pe cai să depună mari eforturi.

La jumătatea drumului au oprit treizeci de minute pentru masa de prânz. Au stat la masă într-un han modest, la care poposiseră, apoi au plecat mai departe.

Stăteau tăcuţi, căzuţi pe gânduri. Doar Frank Johausen şi maiorul Verder mai schimbau câteva cuvinte. Ceilalţi din berlină tăceau. Nici poştalioanele nu mergeau aşa de repede ca berlina. Toţi voiau să ajungă mai repede, dar cel mai nerăbdător dintre ei, maiorul, îi stimula cu sfaturile sale, îi dojenea, ba chiar îi ameninţa pe vizitii, atunci când trăsura încetinea la vreun urcuş.

La cinci, berlina opri la ultima staţie de poştă înainte de Pernau.

Soarele coborâse pe cer şi avea să dispară, dar până la *Crucea Ruptă* mai erau vreo zece verste.

— Domnilor, spuse judecătorul Kerstorv, când vom ajunge la destinaţie va fi noapte de-a binelea, condiţie puţin favorabilă pentru începerea unei anchete... Vă propun să o amânăm pentru mâine dimineaţă, la prima oră. Nici n-am găsi destule camere confortabile la *Crucea Ruptă*. Ar fi preferabil să petrecem noaptea aici, la hanul unde stăm acum.

— Propunerea este înţeleaptă. Să plecăm deci în zori, răspunse doctorul Hamin.

— Să rămânem aici, spuse domnul Frank Johausen, şi, dacă şi maiorul Verder este de acord...

— Există doar inconvenientul întârzierii cercetărilor, răspunse maiorul nerăbdător să ajungă la locul crimei.

— Acea cabană este păzită de azi-dimineață? întrebă judecătorul.

— Da, răspunse maiorul Verder. Telegrama expediată de la Pernau mă informează că agenții au fost trimiși acolo imediat cu ordinul să nu lase pe nimeni să intre și să-l împiedice pe Krov să ia legătura cu cineva.

— Întârzierea cu o noapte nu poate prejudicia ancheta, în aceste condiții, spuse judecătorul.

— Nu, firește, replică maiorul, dar îi permite autorului crimei să se îndepărteze cu multe verste de *Crucea Ruptă*!

Maiorul vorbea ca un polițist priceput în meseria lui. Dar ziua se stingea printre umbrele crepusculului, iar înțelept era să aștepte până a doua zi.

Bancherul și însoțitorii lui s-au instalat la cabană, au luat masa de seară și au petrecut noaptea în camerele destul de confortabile puse la dispoziția lor.

A doua zi, 15 aprilie, berlina se așternu la drum în zori, iar către orele șapte ajunse la cârciumă.

Agenții de la Pernau, instalați la *Crucea Ruptă*, i-au primit în prag.

Krov se plimba prin sala cea mare. Nu folosiseră forța ca să-l rețină. De ce și-ar fi părăsit casa? Dimpotrivă. Nu era necesară prezența lui pentru a le furniza agenților tot ce aveau nevoie?... Nu trebuia să stea la dispoziția magistraților care urma să-l interogheze?... Mărturia lui era cea mai prețioasă pentru începerea anchetei!

Agenții avuseseră grijă ca lucrurile să rămână neatinse, în interiorul și în exteriorul clădirii, în camere și pe drumul cel mare din apropiere. Țăranilor din împrejurimi le fusese interzis să se apropie de casă. În clipa aceea, vreo cincizeci de curioși stăteau la o anumită distanță, impusă de Poliție.

Așa cum promisese, pe la șapte dimineața, Broks, însoțit de un surugiu cu un atelaj și de un rotar, revenise la cabană, unde socotea să-i regăsească pe Poch și pe călător, pe care urma să-i ducă la Pernau imediat ce poștalionul avea să fie reparat.

Să ne imaginăm oroarea lui Broks atunci când cabanierul l-a condus în fața cadavrului bietului Poch, atât de nerăbdător să se întoarcă la Riga să se căsătorească! Broks sărise pe un cal şi se întorsese la Pernau, ca să informeze Poliția. O telegramă îi fusese adresată maiorului Verder la Riga şi agenții se deplasaseră la *Crucea Ruptă*.

Intenția lui Broks era să se întoarcă la cârciumă ca să se pună la dispoziția magistraților pentru interogatoriu şi depunerea mărturiei.

Judecătorul Kerstorv şi maiorul Verder au trecut imediat la primele investigații. Agenții, plasați în fața casei, pe drum, dar şi în spatele acesteia, de-a lungul grădinii de legume, sau în dreapta, la liziera pădurii, trebuia să-i țină la distanță pe curioşi.

Judecătorul, maiorul, doctorul şi domnul Johausen, introduşi în sala de mese, l-au găsit acolo pe Krov, care i-a condus în camera unde zăcea cadavrul lui Poch.

În prezența corpului neînsuflețit, domnul Johausen nu-şi putu stăpâni durerea. Era vechiul lui angajat, cu fața palidă, trupul rigid, din cauza morții care data de peste douăzeci şi patru de ore, întins pe pat, în poziția în care primise lovitura, în somn. În ajun, pe la şapte dimineața, neauzind niciun zgomot în cameră, Krov, conformându-se recomandărilor sale, se ferise să-l trezească; dar, la sosirea lui Broks, o oră mai târziu, amândoi bătuseră la uşa încuiată pe dinăuntru. Niciun răspuns. Foarte îngrijorați, o forțaseră şi se treziră în fața cadavrului cald încă.

Pe masa de lângă pat, se vedea gentuța cu inițialele fraților Johausen, cu lănțişorul atârnând pe podea, golită de cincisprezece mii de ruble în bilete de stat, pe care Poch le ducea la Revel.

Mai întâi, doctorul Hamin a făcut constatările în privința cadavrului. Victima pierduse mult sânge. O băltoacă roşie, pe jumătate coagulată, se întindea de la pat până la uşă. Cămaşa lui Poch, țeapănă, purta, în dreptul celei de-a cincea coaste, în stânga, urma unei găuri care corespundea cu o rană destul de ciudată. Fusese făcută cu unul dintre acele cuțite suedeze cu lama lungă de cinci, şase degete, cu mâner de lemn, dotat cu resort, iar lovitura fusese aplicată cu o extremă violență, perforând inima şi ucigându-l pe loc pe Poch.

Mobilul asasinatului fusese furtul, deoarece bancnotele din geantă dispăruseră.

Dar cum intrase asasinul în cameră?... Evident, pe fereastra dinspre drum, deoarece uşa era încuiată pe dinăuntru, iar Krov, ajutat de Broks, fusese nevoit s-o forţeze. Nu trebuia să se mai îndoiască de asta, după ce cercetară fereastra din exteriorul casei.

Din cauza urmelor de sânge lăsate, înţeleseră că Poch îşi aşezase gentuţa cu bani sub pernă, iar asasinul cu mâinile însângerate o luase şi-i golise conţinutul, apoi o pusese pe masă.

Constatările fură făcute cu minuţiozitate, în prezenţa lui Krov, care răspundea cu inteligenţă la toate întrebările puse de magistrat.

Înainte de a începe interogatoriul, judecătorul şi maiorul au dorit să facă investigaţiile în afara clădirii. Au înconjurat casa şi au cercetat dacă ucigaşul nu lăsase urme pe acolo.

Doctorul Hamin şi domnul Johausen au ieşit şi ei, însoţindu-i.

Krov şi agenţii de la Riga veneau după ei, în timp ce ţăranii stăteau la vreo treizeci de paşi.

Mai întâi fu examinată fereastra camerei unde fusese comisă crima, unde s-a constatat că oblonul din dreapta a fost forţat cu un levier, iar cârligul de fier fusese smuls din lemn. Printr-unul dintre ochiurile de geam, spart, asasinul îşi strecurase braţul şi deschisese fereastra pe dinăuntru. Fireşte, tot pe acolo fugise după crimă.

În jurul casei erau urme de paşi numeroase, iar pământul, foarte ud din cauza ploilor din noaptea de 13 spre 14, le păstrase bine. Dar ele se suprapuneau, se intersectau, aveau forme atât de diferite, încât nu puteau servi ca indicii. Aceasta pentru că în ajun, până să vină agenţii din Pernau, mulţi curioşi umblaseră în jurul casei, fără a putea fi opriţi de Krov.

Judecătorul Kerstorv şi maiorul au ajuns în faţa ferestrei camerei unde a înnoptat călătorul necunoscut. Acolo nu era nimic suspect. Obloanele nu fuseseră deschise din ajun, deci de la ora când el se grăbise să plece de la cabana *Crucea Ruptă*. Totuşi, partea de sus a ferestrei prezenta câteva zgârieturi, la fel şi zidul, de parcă ar fi fost atinse de pantoful unui individ ce ar fi escaladat acea fereastră.

După aceea, magistratul, maiorul, doctorul şi bancherul s-au întors înăuntru.

Trebuia cercetată camera călătorului, învecinată cu sala de mese. Aceasta fusese păzită până atunci de un agent. Şi deschiseră uşa. Înăuntru era întuneric deplin. Maiorul Verder se duse la fereastră, o deschise şi îi împinse obloanele către exterior.

În cameră se făcu lumină. Toate erau aşa cum le lăsase călătorul. Patul, pe jumătate desfăcut, lumânarea de seu aproape în întregime arsă, stinsă de Krov după plecarea oaspetelui, cele două scaune de lemn la locul lor obişnuit, iar în cămin se putea vedea cenuşa şi cei doi tăciuni care nu arseseră de mult timp, şi un dulap vechi în care nu era nimic.

Singurul indiciu care le putea servi, din respectiva încăpere, era acea zgârietură de pe faţa exterioară a zidului şi în partea de sus a ferestrei. Constatarea respectivă putea fi de maximă importanţă.

Percheziţia s-a încheiat cu vizitarea camerei lui Krov din anexă, de lângă grădină. Agenţii scotociră ograda. Grădina de legume fu cercetată până la gardul viu, dar nu prezentau nicio urmă suspectă. Însemna că ucigaşul nu venise pe acolo.

Judecătorul Kerstorv trecu la interogarea lui Krov. Se instală deci în sala cea mare, cu grefierul alături. Maiorul Verder, doctorul Hamin şi domnul Johausen, dornici să asculte declaraţia lui Krov, s-au aşezat în jurul mesei. Martorul fu invitat să spună ceea ce ştia.

— Domnule judecător, spuse el cu un ton foarte sigur, alaltăieri, pe la opt seara, doi călători au sosit aici şi au cerut două camere pentru noapte. Unul dintre ei şchiopăta puţin în urma unui accident de trăsură, poştalionul răsturnându-se la două sute de paşi de aici, pe drumul spre Pernau.

— Era Poch, angajatul băncii Johausen?...

— Da... am aflat chiar de la el... Mi-a povestit ce se întâmplase, caii mergând prin vijelie, poştalionul răsturnat... Dacă nu s-ar fi lovit la picior, ar fi plecat mai departe cu Broks până la Pernau, şi bine ar fi făcut! Conducătorul poştalionului, pe care nu l-am văzut, trebuia

să se întoarcă a doua zi dimineață ca să-i ia pe Poch şi pe însoțitorul lui după ce repara trăsura.

— Poch n-a spus de ce se ducea la Revel?... întrebă judecătorul.

— Nu... M-a rugat să-i servesc cina şi a mâncat cu poftă... Era aproape nouă când s-a dus în camera lui, încuind uşa şi trăgând zăvorul.

— Şi celălalt călător?

— Celălalt călător, răspunse Krov, s-a mulțumit să ceară o cameră, fără să vrea să mănânce cu Poch. În momentul în care se retrăgea, m-a anunțat că nu va mai aştepta întoarcerea lui Broks şi va pleca a doua zi la patru dimineața...

— N-ai aflat cine era acest călător?...

— Nu, domnule judecător, şi nici bietul Poch nu ştia. În timp ce mânca, mi-a spus despre el că nu rostise zece cuvinte pe drum, refuzând orice conversație, având capul acoperit cu glugă, ca şi cum dorea să nu-l poată recunoaşte cineva. Nici eu n-am putut să-i văd fața, deci nu pot să-i dau semnalmentele.

— Mai erau şi alte persoane la *Crucea Ruptă* când au sosit cei doi călători?...

— Vreo şase țărani şi tăietori de lemne din împrejurimi şi brigadierul de poliție, Eck, cu un om de-al său...

— Aha, brigadierul Eck!... exclamă domnul Johausen. Dar nu-l cunoştea pe Poch?...

— Au stat de vorbă în timpul mesei...

— Şi toți ceilalți au plecat?... întrebă judecătorul.

— Pe la opt şi jumătate, răspunse Krov. Atunci am încuiat uşa şi am pus barele pe dinăuntru.

— Deci nu mai putea fi deschisă din afară?

— Nu, domnule judecător.

— Nici pe dinăuntru, dacă nu aveai cheia?...

— Nici.

— Iar dimineața ai găsit-o în aceeaşi stare?...

— În aceeaşi stare. Era ora patru când călătorul a ieşit din cameră... I-am făcut lumină cu felinarul... Mi-a plătit cât îmi datora, o

rublă... Avea gluga trasă pe cap, ca în ajun, şi n-am putut să-i văd faţa... I-am deschis uşa şi am închis-o după el...

— Şi n-a spus unde se ducea?...

— N-a spus.

— Şi, în timpul nopţii, n-ai auzit niciun zgomot suspect?...

— Nu.

— După părerea ta, Krov, întrebă judecătorul, când acest călător a părăsit casa, crima fusese deja comisă?...

— Aşa cred.

— Şi, după plecarea călătorului, ce-ai făcut?...

— M-am întors în camera mea şi m-am trântit pe pat ca să aştept să se facă ziuă, dar nu cred că am mai adormit...

— Astfel că, de la patru la şase, dacă în camera lui Poch s-ar fi produs un zgomot, l-ai fi auzit?...

— Desigur, pentru că încăperea mea, deşi dă spre grădină, este vecină cu a lui şi, dacă ar fi fost o luptă între Poch şi asasin...

— Într-adevăr, spuse maiorul Verder. Dar n-a fost nicio luptă şi nefericitul a fost fulgerat în pat de o lovitură dată direct în inimă!

Nu putea exista nicio îndoială că omorul fusese comis înainte de plecarea călătorului. Totuşi, nu exista o certitudine deplină în această privinţă, pentru că, de la patru la cinci dimineaţa, afară era beznă, vijelia nu se potolise, drumul era pustiu şi un răufăcător ar fi putut să intre prin efracţie în clădire.

Krov continuă să răspundă foarte decis la întrebările adresate de magistrat. Cu siguranţă că nu se gândise că bănuielile s-ar putea îndrepta asupra lui. Era limpede că asasinul, venit de afară, forţase oblonul, spărsese ochiul de geam, deschisese fereastra, apoi, după săvârşirea crimei, fugise pe acea fereastră, cu cele cincisprezece mii de ruble furate.

Krov povesti apoi cum descoperise omorul. Trezit pe la şapte, umbla prin sala de mese, când Broks, lăsând surugiul şi rotarul să se ocupe de repararea poştalionului, sosise acolo. Amândoi voiseră să-l trezească pe Poch... Niciun răspuns!... La fel şi când bătuseră la uşa sa... Atunci o forţaseră şi găsiseră cadavrul.

— Eşti sigur că, în acel moment, era mort, că nu mai respira?... întrebă judecătorul Kerstorv.

— Nu mai respira deloc, domnule judecător, răspunse Krov, care, oricât de grosolan era din fire, se arăta emoţionat. Nu mai sufla! Eu şi cu Broks am făcut tot ce ne-a stat în putere să-l aducem în simţiri, dar degeaba!... Gândiţi-vă şi dumneavoastră, o astfel de lovitură de cuţit, drept în inimă!...

— N-ai găsit arma folosită de asasin?...

— Nu, domnule judecător. A avut grijă s-o ia cu el!

— Confirmi, insistă magistratul, că încăperea lui Poch era încuiată pe dinăuntru?

— Da, cu zăvorul şi cu cheia, răspunse Krov. Broks vă va spune acelaşi lucru... De aceea am fost obligaţi să forţăm uşa...

— Broks a plecat apoi?...

— Da, domnule judecător, în mare grabă. Voia să ajungă cât mai repede la Pernau, ca să anunţe Poliţia, care a trimis doi agenţi.

— Şi Broks nu s-a întors?...

— Nu, dar trebuie să vină în dimineaţa asta, pentru că se aşteaptă să fie interogat.

— Bine, spuse domnul Kerstorv, te poţi retrage, dar nu părăsi clădirea şi rămâi la dispoziţia noastră...

— Voi rămâne aici.

La începutul interogatoriului, Krov îşi spusese numele, prenumele, vârsta şi ocupaţia, pe care grefierul le notase, şi probabil că avea să fie citat ca martor în cursul judecării cazului.

După aceea, magistratul fu anunţat că Broks, conducătorul poştalionului, tocmai sosise la *Crucea Ruptă*. Era al doilea martor şi declaraţia lui era la fel de importantă precum cea a lui Krov, fiind foarte posibil să coincidă cu a acestuia.

Broks a fost chemat în sală.

La invitaţia judecătorului, îşi spuse numele, prenumele, vârsta şi ocupaţia. Apoi, declară tot ce ştia despre călătorii luaţi de la Riga, despre accidentul poştalionului, despre hotărârea lui Poch şi a tovarăşului său de călătorie de a sta peste noapte la *Crucea Ruptă*.

Declarația sa o confirma pe cea anterioară în privința descoperirii crimei şi a obligației de a forța uşa, pentru că Poch nu răspundea la chemările lor.

Insistă asupra faptului că, în timpul deplasării cu trăsura, poate că omul de la bancă vorbise cam imprudent despre ce avea de făcut la Revel, adică vărsarea unei sume considerabile în contul Băncii Johausen.

— Este sigur că celălalt călător şi diverşii surugii care se schimbau la fiecare stație au putut să vadă gentuța. Eu chiar i-am atras atenția despre asta.

Fu interogat apoi despre acel călător care luase poştalionul de la Riga.

— Nu-l cunosc, răspunse Broks, şi n-am putut să-i văd fața.

— A sosit când poştalionul trebuia să plece?...

— Cu câteva minute înainte.

— Nu-şi rezervase locul înainte?...

— Nu, domnule judecător.

— Mergea până la Revel?...

— Şi-a plătit locul până la Revel, asta e tot ce pot să vă spun.

— N-ați stabilit că vei reveni a doua zi dimineață ca să repari trăsura?...

— Ba da, domnule judecător, după cum fusese stabilit ca Poch şi celălalt călător să-şi continue călătoria cu poştalionul.

— Totuşi, a doua zi, la patru dimineața, călătorul a părăsit *Crucea Ruptă!*

— De aceea am fost surprins, domnule judecător, atunci când Krov mi-a spus că individul acesta nu mai era acolo...

— Şi ce concluzie ai tras?... întrebă domnul Kerstorv.

— Că avea intenția să se oprească la Pernau şi, cum până acolo erau vreo douăsprezece verste, s-a hotărât să le facă pe jos.

— În cazul în care aceasta era intenția lui, spuse magistratul, este ciudat că n-a mers la Pernau chiar în acea seară, după accidentul poştalionului...

— Într-adevăr, domnule judecător, a răspuns Broks, aşa m-am gândit şi eu.

Interogatoriul lui Broks se sfârşi în curând şi acesta primi permisiunea să părăsească sala.

După ce ieşi, maiorul Verder îi spuse doctorului Hamin:

— Nu mai aveţi alte constatări de făcut asupra corpului victimei?...

— Nu, domnule maior, răspunse doctorul. Am stabilit exact locul, forma şi poziţia rănii...

— Lovitura a fost dată, într-adevăr, cu un cuţit?...

— Un cuţit al cărui inel de metal şi-a lăsat amprenta pe piele, spuse doctorul.

Poate era un indiciu care servea anchetei.

— Pot să dau ordine ca trupul bietului Poch să fie transportat la Riga, unde va avea loc înmormântarea?... întrebă domnul Johausen.

— Puteţi, răspunse judecătorul.

— Atunci, putem pleca?... întrebă doctorul.

— Da, răspunse maiorul, pentru că nu mai avem alt martor de audiat aici...

— Înainte de a pleca, zise atunci domnul Kerstorv, doresc să vizitez a doua oară camera călătorului... Poate că ne-a scăpat vreun indiciu!...

Magistratul, maiorul, doctorul şi domnul Johausen s-au întors în acea cameră.

Krov îi însoţea, gata să răspundă la toate întrebările.

Intenţia judecătorului era să scotocească în cenuşa vetrei, ca să se convingă că nu conţinea nimic suspect. Şi, când ochii i se fixară asupra vătraiului de fier, aşezat într-un colţ al vetrei, îl luă, îl examină şi recunoscu că fusese deformat de un efort violent. Să fi fost levierul care servise la forţarea oblonului de la camera lui Poch?... Părea destul de probabil. Făcând legătura între această constatare şi cea a diferitelor zgârieturi de la fereastră, magistratul ajunse la o concluzie pe care le-o spuse însoţitorilor săi, fără să audă Krov:

— Crima nu putea fi comisă decât de trei persoane: un răufăcător venit din afară, cabanierul sau călătorul care a petrecut noaptea în această cameră. Descoperirea vătraiului, care va fi luat ca dovadă, şi urmele lăsate la fereastră nu permit nicio îndoială. Călătorul ştia de

gentuța lui Poch, care conținea o sumă considerabilă. Noaptea, după ce a deschis fereastra camerei sale, a sărit afară, folosind vătraiul ca pe un levier, apoi a forțat oblonul camerei victimei, l-a lovit pe angajatul băncii în timp ce acesta dormea, a comis furtul, s-a întors în camera sa, de unde a ieşit la ora patru dimineața, cu fața ascunsă de glugă... Negreşit, acest călător este asasinul...

Nu se putea replica nimic la argumentele sale. Cine era acest călător? Se va reuşi să se stabilească identitatea sa?...

— Domnilor, zise atunci maiorul Verder, lucrurile s-a petrecut, evident, aşa cum a spus judecătorul Kerstorv... Dar anchetele au multe surprize şi trebuie să fim precauți... Voi închide camera călătorului, voi lua cheia şi voi lăsa aici doi agenți, care să păzească tot timpul... Nu vor pleca nicio clipă de la *Crucea Ruptă* şi-l vor supraveghea şi pe Krov.

Decizia lui fu aprobată şi maiorul dădu ordine în consecință.

Cu puțin înainte să urce în berlină, domnul Johausen, trăgându-l deoparte pe judecător, îi zise:

— Există ceva ce n-am destăinuit nimănui, domnule Kerstorv, şi ar fi bine să ştiți...

— Ce anume?

— Că am numerele biletelor furate... Fiecare valora o sută cincizeci de ruble, iar Poch făcuse un teanc cu ele...

— Aha, şi le-ați păstrat numerele?... întrebă gânditor magistratul.

— Da, aşa cum obişnuiesc. Voi semnala aceste numere diverselor bănci din provincii şi din Rusia.

— Cred că n-ar trebui făcut nimic, replică domnul Kerstorv. Dacă luați această măsură, hoțul ar putea afla de ea şi se va teme, se va duce în străinătate, unde va găsi o țară unde nu se cunosc numerele biletelor... Să-l lăsăm mai bine să acționeze neîngrădit şi poate că-l vom prinde!

Câteva clipe mai târziu, berlina, cu judecătorul şi grefierul, bancherul, maiorul Verder şi doctorul Hamin, pleca de acolo.

Crucea Ruptă rămânea sub supravegherea celor doi agenți ce aveau să stea de pază zi şi noapte.

Capitolul VIII

La Universitatea din Dorpat

La 16 aprilie, în ziua următoare celei în care magistrații începuseră ancheta de la *Crucea Ruptă*, un grup de cinci, şase studenți se plimba prin curtea Universității din Dorpat, unul dintre principalele oraşe ale Livoniei. Păreau să poarte un dialog foarte viu între ei.

Cizmele lor lungi pârâiau pe nisip. Umblau încoace şi încolo, strânşi bine pe talie cu centurile lor din piele şi ținându-şi cascetele, viu colorate, înclinate cochet, pe o ureche.

— Eu garantez prospețimea ştiucilor de la masă, zicea unul dintre ei. Provin din Aa şi au fost prinse chiar în noaptea asta... Iar pescarii din Oesel ne-au vândut scump aceşti „stroemling" şi i-aş sparge capul oricui ar spune că nu sunt delicioşi, mai ales dacă bei, când îi consumi, şi un pahar de kummel!

— Dar tu, Siegfried?... întrebă cel mai mare dintre studenți.

— Eu, răspunse acesta, am în grijă vânatul şi cine ar susține că găinuşele şi cocoşeii mei sălbatici n-ar fi excelenți ar avea de-a face cu mine!

— Eu îmi doresc excelentele jamboane crude, declară cel de-al treilea, dar şi pe cele prăjite şi gustoasele „purogene"... Nu există ceva mai bun de mâncat decât aceste minunate plăcinte cu carne. Ți le recomand în mod special, dragă Karl...

— Bine, răspunse studentul căruia camaradul său îi spusese pe nume. Cu aceste mâncăruri excelente, vom petrece de minune la sărbătorirea Universității... Dar, cu o condiție: ca festivitatea aceasta să nu fie tulburată de prezența slavo-moscovito-ruşilor...

— Nu!... strigă Siegfried. Nu va veni niciunul dintre cei care încep să fie prea bățoşi...

— Şi cărora le vom scoate fumurile din cap, zise Karl. Să aibă grijă şi cel pe care vor să-l pună şef, acest Ivan, pe care promit să-l pun la locul lui, dacă va continua să încerce să se ridice la nivelul nostru!... Prevăd că în curând vom avea de-a face unul cu altul şi n-aş vrea să plec din Universitate mai înainte de a-l umili în fața germanilor pe care-i disprețuieşte!

— El şi bunul său prieten, Gospodin! adăugă Siegfried, ridicând pumnul spre un capăt al curții.

— Gospodin, ca şi toți cei care cred că ne pot deveni stăpâni!... strigă Karl. Vor vedea că nu este aşa uşor să înfrunți neamurile germane!... Slavul înseamnă sclav şi vom face cuvintele astea două să rimeze la capetele versurilor din *Imnul livonian* făcut de noi, pe care îl vom cânta...

— Îl vom cânta în *limba germană*, replică Siegfried, iar tovarăşii săi izbucniră în hohote de râs.

Se vede că, dacă tinerii pregătiseră bine lucrurile pentru festivalul la care urma să participe, credeau că fac chiar bine să stârnească şi un conflict, poate chiar o încăierare cu studenții de origine slavă. Erau destul de porniți, mai ales Karl. El exercita, prin numele şi situația sa, o importantă influență asupra camarazilor săi şi îi putea angaja în vreo regretabilă ciocnire.

Cine era deci acest Karl, a cărui autoritate se impunea asupra unei părți a tineretului universitar, acest îndrăzneț şi certăreț personaj?... Înalt, cu părul blond deschis, ochi cu privire dură, chip răutăcios, nu ezita niciodată să iasă în față.

Karl era fiul bancherului Johausen. Chiar în anul acela, îşi termina studiile la universitate. Peste câteva luni urma să se întoarcă la Riga, unde avea să-şi ia locul la banca tatălui şi a unchiului său.

Cine era Ivan, cel de care pomenise Siegfried?... Era fiul lui Dimitri Nicolev, profesorul din Riga, care conta pe camaradul său, Gospodin, de aceeaşi origine ca el, la fel cum Karl Johausen se baza pe Siegfried.

Dorpat, vechi oraş al Hansei, a fost fondat de ruşi în 1750. Unii istorici consideră însă începuturile sale prin anul 1000, când se aştepta sfârşitul lumii.

Dar, dacă nu se ştia sigur când fusese întemeiat oraşul, unul dintre cele mai încântătoare ale provinciilor baltice, se cunoştea că Universitatea sa vestită fusese creată de Gustav Adolf în 1632. Fusese reorganizată în 1812 şi funcţiona astfel şi în prezent. Unii călători considerau că Dorpat este un oraş din Grecia modernă. Se pare că toate casele sale fuseseră aduse, gata făcute, din capitala regelui Otto.

Dorpat este un mic centru comercial, însă este dominat de Universitate şi de studenţii săi, ce se divid în corporaţii sau „naţiuni." Din cele prezentate anterior, s-a constatat că existau pasiuni puternice între elementul slav şi cel german, la fel ca în alte oraşe din Estonia, Livonia şi Curlanda.

Rezultă apoi că liniştea nu domnea la Dorpat decât în perioada vacanţelor universitare, când insuportabilele canicule îi trimiteau pe studenţi în sânul familiilor lor.

În plus, numărul lor considerabil - cam nouă sute - necesita un personal de şaptezeci şi doi de profesori pentru diversele cursuri de ştiinţe şi litere, care se făceau în limba germană. Bugetul anual era foarte consistent, de două sute treizeci şi patru de mii de ruble. Cu o aproximaţie de patru mii, era chiar numărul de volume din bogata bibliotecă a universităţii lor, una dintre cele mai importante din Europa.

Dorpat nu era chiar lipsit de comerţ, graţie poziţiei sale geografice, la intersecţia principalelor drumuri ale provinciilor baltice, la două sute de kilometri de Riga şi la doar o sută treizeci de Petersburg. De altfel, se putea uita că fusese unul dintre cele mai prospere oraşe ale Hansei? Comerţul, oricât de puţin dezvoltat era, se concentra în mâinile germanilor. Pe scurt, estonienii, care formează populaţia indigenă, sunt doar muncitori, lucrători necalificaţi şi servitori.

Dorpat este pitoresc amplasat pe o colină ce domină la sud cursul lui Embach. Străzile lungi deservesc trei cartiere. Turiştii îi vizitează adesea observatorul, catedrala în stil grec, ruinele bisericii ogivale.

Nu părăsesc fără să regrete aleile grădinii sale botanice, foarte apreciată de amatori.

La fel cum elementul germanic domina populația din Dorpat, în acea epocă se impunea şi în viața universitară.

Din nouă sute de studenți, nici cincizeci nu erau de origine slavă.

În fruntea acestora din urmă se afla Ivan Nicolev. Camarazii săi îl recunoşteau, dacă nu de şef, măcar de purtător de cuvânt din partea lor, în conflictele pe care înțelepciunea şi prudența rectorului nu reuşeau întotdeauna să le împiedice.

În acea zi, în timp ce Karl Johausen şi grupul său se plimbau prin curte, discutând ceea ce ştim, despre posibilitățile tulburării festivalului lor, un alt grup de studenți, moscoviți prin naştere şi ca suflet, se întreținea în legătură cu acelaşi subiect.

Unul dintre ei, de vreo optsprezece ani, era viguros, înalt, cu privire sinceră şi vioaie, chip fermecător, cu obraji prezentând un început de barbă, cu o mustață subțire deasupra buzei, inspirând simpatie, deşi părea tare serios, plin de zel, ca un om muncitor, preocupat de problemele viitorului.

Ivan Nicolev îşi încheia al doilea an universitar. L-ai fi recunoscut după asemănarea cu sora sa, Ilka. Erau două firi grave şi gânditoare, foarte pătrunse de sentimentul datoriei, poate mai mult decât îi permitea vârsta.

Se înțelege deci că Ivan Nicolev prezenta un ascendent asupra tovarăşilor săi, prin zelul ce-l anima în apărarea ideilor slave.

Tovarăşul său, Gospodin, făcea parte dintr-o bogată familie estoniană din Revel. Deşi era cu un an mai mare ca Ivan Nicolev, se arăta mai puțin serios prin fapte. Era un băiat mai prompt în atac decât în apărare, mai avid de distracții, mai iubitor de sport, cu o inimă mare şi care dovedea o prietenie sinceră față de Ivan, fiind un om pe care se putea conta.

Despre ce puteau vorbi tinerii dacă nu despre pregătirile pentru festival, ce pasionau diversele corporații ale Universității?...

Potrivit obiceiului său, Gospodin se lăsa pradă impetuozității sale, pe care Ivan încerca zadarnic să o stăpânească.

— Da, strigă el, ei vor să ne excludă de la banchet, nemții ăștia!... Ne-au refuzat cotizațiile pe motiv că nu avem dreptul de a participa la așa ceva!... Le este rușine să ciocnească paharele cu noi!... Dar nu ne-am spus încă ultimul cuvânt și ospățul lor s-ar putea încheia înainte de desert!

— Recunosc faptul că este jignitor, zise Ivan. Totuși, să ne certăm cu ei pentru asta?... Dacă ei se încăpățânează să sărbătorească singuri, fie!... vom sărbători și noi, separat, dragul meu Gospodin. Ne vom goli la fel de veseli paharele în cinstea Universității!

Dar impetuosul Gospodin nu vedea la fel lucrurile. Nu putea accepta situația aceea, în niciun fel.

— Tu, Ivan, ești chiar personificarea bunului simț, replică el. Nimeni nu se îndoiește că ești la fel de curajos, pe cât de rațional!... Dar eu nu sunt rațional și nu vreau să fiu! Consider că atitudinea lui Karl Johausen și a cetei sale este injurioasă față de noi și n-o voi mai suporta mult timp!

— Lasă-l în pace pe Karl, pe germanul acesta, Gospodin, spuse Ivan. Nu-ți face griji pentru vorbele și faptele sale!... Peste câteva luni, și tu, și el veți părăsi Universitatea și probabil că nu vă veți mai întâlni niciodată, cel puțin în condițiile în care va fi pusă în joc chestiunea originii și a neamului fiecăruia dintre voi...

— Poate, înțeleptule Nestor, ripostă Gospodin. Ce bine este să fii stăpân pe sine, așa, ca tine!... Dar, de acum și până ce-i voi da acestui Karl Johausen lecția pe care o merită, nu mă voi potoli deloc!

— Dar, dacă îl stârnim azi, zise Ivan Nicolev, provocându-l fără motiv...

— Fără motiv?... strigă furios tânărul. Am mii și mii de motive: fața lui, care nu-mi place, comportarea lui, care mă șochează, sunetul vocii sale, care mă deranjează, privirea sa disprețuitoare, aerul de superioritate, pe care-l afișează și pe care camarazii săi îl încurajează, recunoscându-l ca șef al corporației lor!

— Toate astea nu sunt lucruri serioase, Gospodin, zise Ivan Nicolev, care-l luă de braț pe tovarășul său printr-un instinctiv gest de prietenie. Cât nu va exista o injurie directă, nu văd unde ar fi

Gospodin se lăsa pradă impetuozității sale...

provocarea!... Dacă însă ne-ar jigni pe față, i-aş răspunde chiar eu, prietene, n-aş aştepta s-o facă altul!...

— Şi noi toți vom fi alături de tine, Ivan! afirmară ceilalți tineri din grup.

— Ştiu asta, spuse neînduplecatul Gospodin. Mă mir însă că Ivan nu este vizat în mod special de acest Karl...

— Ce vrei să spui, Gospodin?

— Că dacă noi, ceilalți, nu avem cu germanii decât rivalități de şcoală, Ivan Nicolev are altă poziție față de Karl Johausen!...

Ivan ştia la ce făcea aluzie Gospodin. Rivalitatea dintre familiile Johausen şi Nicolev, de la Riga, era cunoscută de studenți. Se ştia că şefii celor două familii se înfruntau între ei pe terenul electoral, unul sprijinit de opinia publică şi încurajat de autoritatea administrativă spre a-l doborî pe celălalt.

Gospodin greşise pomenind de prelungirea rivalității tatilor în acțiunile fiilor.

Din păcate, atunci când se înfuria, nu se mai stăpânea şi depăşea măsura.

Însă Ivan nu-i răspunse. Pălise uşor.

Fu destul de tare ca să se stăpânească. Aruncă o privire aprinsă în cealaltă parte a curții, unde se vedea grupul lui Karl Johausen.

— Să nu mai vorbim despre asta, Gospodin, spuse el pe un ton grav, iar vocea îi tremura puțin. Niciodată n-am amintit numele Johausen în discuțiile noastre. Să dea Dumnezeu ca şi Karl să fie la fel de rezervat față de tatăl meu precum sunt eu față de al său!... Dacă nu...

— Ivan are dreptate, zise unul dintre studenți. Gospodin greşeşte. Să nu ne mai ocupăm de cele ce se petrec la Riga, ci de ceea ce se întâmplă la Dorpat.

— Da, replică Ivan Nicolev, care dorea să readucă discuția la subiectul dinainte, dar fără exagerări şi să vedem ce turnură vor lua lucrurile...

— Deci, Ivan, crezi că nu trebuie să luăm poziție față de atitudinea lui Karl Johausen în privința banchetului de la care am fost excluşi?... întrebă studentul.

— Cred că, fără alte noi incidente, ar trebui să ne arătăm complet indiferenţi.

— Indiferenţi! zise Gospodin clătinând din cap cu un aer puţin aprobativ. Să vedem dacă şi tovarăşii noştri se vor resemna... Te previn, Ivan, că ei sunt furioşi...

— Din cauza ta, Gospodin.

— Nu, Ivan. Va ajunge o privire disprețuitoare, un cuvânt nepotrivit şi se va produce explozia.

— Bine, strigă Ivan zâmbind, explozia ce stă să se producă o vom îneca în şampanie!

Era un răspuns foarte înţelept, dar tinerii din jur păreau foarte porniţi... Aveau să ţină ei cont de acele sfaturi referitoare la prudenţă?... Cum avea să se încheie ziua respectivă?... Festivalul urma să se încheie cu un scandal?... Provocările aveau să vină dinspre slavi ori dinspre germani?

De aceea, rectorul Universităţii era foarte îngrijorat. De la o vreme, era conştient de asta, politica sau lupta aceasta dintre slavi şi germani tindea să se accentueze printre studenţi.

Marea majoritate dorea să menţină tradiţia Universităţii, ideile ce datau de la întemeierea sa.

Guvernul ştia că exista acolo un curent puternic al rezistenţei faţă de tentativele de rusificare, ce ameninţau provinciile baltice. Se prevăzuseră, oare, consecinţele acelor tulburări ce puteau izbucni cu această ocazie?... Trebuia luate măsuri de precauţie. Oricât de veche şi de respectabilă ar fi fost Universitatea din Dorpat, nu se afla la adăpost de un ucaz imperial, în caz că devenea centrul unei revolte împotriva mişcării panslaviste. Rectorul observa deci cu mare atenţie aceste poziţii ale studenţilor. Profesorii, deşi toţi erau dominaţi de ideile germane, se temeau şi ei... Cine îi putea opri pe tinerii lansaţi în luptele politice?...

Exista totuşi cineva mai influent decât rectorul. Era Ivan Nicolev. Dacă rectorul nu-i putuse convinge pe Karl Johausen şi ai lui să-i excludă de la banchet pe Ivan şi pe tovarăşii săi, tânărul Nicolev îl făcuse pe Gospodin şi pe ceilalţi să renunţe a mai deranja festivalul. Nu aveau să intre în sala de banchet. Nu aveau să răspundă prin

cântece ruseşti celor germane - cu condiția să nu fie nici provocați, nici insultați.

Dar cine putea răspunde pentru capetele acelea încălzite de vin?... Ivan Nicolev şi camarazii săi aveau să se întrunească afară şi să sărbătorească aniversarea în felul lor, rămânând liniştiți dacă nimeni nu-i deranja.

Pe măsură ce trecea timpul, studenții ocupau curtea cea mare a Universității. Nu se făceau cursuri în ziua respectivă. Tinerii se plimbau în grupuri, se observau, se evitau. Exista însă temerea că, la ora banchetului, un incident putea ocaziona o provocare, apoi o încăierare. Dată fiind starea de spirit a studenților, ar fi fost mai bine să se interzică festivalul?... Dar, astfel, profesorii n-ar fi stârnit şi mai rău corporațiile, sub pretextul unui conflict pe care-l doreau prevenit?... O universitate nu este ca un colegiu, unde pedepsele sunt mai puțin importante. Aici, trebuia făcute expulzări, exmatriculați conducătorii grupărilor, ceea ce ar fi însemnat măsuri grave.

Până la începerea banchetului - ora patru după-amiază - Karl Johausen, Siegfried şi prietenii lor nu plecară din curte. Majoritatea studenților veneau să discute cu ei, de parcă ar fi aşteptat instrucțiuni de la şeful lor. Se zvonise că banchetul avea să fie interzis - zvon fals, de altfel, căci interdicția ar fi dus, poate, la o explozie de nemulțumire.

Ajunsese însă pentru ca grupurile să se plimbe furioase prin curtea cea mare.

Ivan Nicolev şi ai săi nu erau interesați de aceste lucruri. Ei se plimbau mai retras, aşa cum făceau de obicei, şi se intersectau uneori cu alți studenți.

Atunci când se uitau unii la alții, privirile exprimau provocările pe care gurile încă nu le rosteau. Ivan îşi păstra calmul şi părea indiferent, dar Gospodin era greu de stăpânit!

Acesta se uita disprețuitor la ceilalți şi nu-şi pleca privirea, ce se încrucişa, precum lama unei săbii, cu cea a lui Karl.

Doar atitudinea aceea era suficientă pentru declanşarea unei altercații, ce nu s-ar fi limitat doar la cei doi adversari.

În sfârşit, se auzi clopoţelul banchetului. Karl Johausen, precedându-şi camarazii - mai multe sute - se îndreptă spre sala amfiteatrului, ce le fusese rezervată.

În curând, în curte nu rămaseră decât Ivan Nicolev şi cei cincizeci de studenţi slavi, aşteptând momentul de a părăsi Universitatea ca să se ducă la familiile lor.

Deoarece nimic nu-i reţinea, poate că ar fi făcut bine să plece imediat. Aşa considerase Ivan Nicolev, dar nu-l ascultaseră tovarăşii săi. Se părea că Gospodin şi alţii fuseseră înlănţuiţi de sol, ba chiar atraşi ca un magnet de amfiteatru.

Trecură astfel douăzeci de minute. Se plimbară în linişte. Se apropiau de ferestrele sălii, deschise către curte. Ce voiau, oare?... Să asculte propunerile zgomotoase, ce ajungeau până la ei, şi să răspundă răutăţilor pe care le auzeau?...

De fapt, cei care sărbătoreau nu trebuiră să aştepte sfârşitul banchetului pentru a trece la cântece şi a toasta. Vinul li se urcase la cap după ce goliseră primele pahare. Îi văzuseră pe Ivan Nicolev şi ai săi pe fereastră şi vorbeau mai tare, spre a fi auziţi.

Ivan mai făcu un efort spre a-i potoli pe ai săi.

— Să plecăm de aici, le zise el.

— Nu! replică Gospodin.

— Nu! spuseră ceilalţi.

— Nu vreţi să mă ascultaţi, nici să mă urmaţi?...

— Vrem să auzim ce spun germanii ăştia beţi. Dacă nu ne va conveni, tu ne vei urma, Ivan!

— Să mergem, Gospodin, zise Ivan. Aşa vreau!

— Mai stai câteva minute, preciză Gospodin, şi nu vei mai vrea să pleci!

Înăuntru tumultul se amplifica. Se auzeau glasuri ce dominau clinchetul paharelor ciocnite, strigătele şi hohotele de râs.

Apoi începură să cânte în cor imnul în cinstea universităţilor germane:

Gaudeamus Igitur,
Juvenes dum sumus!

Post jucundam juventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus!

Fireşte, aceste cuvinte erau vesele şi nu necesitau o atmosferă de înmormântare. Dar parcă ei cântau *De Profundis* în pustiu! De fapt, cântecul acesta sună bine în nota germanică.

Se auzi însă un glas:

— Riga, cine te-a făcut atât de frumoasă?... Sclavia livonienilor!... Vom putea, oare, într-o zi, cu bani, să-ţi cumpărăm castelul de la germani şi să-i facem să joace pe pietrele sale încinse?

Era Gospodin care lansase acest imn rusesc de o mare anvergură.

Apoi, după el şi cu el, camarazii săi începură să intoneze „Boje-Ţara-Krani", imn moscovit religios şi măreţ.

Brusc, uşa sălii de banchet se deschise. În curte ieşiră cam o sută de studenţi.

Înconjurară grupul slavilor, în centrul căruia se afla Ivan Nicolev, neputincios acum să-şi mai oprească tovarăşii, incitaţi de strigătele şi de gesturile adversarilor lor. Deşi Karl Johausen nu era cu ei, ca să-i împingă la violenţă - se găsea încă în amfiteatru - acel *Gaudeamus igitur* al lor, aproape urlat, încerca să acopere imnul rusesc, a cărui melodie puternică se auzea totuşi, în ciuda eforturilor lor.

În clipa aceea, doi studenţi se găseau faţă în faţă, gata să sară unul la celălalt - Siegfried şi Gospodin. Între ei avea să se decidă chestiunea celor două neamuri?... Grupurile lor nu aveau să se implice odată cu ei?... Altercaţia nu urma să degenereze în bătaie generală, pentru care va răspunde chiar conducerea Universităţii?

Auzind tumultul provocat de participanţii la banchet, rectorul se grăbi să intervină. Unii profesori i se alăturară şi traversau acum curtea, despărţind grupurile. Încercau să-i calmeze pe tineri, dar nu izbutiră. Rectorul nu avu suficientă autoritate...

De altfel, ce putea face el în mijlocul acelor germanici al căror număr creştea pe măsură ce se golea sala amfiteatrului?...

Ivan Nicolev şi camarazii săi, în ciuda inferiorităţii lor numerice, nu cedau nici în faţa ameninţărilor, nici a injuriilor.

În clipa aceea, Siegfried, cu paharul în mână, apropiindu-se de Gospodin, îi aruncă vinul în față.

Era prima lovitură. Aveau să vină altele, cu miile.

Însă acolo se ivi Karl Johausen şi toţi se opriră, de ambele părţi. I se făcu loc să treacă şi fiul bancherului se îndreptă către grupul în care se afla fiul profesorului.

Nu se poate descrie atitudinea lui Karl în momentele acelea. Nu i se citea mânia pe chip, ci părea calm şi disprețuitor, pe măsură ce se apropia de adversarul său. Camarazii săi nu se îndoiau. Venea acolo doar ca să-l jignească de față cu toată lumea.

După tumultul acela urmase liniştea deplină. Se simțea că înfruntarea dintre cele două grupări adverse din Universitate avea să se desfăşoare între Ivan Nicolev şi Karl Johausen.

Însă Gospodin, care nu se mai gândea la Siegfried, îl aşteptă pe Karl să mai înainteze câțiva paşi, apoi vru să i se pună în drum, barându-i trecerea.

Ivan îl reținu.

— Asta mă priveşte pe mine! zise el scurt.

Avea dreptate. Îl privea doar pe el.

Păstrându-şi perfecta stăpânire de sine, îi dădu la o parte pe camarazii săi, care voiau să se interpună.

— Nu mă vei putea împiedica! urlă Gospodin, în culmea furiei.

— Ba da! zise Ivan Nicolev, pe un ton atât de hotărât, că nu putea fi contrazis.

Apoi li se adresă numeroşilor studenți, astfel încât toți să-l audă:

— Voi sunteți cu sutele, noi doar cincizeci!... Hai, atacați-ne!... Ne vom apăra până la moarte!... Dar voi veți acționa ca nişte laşi!...

Un strigăt plin de furie îi răspunse.

Karl făcu semn că voia să vorbească.

Liniştea se instală iar.

— Da, vom acționa ca nişte laşi! zise el... Există vreunul dintre slavi care vrea să lupte singur?...

— Oricare dintre noi! strigară camarazii lui Ivan.

Acesta se apropie de adversarul său şi spuse:

— Eu voi lupta şi Karl, dacă vrea să fie personal provocat, îl provoc...

— Tu?... strigă Karl, făcând un gest disprețuitor.

— Eu! repetă Ivan. Alege-ți doi prieteni... Eu i-am ales deja pe ai mei...

— Tu... te vei bate cu mine?...

— Da... mâine, dacă nu eşti gata în acest moment. Acum, dacă aşa vrei.

Adesea studenții aveau asemenea înfruntări, iar autoritățile mai bine închideau ochii, căci consecințele nu sunt întotdeauna foarte grave.

Nici acum nu se temeau de o consecință fatală, cât timp adversarii se băteau din cauza unei animozități personale.

Karl îşi încrucişase brațele şi îl cântărea pe Ivan din cap până în picioare.

— Aha, ți-ai ales deja martorii?... zise el.

— Iată-i, replică Ivan, arătând către Gospodin şi către un alt student.

— Crezi că vor fi de acord?

— Fireşte!... strigă Gospodin.

— Ei bine, spuse Karl, nu voi accepta niciodată să mă bat cu tine, Ivan Nicolev!

— De ce, Karl?...

— Deoarece eşti fiul unui asasin!...

Capitolul IX

Denunţul

Iată ce se întâmplase la Riga, în ziua precedentă, la întoarcerea judecătorului Kerstorv, a maiorului Verder, a doctorului Hamin şi a domnului Frank Johausen, în noaptea dintre 15 şi 16 aprilie.

Cu douăsprezece ore înainte, încă de dimineaţă, se răspândise vestea crimei comise la *Crucea Ruptă*. Odată cu omorul se află şi numele victimei: Poch, angajatul Băncii.

Nefericitul era cunoscut în tot oraşul. În fiecare zi era întâlnit, purtându-şi tolba peste umăr, cu gentuţa, sub braţ, legată cu lănţişorul de centură, umblând să recupereze banii pentru Banca fraţilor Johausen. Om bun şi serviabil, plăcut şi vesel, iubit şi stimat, nu avea duşmani, ci numai prieteni. Înaintea căsătoriei sale cu Zenaida Parensov, după o aşteptare atât de îndelungată, prin munca sa şi echilibrul traiului său, economiile lui, împreună cu cele ale femeii, le-ar fi asigurat viitorul. Peste doar două zile, viitorii miri trebuia să se afle în faţa pastorului protestant, ce avea să le celebreze cununia. Ar fi urmat o festivitate la care ar fi participat ceilalţi colegi ai săi de la Bancă, poate chiar şi fraţii Johausen i-ar fi onorat cu prezenţa. Pregătirile de nuntă începuseră, ba chiar se încheiaseră... Şi iată că Poch fusese ucis prin loviturile unui asasin, într-un local izolat, aflat pe unul dintre drumurile Livoniei!... Ce efect avu această ştire!

Şi se pare că Zenaida n-a putut fi împiedicată s-o afle brusc, fără a fi pregătită, citind în jurnal anunţul, ce nu oferea amănunte.

Biata femeie fu ca trăsnită de asemenea veste. Mai întâi vecinii, apoi doamna Johausen, căutară s-o consoleze şi s-o ajute. Poate că biata femeie nu avea să-şi mai revină dintr-un asemenea şoc.

Dar dacă victima era cunoscută, nu se ştia nimic despre ucigaş. În zilele de 14 şi 15, atunci când justiţia îşi desfăşurase cercetările la faţa locului şi îşi începuse ancheta, nu se aflase nimic despre acest subiect. Trebuia aşteptată întoarcerea magistraţilor, dar tot era posibil să nu se fi descoperit autorul crimei.

Ucigaşul, oricine ar fi fost el, era urât de public. Trebuia pedepsit cu asprimea maximă, potrivit legii, dar nu era de ajuns. Toţi regretau renunţarea la torturile cumplite dinaintea execuţiei. Nu trebuie uitat că drama aceasta judiciară se desfăşura în provinciile baltice, unde, nu cu multă vreme în urmă, justiţia li se aplica în mod barbar condamnaţilor la moarte. Erau arşi mai întâi cu fierul înroşit în foc, li se aplicau nenumărate lovituri de vergele, chiar şi mii, ce uneori izbeau doar un cadavru. Unii condamnaţi fuseseră închişi şi lăsaţi să moară torturaţi de foame - asta dacă nu aveau ceva de mărturisit, care să intereseze justiţia.

Atunci îi hrăneau doar cu peşte ori cu carne sărată, fără să li se dea nicio picătură de apă, şi astfel li se smulgeau răspunsurile la întrebări.

Lucrurile s-au îmblânzit considerabil însă. Dacă pedeapsa cu moartea s-a menţinut în Rusia doar pentru crima politică, ea a fost abolită pentru cele de drept comun şi înlocuită cu munca în minele din Siberia. Deportarea asasinului de la *Crucea Ruptă* nu mulţumea însă populaţia din Riga.

Se dăduseră ordinele privitoare la transportul victimei. Aceasta nu pentru că ar mai fi fost alte constatări de făcut la Riga.

Doctorul Hamin prezentase cu minuţiozitate în procesul său verbal natura şi forma rănii, amprentele loviturii de cuţit de la orificiul său exterior.

Dar domnul Frank Johausen ţinea ca funeraliile angajatului său de la Bancă să se facă în oraş, din milă şi simpatie, iar costurile să fie suportate în întregime de firma sa.

În dimineaţa de 16, maiorul Verder se prezentă la cabinetul şefului său ierarhic, colonelul de poliţie, Raghenov. Acesta aştepta cu nerăbdare să fie pus la curent cu respectivul caz, ca să-şi pornească cei mai buni dulăi pe urmele ucigaşului, dacă avea nişte indicii cât de

mici. Se va vedea mai târziu de ce era atât de interesat de chestiunea respectivă. Dar, în lipsa altor informații, se părea că era o crimă de drept comun, un asasinat urmat de un furt.

Maiorul îi raportă colonelului Raghenov toate detaliile anchetei, circumstanțele în care se comisese crima, indiciile obținute în timpul percheziţiilor, constatările doctorului Hamin.

— Înțeleg că bănuielile dumneavoastră îl vizează în special pe călătorul care a dormit în acea noapte la *Crucea Ruptă*, zise Raghenov.

— Aşa este, domnule colonel.

— Krov n-a avut o atitudine suspectă în cursul anchetei?...

— Fireşte că m-am gândit că şi el ar putea fi asasinul, răspunse maiorul, deşi n-am aflat nimic din antecedentele sale. Dar, după urmele observate la fereastra camerei respectivului călător, care a plecat dis-de-dimineață, după descoperirea, în acea încăpere, a vătraiului ce a servit ca să se forțeze obloanele, nu ne mai îndoim de autorul crimei.

— Ar fi bine totuşi să-l supravegheaţi pe Krov...

— Fireşte, domnule colonel. Doi dintre agenții mei supraveghează casa, iar el stă în continuare la dispoziția justiției.

— Deci, insistă Raghenov, nu atribuiți crima vreunui răufăcător din exterior, ce ar fi putut pătrunde în camera victimei?...

— Nu vreau să fiu foarte categoric, răspunse maiorul, dar mi-ar fi greu să admit aşa ceva, cât timp presupunerile se schimbă în certitudini atunci când se aplică tovarăşului de drum al lui Poch.

— Văd că deja v-aţi format o părere, domnule maior Verder...

— Părerea mea este şi cea a judecătorului Kerstorv, a doctorului Hamin şi a domnului Johausen... Remarcaţi că respectivul călător a căutat mereu să nu fie recunoscut, din clipa sosirii sale la *Crucea Ruptă* şi până la plecare...

— Şi n-a spus unde se duce, când a plecat de acolo?...

— Nu, domnule colonel.

— Dar putem presupune că a plecat din Riga către Pernau?...

— Ipoteza este foarte plauzibilă, domnule colonel, deşi şi-a reţinut loc doar până la Revel.

— Niciun străin n-a fost văzut prin Pernau în zilele de 14 şi 15?...

— Niciunul, zise maiorul, deşi poliţia era alertată, iar asasinatul îi fusese semnalat... Unde s-a dus călătorul respectiv?... A ajuns la Pernau?... A ieşit din provinciile baltice, cu prada furată?

— Mă tem, domnule maior, că porturile din apropiere i-au oferit ocazia să scape...

— Îi vor oferi această ocazie, domnule colonel, replică Verder, căci navigaţia încă nu este posibilă prin Marea Baltică sau în Golful Finlandei... Din câte ştim, nicio navă n-a plecat încă... Deci, dacă respectivul călător caută să se îmbarce, trebuie să mai aştepte câteva zile, fie într-un târg din interior, fie într-un port de pe litoral, ca Pernau, Revel...

— Sau Riga, spuse Raghenov. De ce să nu se fi întors la Riga? Poate că aici va fi mai la adăpost de căutările Poliţiei?...

— Aşa ceva mi se pare mai puţin probabil, domnule colonel, dar trebuie prevăzut orice, iar agenţii noştri vor cerceta toate navele gata de plecare. Oricum, dezghețul nu va fi complet până la sfârşitul săptămânii. Până atunci, voi da ordine ca supravegherea oraşului şi a portului să fie sever organizată.

Colonelul aprobă diversele măsuri plănuite de subordonatul său, extinzându-le pe tot cuprinsul provinciilor baltice.

Maiorul Verder îi promise că-l va ţine la curent. Ancheta avea să fie continuată de judecătorul Kerstorv, iar acest magistrat foarte activ urma să aibă grijă să reunească toate documentele referitoare la acest caz.

De altfel, după conversaţia cu maiorul, colonelul nu se mai îndoia că asasinul era călătorul care-l însoţise pe angajatul Băncii la *Crucea Ruptă*. Împotriva sa existau acuzaţii clare. Dar cine era el?...

Cum aveau să-i stabilească identitatea, căci nu fusese cunoscut nici de Broks, care-l luase cu poştalionul din Riga, nici de Krov, care-l găzduise?... Nimeni nu-i văzuse chipul, nu putea spune dacă era tânăr sau bătrân. Pe ce piste aveau să pornească agenţii?... În ce parte să înceapă ei căutările?... De la ce martori să se aştepte la o revelaţie care să-i permită judecătorului să rezolve cu bine cazul?...

În privinţa asasinului, se lăsase bezna.

Se va vedea însă cum s-a făcut brusc lumină şi cum noaptea s-a transformat în zi.

În dimineața aceea, după ce şi-a scris raportul medico-legal asupra cazului de la *Crucea Ruptă*, doctorul Hamin s-a dus la cabinetul domnului Kerstorv, să i-l ducă.

— Niciun indiciu nou?... îl întrebă pe magistrat.

— Niciunul, doctore.

Plecând din cabinetul judecătorului, doctorul Hamin se întâlni cu consulul francez, domnul Delaporte. Pe drum, îi vorbi despre caz şi dificultățile sale.

— De fapt, zise consulul, dacă pare sigur că respectivul călător este autorul crimei, va fi greu de găsit... Puneți mare accent, doctore, pe faptul că lovitura a fost dată cu un cuțit al cărui inel metalic a lăsat o amprentă în jurul rănii?... Fie!... Dar cum se va găsi cuțitul?

— Cine ştie?... zise doctorul Hamin.

— Vom vedea, spuse domnul Delaporte. Aveți cumva veşti despre domnul Nicolev?

— Despre Dimitri?... întrebă doctorul. De unde să am, dacă el este plecat?...

— Da, de trei zile... este ceva neobişnuit, dacă mă gândesc bine...

— Adevărat... remarcă şi doctorul.

— Nici ieri, domnişoara Nicolev n-a primit nicio veste de la el...

— Haideți s-o vedem pe Ilka, propuse doctorul. Poate că factorul i-a adus în dimineața asta vreo scrisoare de la tatăl ei sau poate că Nicolev s-a întors acasă...

Domnul Delaporte şi doctorul Hamin se îndreptară spre mahalaua la marginea căreia se afla casa profesorului.

Când ajunseră la uşă, întrebară dacă puteau fi primiți de domnişoara Nicolev.

Servitoarea le răspunse afirmativ şi intrară imediat în sala în care se afla Ilka.

— Draga mea, s-a întors tatăl tău?... o întrebă nerăbdător doctorul.

— Nu, răspunse fata.

Îngrijorarea i se citea pe chipul palid şi obosit.

— Dar ați primit veşti de la el?... întrebă consulul.

Fata îi făcu un semn negativ, din cap.

— Absența sa este inexplicabilă, zise doctorul, ca şi cauza pentru care Dimitri a plecat...

— Numai să nu fi pățit vreo nenorocire!... murmură fata, foarte tulburată. Crimele sunt frecvente în Livonia de la o vreme...

Doctorul vru s-o liniştească, fiind mai curând surprins decât îngrijorat de absența profesorului.

— Nu trebuie să exagerăm, spuse el. Încă se poate călători în siguranță!... Este adevărat că s-a comis o crimă la Pernau... şi, dacă nu se ştie cine este asasinul, victima este cunoscută... un biet angajat al Băncii...

— Vedeți, doctore, că drumurile nu sunt prea sigure, remarcă Ilka. Se împlinesc azi patru zile de când a plecat tata... Vai, presimt o nenorocire...

— Liniştește-te, draga mea, zise doctorul, luându-i mâinile în ale sale, nu trebuie să te sperii!... Dimitri ne-a anunțat că va lipsi două, trei zile... întârzierea sa nu ne îngrijorează...

— Chiar spuneți ceea ce credeți, doctore?... întrebă fata, uitându-se fix la el.

— Fireşte, Ilka, fireşte. Eu nu sunt îngrijorat. Dacă aş şti însă de ce a plecat la drum... Aveți biletul pe care l-a lăsat profesorul, după plecarea sa?...

— Iată-l! răspunse Ilka, scoțându-l din buzunar şi întinzându-l doctorului.

Domnul Delaporte îl citi cu mare atenție. Nu puteai afla nimic în plus din acea frază laconică a lui Dimitri, pe care fata o citise şi o recitise.

— Deci, nu şi-a luat rămas-bun atunci când a plecat?...

— Nu, dragă doctore, răspunse Ilka. Ba chiar, în ajun, când m-a îmbrățişat, ca în fiecare seară, părea căzut pe gânduri...

— Poate că avea un anumit subiect la care să se gândească?... observă consulul.

— Venise acasă mai târziu ca de obicei, sper că n-ați uitat, doctore. A avut o lecție care s-a prelungit... aşa a spus.

— Într-adevăr, zise doctorul, dar mi s-a părut cam gânditor...

Insist însă asupra acestui lucru, Ilka, după plecarea noastră, ce-a făcut Dimitri?...

— Mi-a spus noapte bună, apoi a urcat în camera sa, iar eu m-am dus în cea a mea...

— N-a mai primit nicio vizită, care să-i motiveze plecarea?...

— Nu, sigur că nu, răspunse fata. Cred că s-a culcat repede, căci n-am mai auzit alt zgomot...

— Nu i-a adus, oare, servitoarea vreo scrisoare, mai târziu?...

— Nu, doctore. Pot afirma că uşa casei nu s-a mai deschis, după ce ați plecat.

— Asta înseamnă că, în seara respectivă, avea deja un plan de acțiune...

— Fireşte, adăugă domnul Delaporte.

— Fireşte, zise şi doctorul. Iar a doua zi, dimineața, când ai citit biletul lăsat de el, copila mea, n-ai vrut să afli în ce direcție a plecat?...

— Cum, aş fi putut? replică Ilka. Şi de ce aş fi făcut-o?... Tata a avut motivele sale şi n-a vrut să le spună nimănui, nici măcar mie... De aceea sunt îngrijorată, fiindcă lipseşte, iar absența lui se prelungeşte...

— Nu fi îngrijorată, Ilka, vru s-o liniştească doctorul. Dimitri se încadrează încă în termenele stabilite de el. Diseară ori mâine dimineață, se va întoarce!

De fapt, doctorul era mai îngrijorat de motivele plecării profesorului decât de călătoria în sine.

Apoi, el şi domnul Delaporte plecară şi promiseră să revină seara, ca să afle noutăți despre Dimitri.

Fata rămase în pragul casei până în clipa în care dispărură amândoi, după o cotitură a străzii. Apoi, gânditoare, având presimțiri sumbre, se întoarse în camera sa.

Chiar în momentul acela, în cabinetul maiorului Verder se afla ceva nou legat de crima de la *Crucea Ruptă*, care îl punea pe magistrat pe urmele vinovatului.

În dimineața aceea, brigada condusă de Eck se întorsese la Riga.

Nu s-a uitat că agenții fuseseră trimişi în nordul provinciei, unde, de la o vreme, se comiteau numeroase atentate împotriva persoanelor

şi a proprietăților. Trebuie amintit şi că, înainte cu opt zile, Eck operase în apropierea Lacului Peipus, căutând un evadat din ocnele siberiene, ce fusese urmărit până lângă Pernau.

Dar fugarul, sărind pe gheţarii în derivă de pe Pernova, dispăruse dus de apele râului.

Pierise răufăcătorul?... Poate, dar nu se ştia sigur.

Brigadierul Eck se îndoia de moartea lui, căci nu-i găsise trupul nici în port, nici la gura de vărsare a râului Pernova.

De când se întorsese la Riga, brigadierul, grăbit să-şi prezinte raportul, se dusese la cabinetul său, unde fusese informat de crima de la *Crucea Ruptă* şi nimeni nu bănuise că el avea cheia misteriosului caz.

Mari fură surpriza şi satisfacția maiorului Verder, aflând că brigadierul avea să-i ofere informații importante despre crima al cărui autor îl căutau în zadar.

— Asasinul omului de la Bancă?...

— Da, domnule maior.

— Îl cunoşteai pe Poch?

— Îl cunoşteam. Ultima dată l-am văzut în seara de 13.

— Unde?...

— La *Crucea Ruptă*.

— Erai acolo?...

— Da, domnule maior, cu unul dintre agenții mei, înainte de a reveni la Pernau.

— Şi ai vorbit cu acest nefericit?...

— Câteva minute. Adaug că asasinul, dacă este, aşa cum se presupune, călătorul ce-l însoţea pe Poch şi care a dormit acolo... atunci îl cunosc şi pe el...

— Îl cunoşti?...

— Da, dacă ucigaşul este chiar călătorul respectiv...

— Nu ne mai îndoim de acest lucru, după constatările din anchetă...

— Ei bine, domnule maior, vă voi da numele său... Poate nu mă veţi crede!

— Te cred, dacă afirmi că...

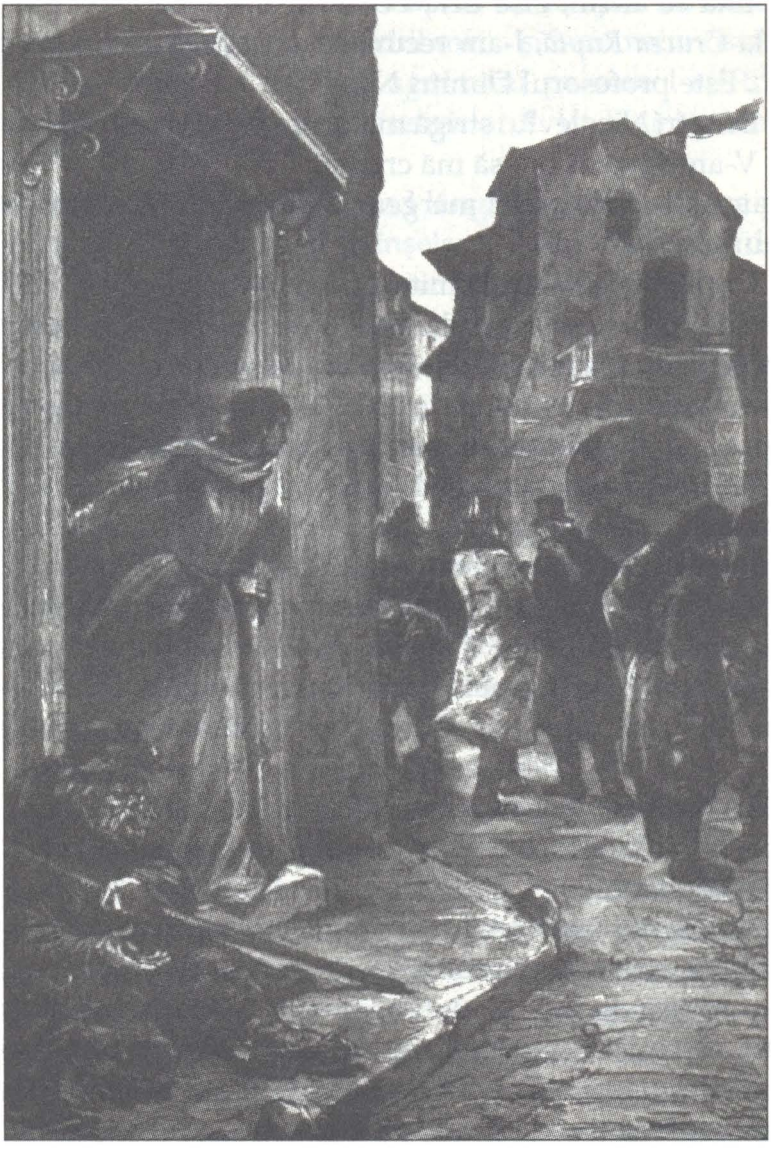

Fata rămase în pragul casei...

— Iată ce afirm, zise Eck. Pe omul acela, cu care n-am vorbit deloc la *Crucea Ruptă*, l-am recunoscut, deşi îşi ascundea faţa sub glugă... Este profesorul Dimitri Nicolev...

— Dimitri Nicolev?... strigă maiorul, stupefiat. El... nu se poate...

— V-am spus că n-o să mă credeţi!

Maiorul se ridicase şi mergea cu paşi mari prin cabinetul său, murmurând:

— Dimitri Nicolev!... Dimitri Nicolev!

Cum? Omul acesta, candidatul la viitoarele alegeri municipale, adversarul puternicei familii Johausen, acest rus în care se strângeau toate aspiraţiile, toate revendicările slavilor împotriva germanilor, acest protejat al guvernului moscovit putea fi asasinul lui Poch!...

— Afirmi tu aşa ceva?... îl întrebă iar pe Eck.

— Da.

— Dimitri Nicolev a plecat din Riga?...

— Da... Cel puţin, în noaptea aceea... De altfel, este uşor de verificat...

— Voi trimite un agent la domiciliul său, zise maiorul. Îl voi ruga pe domnul Frank Johausen să treacă pe la cabinetul meu... Tu rămâi aici...

— La ordinele voastre, domnule maior!

Acesta o dădu instrucţiuni la doi dintre agenţii de acolo, care plecară de îndată.

Zece minute mai târziu, domnul Frank Johausen se găsea la maior. În faţa sa, brigadierul Eck îşi repetă depoziţia.

Se pot înţelege, fireşte, sentimentele de răzbunare din inima bancherului. Cel mai neaşteptat lucru, o crimă, un asasinat, i-l aducea pe tavă pe rivalul său, pe care-l ura atât de mult!... Dimitri Nicolev... ucigaşul lui Poch!...

— Eşti sigur de ceea ce afirmi?... îl întrebă iar maiorul pe brigadier.

— Da! răspunse Eck, foarte sigur pe el.

— Dar... dacă el n-a plecat din Riga? întrebă domnul Frank Johausen.

— A plecat, declară Eck. În noaptea de 13 spre 14, nu era la el acasă... fiindcă l-am văzut... cu ochii mei... şi l-am recunoscut...

— Să aşteptăm întoarcerea agentului pe care l-aţi trimis la domiciliul lui Dimitri Nicolev, zise maiorul. Va fi aici peste câteva minute.

Domnul Frank Johausen, stând lângă fereastră, căzuse pe gânduri. Spera că brigadierul nu se înşelase, totuşi, instinctul dreptăţii se revolta în el împotriva unei asemenea acuzaţii.

Agentul veni şi iată ce le spuse:

Domnul Dimitri Nicolev plecase din Riga în ziu de 13, dimineaţa, şi nu se întorsese încă.

Revelaţiile brigadierului Eck erau confirmate.

— Deci aveam dreptate, domnule maior, zise el. Dimitri Nicolev a plecat de la domiciliul său în 13, încă din zori... Poch şi cu el au călătorit cu poştalionul... Accidentul cu trăsura s-a petrecut pe la şapte seara. Cei doi călători au intrat la *Crucea Ruptă*, unde au stat peste noapte... Dacă unul dintre ei l-a ucis pe celălalt, atunci Dimitri Nicolev este asasinul!

Domnul Frank Johausen se retrase, triumfând prin această veste, dar fiind cam dezorientat.

În curând, avea să se afle ştirea respectivă.

În oraş, la aflarea ei, parcă a explodat un butoi cu pulbere!... Dimitri Nicolev era asasinul de la *Crucea Ruptă*!

Din fericire, Ilka Nicolev n-a aflat asta. Zvonul n-a ajuns până la ea acasă. Doctorul Hamin avu grijă ca fata să nu ştie nimic.

Seara, când el şi domnul Delaporte se întâlniră în sală, nu spuseră nimic despre acest subiect. De altfel, nici nu puteau crede că Nicolev era un asasin!... Refuzau să creadă.

Dar telegraful nu stătea degeaba. Brigăzile de poliţie fuseseră prevenite: aveau ordin să-l aresteze pe Dimitri Nicolev, dacă-l găseau.

Astfel ajunse vestea la Dorpat, în după-amiaza de 16. Karl Johausen o aflase printre primii şi se ştie cum îi răspunsese lui Ivan Nicolev, în prezenţa studenţilor din Universitate.

Capitolul X

Interogatoriul

Dimitri Nicolev se întoarse la Riga în noaptea dintre 16 şi 17 aprilie, fără să fi fost recunoscut pe drum.

Foarte frământată, Ilka nu dormea. În ce stare ar fi fost biata fată, dacă ar fi ştiut ce acuzaţii i se aduceau tatălui ei!...

În plus, mai avea un motiv de îngrijorare. După plecarea domnului Delaporte şi a doctorului, o depeşă, de la Dorpat, o anunţa de sosirea lui Ivan de a doua zi, fără a-i spune cauza plecării sale bruşte.

Dar ce greutate i se luă Ilkăi de pe suflet atunci când, pe la trei dimineaţa, îl auzi pe tatăl ei urcând scările! Fiindcă nu veni să bată la uşa ei, fata se gândi că era mai bine să-l lase să doarmă, după oboseala călătoriei. Avea să-l îmbrăţişeze ziua, la deşteptare. Poate că el îi va spune de ce plecase în grabă, fără s-o anunţe.

A doua zi, tatăl şi fiica se întâlniră la prima oră, şi cel care scoase primul cuvânt a fost Dimitri:

— M-am întors, draga mea copilă... Am lipsit mai mult decât credeam. Doar douăzeci şi patru de ore...

— Pari obosit, tată, observă Ilka.

— Puţin, dar după o dimineaţă de odihnă, îmi voi reveni complet, iar după-amiază voi merge să predau câteva lecţii...

— Poate că ar fi mai înţelept să aştepţi până mâine, tată?... Elevii sunt anunţaţi...

— Nu, Ilka, ei nu pot aştepta. N-a venit nimeni cât am lipsit?

— Nimeni, cu excepţia doctorului şi a domnului Delaporte, care erau foarte surprinşi de plecarea ta.

— Da, răspunse Nicolev, puţin cam ezitant. Nu le-am spus nimic... Dar a fost o călătorie foarte scurtă, în timpul căreia cred că nimeni nu m-a recunoscut.

Profesorul nu dădu mai multe amănunte, iar fiica sa, foarte discretă, se mulțumi să-l întrebe dacă venea de la Dorpat.

— De la Dorpat? repetă Nicolev, destul de mirat. De ce mă întrebi?

— Pentru că nu-mi explic telegrama primită ieri seară...

— O telegramă? întrebă imediat Nicolev. De la cine?...

— De la fratele meu, care mă anunță că vine azi.

— Vine Ivan? E ciudat, ai dreptate... De ce, oare? În sfârşit, fiul meu este întotdeauna binevenit.

Totuşi, îşi dădu seama din atitudinea fetei că ea ar fi vrut să cunoască motivele călătoriei sale.

— Nişte afaceri importante m-au silit să plec în grabă, spuse el.

— Dacă tu eşti mulțumit, tată... răspunse Ilka.

— Mulțumit?... da..., copilă dragă, spuse el, privindu-şi fata cu coada ochiului, şi sper ca afacerile să nu aibă urmări supărătoare.

Apoi, ca un om hotărât să nu spună mai mult, schimbă subiectul conversației.

După primul ceai de dimineață, Dimitri Nicolev urcă în cabinetul său, unde îşi aranjă diferitele documente şi începu să lucreze.

Casa îşi redobândise calmul obişnuit, iar Ilka era departe de a presimți că urma o lovitură de trăsnet.

La douăsprezece şi un sfert, un agent de poliție se prezentă la domiciliul lui Dimitri Nicolev. Acest agent aducea o scrisoare pe care i-o dădu servitoarei, recomandându-i s-o înmâneze stăpânului ei. Nu se interesă nici măcar dacă profesorul era acasă în clipa aceea. Deşi nu-ți dădeai seama, casa era supravegheată încă din ajun.

Scrisoarea ajunse în mâna lui Dimitri Nicolev. Conținea doar câteva cuvinte:

„Judecătorul Kerstorv îl invită pe profesorul Dimitri Nicolev să se prezinte neîntârziat la cabinetul său, unde îl aşteaptă. Problemă urgentă".

Conținutul ei îl surprinse pe Dimitri Nicolev, iar pe fața lui se putea citi o vie îngrijorare.

Gândindu-se să dea curs invitației făcute imperativ de judecătorul Kerstorv, îşi îmbrăcă haina îmblănită şi coborî în sala unde se afla fiica sa.

— Ilka, spuse el, am primit o scrisoare de la domnul Kerstorv, judecătorul, care mă roagă să trec pe la cabinetul său...

— Judecătorul Kerstorv?... întrebă fata. Ce vrea de la tine, tată?

— Nu ştiu, răspunse Nicolev.

— Să fie din cauza problemelor lui Ivan, care a plecat din Dorpat?

— Nu ştiu, Ilka... Da... poate... Ne vom lămuri repede.

Profesorul plecă tulburat, după cum observă fata sa. Cu agentul lângă el, Dimitri Nicolev mergea cu paşi nesiguri, ca un automat. Nu observa că era obiectul curiozității publicului, iar unele persoane se uitau urât la el, atunci când trecea pe lângă ele.

Ajuns la Palatul de Justiție, profesorul fu dus în biroul unde erau judecătorul Kerstorv, maiorul Verder şi grefierul. Se salutară şi Dimitri Nicolev aşteptă întrebările.

— Domnule Nicolev, spuse judecătorul Kerstorv, v-am chemat în legătură cu unele informații despre un caz pe care îl anchetez.

— Despre ce este vorba, domnule? întrebă Dimitri Nicolev.

— Vă rog să luați loc şi să mă ascultați!

Profesorul se aşeză pe un scaun în fața biroului unde se afla judecătorul, în timp ce maiorul stătea în picioare în fața ferestrei. Întâlnirea se preschimbă imediat în interogatoriu.

— Domnule Nicolev, spuse judecătorul, nu fiți surprins dacă întrebările pe care am să vi le pun au legătură cu persoana dumneavoastră, dacă vizează fapte din viața dumneavoastră privată... E necesar să răspundeți fără ocolişuri, în interesul cazului şi al dumneavoastră.

Domnul Nicolev, cu ochii la judecător, pe care parcă nici nu-l auzea, păstră tăcerea câteva clipe, apoi înclină capul şi îşi încrucişă brațele.

Domnul Kerstorv avea în față procesele-verbale ale anchetei. Le aşeză pe masă şi întrebă cu vocea sa calmă şi gravă:

— Domnule Nicolev, ați lipsit câteva zile de acasă?

— Da, domnule.

— Când ați plecat din Riga?

— Pe 13, în zori.
— Şi când v-aţi întors?
— Noaptea trecută, pe la unu dimineaţa.
— Aţi plecat singur?
— Singur.
— Şi v-aţi întors singur?
— Singur.
— La plecare, aţi urcat în poştalionul spre Revel?
— Da, răspunse domnul Nicolev, după o oarecare ezitare.
— Şi la întoarcere?
— Am venit cu teleaga..
— Şi unde aţi găsit-o?
— La cincizeci de verste de aici, pe drumul spre Riga.
— Aţi plecat în zorii zilei de 13?
— Da, domnule, la ora şase.
— Eraţi singur în poştalion?
— Nu... cu un alt călător.
— Îl cunoşteaţi?
— Deloc.
— Dar aţi aflat foarte curând că era Poch, de la banca fraţilor Johausen?
— Într-adevăr, deoarece acesta, destul de vorbăreţ, a discutat tot timpul cu conducătorul poştalionului.
— Vorbea despre lucruri personale?
— Numai.
— Şi ce spunea?
— Că se ducea la Revel pentru domnii Johausen.
— Nu părea foarte grăbit să se întoarcă la Riga... unde trebuia să se căsătorească?
— Ba da, domnule, după câte îmi amintesc, pentru că nu am dat o prea mare atenţie acestei discuţii fără interes pentru mine.
— Fără interes? întrebă atunci maiorul Verder.
— Desigur, domnule, răspunse domnul Nicolev, uitându-se mirat la maior. De ce m-ar fi interesat ce spunea el?

— Poate că asta vrea să stabilească ancheta, replică domnul Kerstorv.

Profesorul făcu un gest ca al unui om care părea să nu înțeleagă.

— Acest Poch, continuă magistratul, nu avea o geantă, în felul celor folosite de angajații băncilor pentru transportarea banilor?

— Posibil, domnule, dar n-am remarcat.

— Deci nu ne puteți spune dacă o lăsa în mod imprudent pe banchetă sau putea fi văzută întâmplător de persoanele care se apropiau de poştalion la popasuri?

— Stăteam într-un colț, înfăşurat în haina mea îmblănită, uneori dormind, acoperit de glugă, şi n-am văzut ce făcea tovarăşul meu de călătorie.

— Conducătorul Broks este foarte clar în această privință...

— Ei bine, domnule judecător, dacă aşa spune, înseamnă că este adevărat. Eu nu pot nici să-i confirm, nici să infirm spusele lui.

— N-ați vorbit cu Poch?

— În timpul călătoriei, nu... I-am vorbit prima dată când trebuia să ajungem la un adăpost, după accidentul poştalionului.

— Şi ați stat întreaga zi într-un colț, cu gluga trasă, acoperindu-vă fața cu grijă?

— Cu grijă? De ce cu grijă, domnule? întrebă pe un ton răstit domnul Nicolev.

— Întrucât țineați, parcă, să nu fiți recunoscut.

Maiorul Verder intervenise din nou în interogatoriu cu acest răspuns care conținea, evident, o insinuare.

De această dată, Dimitri Nicolev nu negă imediat, cum făcuse cu cele spuse de judecător. După o tăcere de câteva clipe, se mulțumi să spună:

— Admițând că aş fi vrut să călătoresc incognito, acesta nu este un drept al oricărui om liber din Livonia şi de oriunde?

— Excelentă măsură de precauție, replică maiorul, pentru a nu fi recunoscut de martorii cu care ați fi riscat să fiți confruntat!

Încă o insinuare cu semnificație gravă, peste care profesorul nu putu trece cu vederea şi iată-l pălind vizibil.

— În sfârşit, adăugă judecătorul, nu negaţi că l-aţi avut în ziua aceea pe Poch, de la bancă, tovarăş de drum?...

— Nu... Probabil că angajatul Băncii, Poch, a fost cu mine în poştalion...

— E cât se poate de sigur, răspunse maiorul Verder.

Domnul Kerstorv continuă:

— Călătoria s-a desfăşurat fără incidente, de la o staţie la alta. La prânz, v-aţi oprit un ceas pentru a servi masa... Aţi mâncat separat, într-un colţ întunecos al sălii, permanent, se pare, cu această grijă de a nu fi recunoscut... Apoi poştalionul a plecat iar... Vremea era foarte rea, caii făceau faţă cu greu vijeliei. Iar la şapte şi jumătate seara s-a produs un accident... Unul dintre cai a tras într-o parte, iar osia din faţă s-a rupt şi trăsura s-a răsturnat pe o parte...

— Domnule, spuse Dimitri Nicolev întrerupându-l pe magistrat, pot să vă întreb pentru ce mă interogaţi despre aceste fapte şi cu ce scop?

— Cu scopul de a se face dreptate, domnule Nicolev. După ce conducătorul Broks a constatat că poştalionul nu mai putea ajunge până la următoarea staţie, cea de la Pernau, s-a făcut propunerea petrecerii nopţii într-un local, care se vedea la două sute de paşi de drum... Chiar dumneavoastră aţi indicat acest cabaret...

— Pe care nici nu-l ştiam, domnule. În seara aceea, am intrat pentru prima dată acolo.

— Fie! E sigur că aţi preferat să vă petreceţi noaptea acolo şi nu să vă duceţi la Pernau cu conducătorul trăsurii şi cu surugiul.

— Într-adevăr, ar fi trebuit să fac pe jos vreo douăzeci de verste pe o vreme îngrozitoare. Mi s-a părut de preferat să merg la adăpostul acela, însoţit de angajatul băncii.

— Dumneavoastră l-aţi convins să vă urmeze?

— Nu l-am convins în niciun fel, răspunse domnul Nicolev. Rănit în urma accidentului - cred că avea o vânătaie la picior - n-ar fi putut străbate distanţa până la Pernau... Ba chiar a fost foarte bine pentru el că a stat acolo...

— Foarte bine! exclamă maiorul Verder, care nu avea calmul magistratului şi nu se mai putu abţine.

Dimitri Nicolev se întoarse şi nu se putu abţine să nu ridice dispreţuitor din umeri.

Domnul Kerstorv, dornic să nu lase interogatoriul să se abată de la calea aleasă de el, se grăbi să pună noi întrebări:

— Broks şi surugiul au plecat spre Pernau în momentul în care ajungeaţi la *Crucea Ruptă*?

— La *Crucea Ruptă*? repetă domnul Nicolev. Nu ştiam că aşa se numeşte!

— Când aţi ajuns acolo cu Poch, aţi fost primit de domnul Krov... I-aţi cerut o cameră, iar Poch a făcut la fel... Krov s-a oferit să vă aducă de mâncare, dar aţi refuzat, în timp ce omul de la bancă a acceptat...

— Da, îmi convenea aşa.

— Vă convenea, domnule Nicolev, să plecaţi a doua zi înainte de ivirea zorilor şi să nu aşteptaţi întoarcerea conductorului. De aceea, l-aţi anunţat pe Krov de această intenţie şi v-aţi retras imediat în camera dumneavoastră...

— Lucrurile s-au petrecut chiar aşa, răspunse profesorul, nu fără să lase să se vadă că întrebările acestea începeau să-l obosească.

— Camera dumneavoastră se afla în stânga sălii de mese, unde încă mai beau câţiva clienţi ai lui Krov.

— Nu ştiu, domnule... Vă repet că nu cunoşteam acel local unde puneam piciorul pentru prima dată... mai ales că, şi când am venit, şi când am plecat, era întuneric...

— Fără să aşteptaţi întoarcerea conductorului, şi insist asupra acestui lucru, spuse domnul Kerstorv, fără să-l aşteptaţi pe conductorul care trebuia să vă ducă mai departe după repararea poştalionului...

— Fără, spuse domnul Nicolev, pentru că până la Pernau nu mai aveam de făcut decât douăzeci de verste...

— Fie! Această idee v-a venit chiar în acea seară şi aţi pus-o în practică la patru dimineaţa.

Dimitri Nicolev nu răspunse.

— Acum, continuă domnul Kerstorv, a sosit clipa să vă pun o întrebare la care, fireşte, nu veţi avea nimic împotrivă să răspundeţi...

— Aştept, domnule.

— Care a fost motivul călătoriei dumneavoastră? O călătorie care pare că a fost hotărâtă brusc şi în secret, despre care nu le-aţi spus nimic în ajunul plecării elevilor dumneavoastră, pe care i-am interogat?...

Domnul Nicolev păru foarte tulburat la auzul întrebării.

— Treburi personale, răspunse el, în cele din urmă.

— Ce treburi?

— Nu doresc să le fac cunoscute.

— Refuzaţi să le spuneţi?

— Refuz.

— Veţi spune măcar unde vă duceaţi părăsind Riga?

— Nu voi spune.

— Aţi plătit până la Revel...? La Revel aveaţi treabă?

Niciun răspuns.

— Mi se pare că mai curând la Pernau, continuă judecătorul, pentru că n-aţi dorit să aşteptaţi întoarcerea poştalionului la *Crucea Ruptă*. Insist: aveaţi treabă la Pernau?

Dimitri Nicolev nu răspunse nici acum.

— Să continuăm, spuse judecătorul. Pe la patru dimineaţa, după depoziţia lui Krov, v-aţi trezit... S-a trezit şi el în acelaşi moment... Când aţi ieşit din cameră înfăşurat în haina de blană, cu gluga trasă peste faţă, el v-a întrebat dacă vreţi o ceaşcă de ceai sau un pahar de şnaps... Aţi refuzat şi aţi plătit găzduirea pe timpul nopţii... Apoi Krov, după ce a tras barele de la uşă, a descuiat cu cheia lui... Fără nicio vorbă, grăbit, aţi pornit la drum, prin beznă, spre Pernau. În tot ce am spus este vreun detaliu inexact?

— Niciunul, domnule.

— Încă o dată, vreţi să ne spuneţi scopul călătoriei dumneavoastră şi unde vă duceaţi părăsind Riga?

— Domnule Kerstorv, răspunse Dimitri Nicolev cu răceală, nu ştiu ce urmăresc toate aceste întrebări, nici pentru ce am fost convocat la cabinetul dumneavoastră... Totuşi, am răspuns la toate întrebările la care am crezut că trebuie să răspund... La celelalte, nu!...

Presupun că e dreptul meu!... De altfel, adaug că am făcut-o cu toată bună credința... Dacă aş fi vrut să ascund călătoria aceasta, din motive care mă privesc doar pe mine, dacă aş fi vrut să neg faptul că conform căruia acel călător din poştalion, tovarăşul de drum al celui de bancă, am fost eu, cum ați fi putut să afirmați că mint, căci, după cum mărturisiți, nici conducătorul, nici Poch, nici altcineva nu şi-a dat seama că sunt eu, după grija cu care m-am ferit să fiu recunoscut?

Trebuie observat că toată această argumentație fusese rostită de Dimitri Nicolev cu o ciudată siguranță de sine, care nu era lipsită de un anumit dispreț. Dar rămase tare surprins când auzi replica magistratului:

— Poch şi Broks n-au putut afla cine sunteți, domnule Nicolev, dar ați fost recunoscut de alt martor...

— Alt martor?

— Da... şi îi veți auzi depoziția.

Şi magistratul i se adresă unui agent, spunându-i:

— Să intre brigadierul Eck.

După câteva clipe, brigadierul intră în cabinet, salutându-l milităreşte pe şeful său, aşteptând apoi să fie interogat de domnul Kerstorv.

— Sunteți brigadierul de poliție, Eck, din escuada a şasea? întrebă judecătorul.

Brigadierul îşi spuse numele şi atribuțiile, în timp ce Dimitri Nicolev se uita la el ca la cineva pe care îl vedea pentru prima dată.

— În ziua de 13 aprilie, reluă judecătorul, în cursul serii, nu vă aflați la *Crucea Ruptă*?

— Într-adevăr, domnule judecător, mă aflam acolo, la întoarcerea dintr-o expediție de-a lungul Pernovei, în căutarea unui fugar care ne-a scăpat aruncându-se pe ghețurile de pe acest râu.

La acest răspuns, Dimitri Nicolev nu-şi putu reține un gest care îl surprinse pe domnul Kerstorv.

Totuşi, judecătorul nu făcu nicio observație şi i se adresă mai departe brigadierului:

— Să vă auzim depoziția.

Brigadierul se exprimă astfel:

— De aproape două ore, mă aflam cu unul dintre agenții mei la *Crucea Ruptă* şi ne pregăteam să plecăm spre Pernau, când uşa s-a deschis... în prag au apărut doi călători... Poştalionul lor se stricase pe drum şi ei veniseră să caute adăpost acolo, în timp ce conducătorul şi vizitiul se îndreptau spre Pernau, luând cu ei atelajul... Unul dintre aceşti călători era omul de la bancă, Poch, din Riga, pe care îl cunoşteam demult, şi cu care am stat de vorbă cam zece minute... Celălalt călător parcă se străduia să-şi ascundă fața sub gluga hainei, ceea ce mi s-a părut suspect, şi am încercat să descopăr cine era acest om.

— Îți făceai doar datoria, Eck, spuse maiorul Verder.

— Poch, uşor lovit la picior, continuă brigadierul, se aşezase la o masă, pe care îşi pusese geanta cu inițialele fraților Johausen... Deoarece acolo mai erau vreo cinci ori şase clienți, i-am recomandat lui Poch să nu-şi lase la vedere gentuța, chiar dacă era legată la centură cu un mic lanț... Apoi m-am îndreptat spre uşă, examinându-l pe necunoscutul condus de cabanier spre camera lui, şi atunci gluga s-a mişcat puțin şi i-am distins o clipă fața ascunsă.

— Atâta v-a fost de ajuns?

— Da, domnule judecător.

— Îl cunoşteați?

— Da, deoarece l-am întâlnit de nenumărate ori pe străzile din Riga.

— Era chiar domnul Dimitri Nicolev?

— Da.

— Prezent aici?

— Da.

Profesorul, care ascultase această depoziție fără să o întrerupă, spuse:

— Brigadierul nu s-a înşelat... Cred că, într-adevăr, se afla la *Crucea Ruptă*, dacă aşa spune. Numai că, dacă el a fost atent la mine, eu n-am fost atent la el... Nu ştiu de ce, domnule judecător, ați ținut să ne confruntați, căci am declarat eu însumi că mă aflam în acea noapte la cabana *Crucea Ruptă*...

— Veţi afla, domnule Nicolev, răspunse magistratul. Dar, înainte de asta, refuzaţi în continuare să spuneţi care era scopul călătoriei dumneavoastră?

— Refuz.

— Acest refuz nu este în avantajul dumneavoastră!

— De ce?

— Întrucât o explicaţie poate că ar împiedica justiţia să vă cerceteze în legătură cu ce s-a petrecut în noaptea aceea la *Crucea Ruptă*.

— În noaptea aceea? repetă profesorul.

— Da. N-aţi auzit nimic între opt seara şi trei dimineaţa?

— Nimic, căci am dormit până în momentul în care m-am trezit.

— Nici n-aţi văzut nimic suspect în momentul plecării?

— Nimic.

Apoi, Dimitri Nicolev adăugă cu o voce care nu prezenta nici cea mai mică tulburare:

— Cred că înţeleg, domnule, că, fără să ştiu, sunt amestecat într-un eveniment grav, în care am fost chemat ca martor...

— Ca martor... nu!

— Nu!... Ca acuzat, izbucni maiorul Verder.

— Domnule maior, îi atrase atenţia magistratul pe un ton sever, nu vă pronunţaţi înaintea justiţiei şi aşteptaţi decizia ei!

Maiorul se abţinu, iar Dimitri Nicolev parcă murmură aceste cuvinte:

— Ah! De aceea am fost chemat aici?

Apoi, pe un ton foarte ferm:

— De ce sunt acuzat? întrebă el.

— Angajatul băncii, Poch, a fost asasinat în noaptea de 13 spre 14 la *Crucea Ruptă*.

— Nefericitul acela a fost asasinat! strigă domnul Nicolev.

— Da, răspunse domnul Kerstorv, şi avem certitudinea că asasinul lui este călătorul care ocupa camera în care aţi stat.

— Or, acel călător sunteţi dumneavoastră, Dimitri Nicolev, zise maiorul Verder.

— Eu aş fi asasinul?!

Arestați-mă, dacă vreți...

Şi zicând asta, domnul Nicolev se ridică brusc de pe scaun şi se îndreptă spre uşa cabinetului, păzită de brigadierul Eck.

— Negaţi... Dimitri Nicolev? întrebă judecătorul, care se ridică şi el.

— Există lucruri pe care nici nu trebuie să le negi, pentru că se neagă de la sine, răspunse Nicolev.

— Aveţi grijă...

— Haideţi!... Doar nu vorbiţi serios!

— Foarte serios!

— Nu este treaba mea să discut, domnule, răspunse profesorul pe un ton sfidător de data aceasta. Dar aş putea afla de ce acuzaţia îi este adusă numai călătorului care a petrecut noaptea în acea cameră?

— Deoarece pe fereastra camerei, răspunse domnul Kerstorv, au fost găsite indicii materiale că ucigaşul a ieşit pe-acolo noaptea, ca să intre în încăperea lui Poch pe fereastra acesteia, după ce a forţat obloanele... pentru că vătraiul, care a fost folosit la efracţie, s-a găsit în camera respectivului călător...

— Într-adevăr, răspunse Dimitri Nicolev, dacă au fost făcute aceste constatări, este cel puţin ciudat...

Apoi adăugă, ca un om pe care nu l-ar fi privit această afacere:

— Dar, admiţând că, într-un fel, aceste constatări ne dau dreptul să credem că asasinatul nu a fost comis de un răufăcător din afară, ele nu dovedesc că asasinatul nu a putut fi făcută după plecarea mea?

— Îl acuzaţi deci pe Krov... împotriva căruia ancheta nu a ridicat nicio bănuială?

— Nu acuz pe nimeni, domnule Kerstorv, răspunse Dimitri Nicolev, pe un ton şi mai sfidător, dar am dreptul să spun că sunt ultimul pe care justiţia l-ar putea bănui de o astfel de crimă!...

— Acest asasinat a fost urmat de furt, zise atunci maiorul Verder, iar rublele lui Poch, pe care urma să le verse la Revel în numele fraţilor Johausen, au dispărut din geanta sa...

— Şi ce mă priveşte asta pe mine?

Judecătorul interveni între profesor şi maiorul Verder, spunând:

— Dimitri Nicolev, persistaţi în a nu prezenta nici motivul călătoriei dumneavoastră, nici de ce aţi plecat la patru dimineaţa de la *Crucea Ruptă* şi încotro v-aţi îndreptat?

— Da.

— Ei bine, justiţia este îndreptăţită să vă spună: ţineţi cont că angajatul băncii avea la el o sumă considerabilă! După accidentul cu poştalionul, pe când îl însoţeaţi pe Poch la *Crucea Ruptă*, aţi început să vă gândiţi la acest furt... Atunci când momentul vi s-a părut favorabil, aţi ieşit din camera dumneavoastră pe fereastră... aţi intrat în cea a lui Poch tot pe fereastră... l-aţi omorât ca să-i furaţi banii, iar la patru dimineaţa aţi plecat, ca să ascundeţi prada... unde...

— Oriunde ar fi, tot o vom găsi! îl întrerupse maiorul.

— Pentru ultima dată, zise domnul Kerstorv, vreţi să ne spuneţi unde v-aţi dus după ce aţi plecat de la cabana *Crucea Ruptă*?

— Nu, pentru ultima dată! răspunse profesorul. Arestaţi-mă, dacă vreţi...

— Nu, domnule Nicolev, zise magistratul, spre marea uimire a maiorului Verder. Acuzaţiile împotriva dumneavoastră sunt grave, dar un om cu poziţia dumneavoastră, cunoscut ca o persoană foarte onorabilă, are dreptul la un anumit respect... Nu voi semna ordinul de arestare... Cel puţin, nu azi... Sunteţi liber... Totuşi, să fiţi în orice clipă la dispoziţia justiţiei.

Capitolul XI

Înaintea mulţimii

După acest interogatoriu, maiorul se aştepta să se ordone arestarea lui Nicolev. Mulţi alţii credeau la fel. De fapt, profesorul refuzase să precizeze scopul călătoriei sale. Graba sa de a pleca de la *Crucea Ruptă* la patru dimineaţa nu avea avea niciun motiv plauzibil. Nu vrusese să spună unde-şi petrecuse cele trei zile de absenţă, înainte de a reveni la Riga...

De ce, în aceste condiţii, Dimitri Nicolev nu fusese arestat?... De ce era liber să se ducă la domiciliul său, în loc să fie băgat la închisoare?... Fireşte, trebuia să rămână la dispoziţia justiţiei... Dar nu avea să profite de libertate ca să fugă, acum, că se simţea atât de direct implicat în cazul de la *Crucea Ruptă*?

În Rusia, ca şi în alte părţi, nu trebuie negată justiţia civilă. Ea se exercită în toată plenitudinea sa. Însă, atunci când elementul politic apare într-o cauză, intervenţia autorităţii superioare nu întârzie să se producă.

Era şi cazul lui Dimitri Nicolev, acuzat de crimă în momentul în care partidul slavilor îl pusese în fruntea sa.

Iată motivul pentru care guvernatorul provinciilor baltice, generalul Gorko, era rezervat în a se pronunţa asupra oportunităţii arestării, ba chiar foarte decis să nu o ordoneze, cât timp asupra vinovăţiei profesorului existau încă unele dubii.

De aceea, după-amiaza, atunci când colonelul Raghenov îi aduse procesul verbal al interogatoriului, vru să afle mai multe despre acest caz, pe care trebuia să-l prezinte guvernului.

— Sunt la ordinele Excelenţei Voastre, spuse colonelul.

Generalul Gorko citi cu atenție procesul-verbal, apoi zise:

— Fie că Dimitri Nicolev este sau nu vinovat, germanii vor exploata situația, pentru că este slav. Tocmai de aceea, el urma să fie împins de noi în apropiata luptă electorală împotriva nobilimii germane, a acelei mari burghezii atotputernice în provincii și în special la Riga... Numai că în prezent este acuzat de crimă și nu știe să se apere...

— Excelența Voastră are dreptate, răspunse colonelul, întâmplarea s-a produs într-un moment cât se poate de nepotrivit, când spiritele sunt deja foarte incitate...

— Îl credeți vinovat pe Nicolev, colonele?

— Nu pot să vă răspund, Excelență, în această privință, și mai ales nu cum aș vrea pentru domnul Nicolev, care întotdeauna a părut demn de stima publică.

— Dar de ce refuză să dea explicații despre călătoria lui?... În ce scop a făcut-o?... Unde s-a dus?... Probabil că are motive grave, dacă tace!...

— În orice caz, Excelența Voastră poate să observe că doar întâmplarea l-a adus în contact cu acel nefericit Poch, făcându-i să se întâlnească în poștalionul care a plecat din Riga și i-a dus până la cabana *Crucea Ruptă*...

— Firește, colonele, și recunosc că este un argument serios. De aceea bănuielile care planează asupra lui Nicolev s-ar reduce foarte mult, dacă ar consimți să ofere lămuriri despre această călătorie neașteptată, despre care nu și-a anunțat nici măcar familia...

— De acord, și totuși, faptul că nu vrea să spună nimic în această privință nu poate constitui o dovadă de vinovăție. Nu! În ciuda prezenței sale în acea noapte la *Crucea Ruptă*, nu vreau, nu pot să cred că Nicolev este autorul crimei!

Guvernatorul își dădu seama că domnul colonel era înclinat să-l apere pe Dimitri Nicolev, slav ca și el. De altfel, el însuși nu ar fi recunoscut vinovăția profesorului decât în cazul în care i s-ar fi prezentat de zece ori dovezi incontestabile.

— Totuși, trebuie să recunoaștem, remarcă el răsfoind dosarul, că există acuzații grave împotriva lui. Nu neagă că a petrecut noaptea

de 13 spre 14 la *Crucea Ruptă*... Nu neagă că a ocupat acea cameră, pe a cărei fereastră s-au descoperit câteva urme proaspete, acea cameră unde s-a găsit vătraiul ce i-a servit asasinului la forțarea obloanelor, permițându-i să intre în camera lui Poch...

— Este adevărat, răspunse colonelul Raghenov. Aceste împrejurări indică faptul că asasinul este călătorul care a petrecut noaptea în acea cameră, şi nu ne îndoim că respectivul călător a fost Dimitri Nicolev. Dar întreaga sa viață, o existență integră şi onorabilă, îl apără împotriva acestei acuzații. Excelență, când s-a hotărât să plece, nu ştia că omul de la banca domnilor Johausen avea să călătorească împreună cu el, ducând o sumă importantă la Revel... Şi, dacă se va susține că ideea crimei i-a venit văzând geanta cu bani, pe care imprudentul nu o ascundea destul de bine, ar mai trebui să se demonstreze că Dimitri Nicolev se afla într-o situație dificilă, că avea nevoie atât de mare de bani, încât nu a ezitat să comită un asasinat, ca să săvârşească apoi furtul!.. S-a făcut această demonstrație? Iar existența onorabilă şi modestă a profesorului Nicolev ne poate permite să credem că necesitatea banilor l-ar fi împins până la asasinat?

Aceste raționamente erau de natură să-l tulbure pe guvernator, care lupta împotriva acelor presupuneri din care maiorul Verder şi mulți alții făceau certitudini. De aceea, se mulțumi să-i răspundă colonelului Raghenov:

— Să lăsăm ancheta să continue... Poate că alte constatări, alte mărturii vor conferi baze solide acuzării... Putem avea încredere în judecătorul Kerstorv... E un magistrat independent, integru, care îşi ascultă doar propria conştiință şi nu va ceda influențelor politice... Nu trebuia să ordoneze arestarea profesorului, fără să mă consulte, aşa că l-a lăsat liber... Probabil că a făcut ce era mai bine... Dacă vor apărea noi circumstanțe, voi fi primul care va ordona închiderea lui Nicolev în fortăreață.

Dar oraşul începea să se agite.

Majoritatea locuitorilor era convinsă că, după interogatoriu, profesorul urma a fi arestat - unii din clasele de sus, pentru că îl

considerau vinovat, ceilalți, deoarece acest caz impunea cel puțin reținerea presupusului vinovat.

De aceea, vestea că Dimitri Nicolev s-a întors liber acasă a fost întâmpinată cu surprindere şi cu proteste.

Dar vestea cumplită ajunsese la el acasă. Ilka ştia, acum, că tatăl ei era acuzat de crimă. Fratele ei, Ivan, sosise şi o strânsese mult timp în brațe. Tânărul fierbea de indignare.

Povestise întreaga scenă care avusese loc între studenții Universității din Dorpat.

— Tatăl nostru e nevinovat! strigă el. Şi îl voi forța pe acel nemernic de Karl...

— Da... e nevionvat, spuse fata, ridicându-şi capul cu mândrie. Cine ar îndrăzni, chiar dintre duşmanii lui, să-l creadă vinovat?

Era deci inutil să se mai insiste în acest sens, asta era, de fapt, şi părerea apropiaților lui Dimitri Nicolev, doctorul Hamin şi consulul Delaporte, care se grăbiseră să vină imediat ce auziseră de convocarea profesorului în fața judecătorului de instrucție din Riga.

Prezența şi încurajările lor mai alinară durerea celor doi frați. Cu mare greutate, au reuşit să-i convingă să nu meargă după tatăl lor la cabinetul judecătorului.

— Nu, le spuse doctorul Hamin, stați aici, cu noi... E mai bine să aşteptăm!... Nicolev se va întoarce, după ce-şi va dovedi nevinovăția.

— La ce mai foloseşte atunci, zise fata, că a fost toată viața sa un om cinstit, din moment ce poate fi expus acestor acuzații infame?

— Îi foloseşte ca să se apere! exclamă Ivan.

— Da, răspunse doctorul, şi chiar dacă Dimitri ar recunoaşte crima, tot aş spune: „Este nebun, n-am să cred asta!"

Iată deci dispoziția de spirit a familiei lui Dimitri Nicolev şi a celor doi prieteni, doctorul, domnul Delaporte şi alți câțiva veniți la el acasă. Dar pasiunile se aprinseseră atât de tare, că el auzise, pe drum, destule cuvinte urâte la adresa lui.

Fratele şi sora îl îmbrățişară, iar el îi sărută pe amândoi. Ştia acum că Ivan fusese insultat la Dorpat, ce injurie cumplită îi aruncase Karl Johausen în fața colegilor săi!.. Ivan fusese numit fiu de asasin!...

Doctorul Hamin, consulul, ceilalți prieteni dădură mâna cu Nicolev, toți îl considerau nevinovat, protestând împotriva acuzațiilor ce-i fuseseră aduse... Nu se îndoiseră niciodată de inocența lui!... Îi prezentară astfel cele mai sincere dovezi de prietenie.

În acea încăpere unde se aflau cu toții, în timp ce o mulțime de oameni rău intenționați se găsea în fața casei, Dimitri Nicolev le povesti ce se petrecuse în cabinetul judecătorului, descriind izbucnirile maiorului Verder împotriva lui, aducând omagiu atitudinii demne şi revervate a domnului Kerstorv. Vorbi însă pe scurt, ca un om căruia nu-i plăcea să revină asupra acestor detalii.

Înțeleseră că profesorul avea nevoie de odihnă, să fie singur, poate să caute în muncă uitarea unei încercări cumplite, astfel că prietenii îşi luară rămas-bun de la el.

Ivan se retrase în camera surorii sale, iar Dimitri Nicolev se închise în cabinetul său.

În timp ce ieşeau, domnul Delaporte îi spuse doctorului:

— Spiritele sunt agitate, dragă prietene, şi deşi domnul Nicolev este nevinovat, se impune de urgență găsirea adevăratului vinovat, astfel ura acestor duşmani îl va urmări în continuu!

— Şi eu mă tem de acelaşi lucru, răspunse doctorul. Tare aş vrea să fie prins criminalul din acest caz!... Moartea lui Poch va fi exploatată de frații Johausen, iar acel Karl nici măcar nu a aşteptat să fie dovedită acuzația, ca să-l facă pe Ivan fiu de asasin!...

— Mă tem, remarcă domnul Delaporte, că între Karl şi el se va întâmpla ceva necugetat!.. Îl cunoşti pe Ivan... Va dori să se răzbune, răzbunându-şi tatăl!...

— Nu, nu, replică doctorul, nu trebuie să comită o imprudență în actuala stare de lucruri! Ah, blestemată călătorie! De ce-a făcut-o Dimitri şi ce a avut de gând când a plecat la drum?

La fel se întrebau copiii şi prietenii lui Nicolev, căci profesorul nu dăduse nicio explicație în această privință.

Trebuie remarcat chiar că, povestind despre interogatoriul judecătorului de instrucție, profesorul nu făcuse nicio aluzie la călătoria lui,

nici nu spusese că magistratul voise să afle motivele pentru care părăsise Riga şi nici că refuzase să răspundă în această privinţă.

Încăpăţânarea de a nu vorbi despre acest subiect părea, probabil, cel puţin ciudată. Dar poate că avea să se explice mai târziu. Motivele absenţei sale timp de trei zile nu puteau fi decât onorabile, chiar şi la fel de onorabile cele pentru care nu voia să vorbească.

Părea inadmisibil ca un om cu rangul şi situaţia lui să fi comis această crimă. Cu un cuvânt, ar fi putut spulbera acuzaţia, dar se încăpăţâna să nu-l spună.

Însă lipsa arestării lui Dimitri Nicolev, după apariţia sa înaintea judecătorului Kerstorv, produsese o revoltă a opiniei publice din oraş, mai ales în rândul germanilor majoritari. Familia Johausen, anturajul ei, nobilimea şi burghezia protestau vehement. Guvernatorul şi colonelul Raghenov erau acuzaţi a-i fi favorabilii profesorului, pentru că era slav, ca şi ei. Doar un slav n-ar fi fost închis în urma unei asemenea acuzaţii.

De ce nu era tratat ca un bandit oarecare?... Merita el mai multe menajamente ca un Karl Moor, un Ivan Sbogar, un Jeromir?... Împotriva sa nu erau doar simple bănuieli, ci chiar certitudini, iar justiţia îl lăsa liber şi putea să fugă, să nu ajungă în faţa juraţilor, care nu ar fi ezitat totuşi să-l condamne!...

Este adevărat, condamnarea în cauză ar fi fost prea blândă, pedeapsa capitală fiind abolită în imperiul rus pentru crimele de drept comun. Asasinul, care merita moartea, ar fi fost doar deportat la minele din Siberia!...

Aceste cuvinte erau rostite în cartierele unde dominau germanii. În familia Johausen era o adevărată dezlănţuire împotriva lui Dimitri Nicolev, a ucigaşului nefericitului Poch şi, de fapt, împotriva modestului profesor, adversar al puternicului bancher.

— Evident, repeta domnul Frank Johausen, Nicolev, la plecare, nu ştia că va călători cu Poch, şi că avea o sumă atât de importantă la el. Dar, când a aflat, după accidentul poştalionului, când a propus să-şi petreacă noaptea la *Crucea Ruptă*, plănuia să fure banii de la angajatul nostru, şi nu s-a dat înapoi să-l asasineze ca să poată fura...

Dacă nu vrea să mărturisească motivele pentru care a plecat din Riga, să spună cel puțin de ce a fugit de acolo înainte să se facă zi, de ce n-a aşteptat întoarcerea conducătorului!... Să spună unde s-a dus, unde a stat cele trei zile cât a lipsit!... Dar nu va spune! Ar însemna să-şi mărturisească fapta, pentru că n-ar fi plecat atât de repede, ascunzându-şi fața, decât pentru a-şi pune în siguranță banii furați de la victimă!

Referitor la motivul care l-ar fi determinat pe Dimitri Nicolev, să comită furtul, iată ce-l reținea pe bancher să dezvăluie, atunci când ar fi sosit momentul:

— Situația profesorului este disperată din punct de vedere pecuniar. Şi-a luat angajamentele pe care nu le poate respecta... Peste trei săptămâni ajunge la scadență o creanță de optsprezece mii de ruble în favoarea mea şi nu va reuşi să o achite. Zadarnic îmi va cere o amânare!... Îl voi refuza fără milă!

Frank Johausen se arăta aşa cum era: nemilos, plin de ură, răzbunător.

Totuşi, în această afacere în care intervenea politica, generalul Gorko nu renunța la maxima prudență. Chiar dacă opinia publică o cerea, nu credea că profesorul trebuia arestat, dar nu se opusese percheziției la domiciliul acestuia.

La 18 aprilie, judecătorul Kerstorv, maiorul Verder, brigadierul Eck au făcut percheziția.

Dimitri Nicolev îi lăsă cu dispreț pe agenți să-şi facă treaba, nu protestă, răspunzând cu răceală la întrebările puse. Agenții i-au scotocit biroul şi dulapurile, i-au luat documente, scrisori, registrul de cheltuieli. Au reuşit să se convingă că domnul Johausen nu exagera când spunea că profesorul nu avea nimic. Trăia din banii câştigați din lecții, dar, în urma evenimentelor, nu avea să rămână fără niciun venit?

Percheziția nu ajunsese la niciun rezultat privind furtul ce-i prejudiciase pe frații Johausen. În opinia bancherului, Nicolev avusese timp să pună în siguranță acei bani, în locul unde se duse a doua zi după crimă, pe care nu voia cu niciun preț să-l spună.

Iar în privința biletelor ale căror numere erau cunoscute de bancă, domnul Kerstorv recunoştea, ca şi el, că nu puteau fi folosite decât atunci când hoțul, oricare ar fi fost el, spunea judecătorul, putea să o facă fără pericol. Avea să treacă destul timp mai înainte de a fi repuse în circulație.

Prietenii lui Dimitri Nicolev cunoşteau starea de spirit din Riga şi din provincii, toți fiind impresionați de acest caz.

Opinia publică era, în general, împotriva profesorului, iar partea germană încerca să facă presiuni asupra autorităților ca să obțină arestarea şi judecarea lui. Populația locală, oamenii de jos, lucrătorii erau dispuşi să fie alături de Nicolev şi să-l susțină împotriva duşmanilor, fie şi din instinct de rasă, chiar dacă nu erau absolut convinşi de nevinovăția lui.

Dar ce putere aveau acei oameni săraci? Cu mijloacele de care dispuneau frații Johausen şi partidul acestora, era uşor să acționeze împotriva lor, să-l oblige pe guvernator să cedeze în fața unei mişcări căreia ar fi fost periculos să i se opună.

În acel oraş foarte tulburat, periferia era străbătută de grupuri de burghezi şi de populația de jos, gata să-l servească pe cel care plăteşte. Deşi râdea de cei care se adunaseră în grupuri în fața casei sale, Dimitri Nicolev îşi păstra un calm sfidător uimitor. La cererea copiilor săi, doctorul Hamin intervenise ca să-l convingă să nu iasă din casă. Ar fi riscat să fie insultat pe stradă, putea fi chiar bruscat.

Dându-i dreptate prietenului său, ridicând totuşi din umeri şi fiind mai puțin comunicativ ca niciodată, îşi petrecea acum lungile ore ale zilei în cabinetul său. Nu mai avea lecții cu elevii din afară, nici cu cei care veneau la domiciliul său de lucru. Taciturn, preferând să nu discute cu nimeni, nefăcând nicio aluzie la imputările care i se aduceau, starea sa morală suferise o schimbare foarte vizibilă, care îi alarmase pe copiii şi pe prietenii săi, nu fără motiv.

De aceea, doctorul Hamin, animat de o prietenie care mergea până la devotamentul absolut, le consacra tot timpul rămas în afara îndatoririlor profesionale. Domnul Delaporte şi alți câțiva se adunau în fiecare seară în casă, unde ajungeau uneori după strigăte

ostile, deşi poliţia o supraveghea permanent, din ordinul colonelului Raghenov. Seri triste, la care Dimitri Nicolev nu lua parte!

Dar fratele şi sora nu erau astfel singuri în acele ceasuri pe care noaptea le face atât de grele şi de lungi! Apoi, prietenii plecau. Ivan şi Ilka se îmbrăţişau, cu inima strânsă de teamă, se întorceau în camerele lor, trăgeau cu urechea la zgomotele străzii, auzindu-şi tatăl care se plimba neîncetat, ca şi cum n-ar fi putut să se odihnească.

Se înţelege că Ivan nu se gândea să se întoarcă la Dorpat. Nu se putea prezenta la universitate în aceste condiţii dificile. Ce primire i-ar fi făcut studenţii, chiar şi colegii care îi dovediseră o prietenie sinceră până atunci?...

L-ar mai fi apărat acum bravul Gospodin, dacă ceilalţi ar fi fost influenţaţi de opinia publică?... Şi cum s-ar fi stăpânit în prezenţa lui Karl Johausen?...

— Ah, Karl ăsta! îi spuse el doctorului Hamin. Tata e nevinovat! Descoperirea adevăratului criminal va dovedi nevinovăţia sa!... Dar, oricum, îl voi forţa pe Karl Johausen să-mi dea socoteală pentru insultă!... Şi, de altfel, de ce-aş mai aştepta?

Doctorul reuşi cu mare greutate să-l liniştească pe tânăr.

— Nu fi nerăbdător, Ivan, îl sfătui el, şi nu face vreo imprudenţă!... Când va veni momentul, voi fi primul care îţi va spune să-ţi faci datoria!

Ivan nu voia să cedeze şi, fără insistenţele surorii sale, poate că ar fi avut o izbucnire de furie ce ar fi înrăutăţit situaţia.

În seara întoarcerii sale la Riga, după ce revenise acasă în urma interogatoriului, în momentul în care prietenii săi se retrăgeau, Dimitri Nicolev întrebă dacă nu sosise vreo scrisoare pentru el.

Nu... Poştaşul adusese doar ziarul care apăra interesul slavilor, ca în fiecare seară.

A doua zi, la ora când trecea poştaşul, profesorul, ieşind din cabinetul său, coborî să-l aştepte în pragul uşii. În acel moment, cartierul era pustiu, doar câţiva agenţi plimbându-se prin faţa casei.

Ilka, auzindu-şi tatăl, veni lângă el, în prag.

— Aştepţi poştaşul? întrebă ea.

— Da, răspunse Nicolev. Mi se pare că întârzie în dimineața asta.

— Nu, tată, e încă devreme, te asigur... Afară este cam frig, ai face bine să intri în casă... Aştepţi o scrisoare?...

— Da, copila mea. Dar nu e nevoie să stai şi tu aici... Urcă în camera ta.

Şi s-ar fi spus, după atitudinea lui, că prezenţa fetei îi provoca o anumită stânjeneală.

În acel moment apăru poştaşul. Nu avea nicio scrisoare pentru profesor, iar acesta nu-şi putu ascunde supărarea.

Seara şi a doua zi dimineața, Nicolev manifestă aceeaşi nerăbdare când factorul poştal trecu prin fața casei, fără să se oprească.

De la cine aştepta o scrisoare Dimitri Nicolev şi ce importanță avea ea? Era cumva legată de acea călătorie cu consecinţe atât de neplăcute? Nu spuse nimic despre asta.

În acea dimineață, pe la ora opt, doctorul Hamin şi domnul Delaporte, sosiţi în grabă, cerură să stea de vorbă cu Ivan şi cu sora lui. Veniseră să-i prevină că în ziua aceea va avea loc înmormântarea lui Poch. Era posibil să fie o manifestaţie împotriva lui Nicolev şi trebuia luate unele măsuri de precauţie.

Într-adevăr, animozitarea fraţilor Johausen era de temut. Luaseră hotărârea să-i facă funerarii pompoase fostului lor angajat.

Doreau să-şi manifeste simpatia față de un angajat fidel, de treizeci de ani în slujba lor, dar era foarte vizibil că voiau să profite de ocazie ca să stârnească şi să incite publicul.

Probabil că guvernatorul ar fi acţionat mai înţelept împiedicând această manifestare, anunţată de ziarele antislave. Însă acum, cum spiritele erau agitate, intervenţia autorităţilor n-ar fi putut să provoace o reacţie violentă?

De aceea, cel mai bun lucru părea ordonarea măsurilor necesare pentru ca domiciliul profesorului să nu devină scena unor violenţe.

Probabilitatea era cu atât mai mare, cu cât, pentru a ajunge la cimitirul din Riga, cortegiul trebuia să treacă prin mahalaua şi prin fața casei lui Nicolev - împrejurare regretabilă, care risca să stârnească mulţimea.

În aceste condiții, doctorul Hamin recomandă să nu fie deloc anunțat Dimitri Nicolev. Deoarece se încuia în cabinetul său şi nu cobora decât la masă, putea fi scutit de anumite tensiuni şi chiar de vreo primejdie.

Dejunul la care Ilka îi invită pe doctor şi pe domnul Delaporte se desfăşură în tăcere. Nimeni nu vorbi despre înmormântarea stabilită pentru după-amiază. Totuşi, strigătele furioase îi făcură pe meseni să tresară, nu însă şi pe profesor, care nu părea că le aude. După masă, dădu mâna cu prietenii lui şi se întoarse în cabinetul său de lucru.

Ivan şi Ilka rămăseseră cu doctorul şi cu domnul Delaporte. Aşteptară în tăcerea tulburată doar, uneori, de tumultul celor care se adunau şi de vociferările mulțimii.

Tumultul se întețea pe măsură ce oameni din toate categoriile sociale invadau mahalaua, fiind mai numeroşi în jurul casei profesorului. Trebuie recunoscut că marea majoritate a acestui public era vizibil împotriva celui pe care opinia publică îl acuza de a-l fi asasinat pe Poch.

În realitate, ar fi fost prudent să fie sustras pericolul de a cădea în mâinile mulțimii, ordonând arestarea sa. Dacă era nevinovat, tot se făcea multă vâlvă, pentru că ar fi fost închis în fortăreață... Atunci, guvernatorul şi colonelul se gândeau să ia această măsură în interesul lui Dimitri Nicolev...

Pe la unu şi jumătate, o întețire a strigătelor anunță apariția cortegiului la capătul străzii. Casa se cutremură de țipete violente. Profesorul îşi părăsi cabinetul şi coborî în sală, spre spaima fiului, fiicei şi a prietenilor săi.

— Ce se întâmplă? întrebă el.

— Întoarce-te în biroul tău, Dimitri, răspunse imediat doctorul. Este înmormântarea nefericitului Poch...

— Cel pe care l-am asasinat! spuse cu răceală Nicolev.

— Pleacă, te rog.

— Tată! îl rugară Ilka şi Ivan.

Dimitri Nicolev, într-o stare morală indescriptibilă, nevrând să asculte de nimeni, se îndreaptă spre una dintre ferestre şi încercă să o deschidă.

— Nu face asta! strigă doctorul. E o adevărată nebunie!

— O voi face totuşi!

Şi, înainte să-l poată opri cineva, se arătă la fereastra deschisă.

Din mulţime răsunară mii de strigăte.

Cortegiul ajunse în dreptul casei. Zenaida Parensov, văduva, mergea în urma sicriului acoperit de flori şi de coroane. Apoi veneau domnii Johausen şi personalul băncii, prietenii şi susţinătorii, care foloseau această ceremonie doar ca pretext pentru manifestaţie.

Cortegiul se opri în faţa casei profesorului, în mijlocul tumultului, al strigătelor care izbucneau din toate părţile, al ameninţărilor cu moartea.

Colonelul Raghenov şi maiorul Verder se aflau acolo, cu numeroşi agenţi de poliţie, dar Eck şi oamenii lui n-ar fi fost neputincioşi în faţa acestei dezlănţuiri populare?...

De când Dimitri Nicolev se arătase la fereastră, mulţimea urla:

— Moarte asasinului!... Moarte asasinului!

Iar el, cu braţele încrucişate, ţinându-şi capul sus, cu mândrie, neclintit ca o statuie, cea a dispreţului, nu pronunţa niciun cuvânt. Cei doi copii ai săi, doctorul şi domnul Delaporte, neputând împiedica respectivul act de imprudenţă, stăteau lângă el.

Cortegiul porni mai departe. Urletele se înteţiră. Cei mai furioşi se repeziră în uşa casei şi încercară s-o spargă.

Colonelul, maiorul, agenţii reuşiră să-i respingă, dar înţeleseră că, pentru a-i salva viaţa lui Nicolev, era necesar să-l aresteze. Şi aşa, se temeau să nu fie masacrat pe loc!...

În cele din urmă, în ciuda eforturilor Poliţiei, casa urma să fie invadată, dar un om îşi croi drum prin mulţime, ajunse la uşă şi, după ce urcă treptele scării exterioare, zise:

— Opriţi-vă!

Glasul său domină tumultul.

Ceilalţi se dădură înapoi. Toţi îl ascultară. Atitudinea sa era impunătoare.

Domnul Frank Johausen înaintă către el şi întrebă:

— Cine sunteţi?

— Da! Cine sunteţi? repetă maiorul Verder.

— Sunt un proscris, pe care Dimitri Nicolev a vrut să-l salveze cu preţul onoarei sale, şi care a venit să-l salveze, riscându-şi viaţa!...

— Numele dumneavoastră? întrebă colonelul, înaintând.

— Vladimir Ianov!

Capitolul XII

Vladimir Ianov

Amintiți-vă ce se întâmplase cu cincisprezece zile zile în urmă, la începutul acestei drame.

Un bărbat se ivise pe malul oriental al Lacului Peipus. În timpul nopții, pornise pe ghețurile de pe suprafața lacului. Vameşii ce-şi făceau rondul, crezând că dăduseră de un răufăcător, se luaseră după el. În clipa în care el se ascundea printre blocurile de gheață, trăseseră în el. Nu fusese atins de gloanțe şi se refugiase într-o colibă pescărească.

Seara, pornise mai departe. Fugise de o haită de lupi şi se adăpostise într-o moară, al cărei viteaz proprietar îl ajutase să scape de agenții brigadierului Eck. Sărise apoi pe ghețarii în derivă de pe Pernova. Ca prin minune nu pierise, şi reuşise să ajungă la Pernau, fără a fi descoperit.

Vladimir Ianov este fiul lui Mihail Ianov, vechi prieten al lui Dimitri Nicolev care, înainte de a muri, îi lăsase întreaga sa avere. Acel depozit de douăzeci de mii de ruble în bilete de stat trebuia să ajungă în mâinile lui Vladimir, atunci când proscrisul revenea în țara sa natală, dacă s-ar mai fi întors vreodată.

Se ştie în urma cărei afaceri politice fusese trimis în fundul Siberiei orientale, în salinele din Munisinsk. Fusese condamnat pe viață. Logodnica sa, Ilka Nicolev, putea spera că avea să revină el vreodată în sânul familiei sale adoptive, singura pe care o mai avea pe lume, unde să se bucure de fericire şi linişte?...

Nu, fireşte. Cei doi nu puteau să se revadă decât dacă Ilkei i s-ar fi permis să i se alăture în exilul lui – dacă nu cumva el avea să evadeze!

Or, după patru ani, el reuşise să fugă, traversase stepa siberiană şi cea europeană a imperiului rus. Ajunsese la Pernau, unde sperase să se îmbarce la bordul unui vas în drum spre Franța sau Anglia.

Acolo, se ascunsese păcălind poliția, aşteptând nava cu care să plece, imediat ce navigația ar fi redevenit liberă pe Marea Baltică.

Refugiat la Pernau, Vladimir Ianov se afla la capătul resurselor. De aceea i-a scris lui Dimitri Nicolev, şi această scrisoare l-a determinat pe profesor să plece, ca să-i înmâneze banii încredințați de tatăl lui.

Iar dacă Nicolev nu voise să le spună nimic despre călătoria lui nici prietenilor, nici ficei sale, era pentru că voia să se asigure de prezența lui Vladimir la Pernau; apoi, la întoarcere, păstrase secretul deoarece proscrisul îl pusese să jure că nu-i va spune nimic logodnicei sale, până când o altă scrisoare nu-l va anunța că era în siguranță pe pământ străin.

Dimitri Nicolev părăsise deci Riga în secret. Deşi plătise până la Revel, ca să nu se bănuiască unde mergea, avea să părăsească poştalionul la Pernau, unde ar fi trebuit să ajungă în aceeaşi seară, şi, fără acel accident, produs la douăzeci de verste de oraş, călătoria s-ar fi desfăşurat în cele mai bune condiții.

Se ştie ce concurs de împrejurări deplorabil i-a compromis planul lui Dimitri Nicolev. El a fost obligat să petreacă noaptea la *Crucea Ruptă*, împreună cu Poch, angajatul fraților Johausen. Plecase la patru dimineața, ca să ajungă la Pernau, ceea ce era mai bine decât să aştepte întoarcerea conducătorului poştalionului... iar acum era acuzat că îşi asasinase tovarăşul de călătorie!

Când Dimitri Nicolev plecase de la *Crucea Ruptă*, era încă întuneric. Sperând că nu fusese observat, pornise pe drumul spre Pernau, pustiu la acea oră.

După un mers rapid de două ore, la răsăritul soarelui, ajunsese la Pernau, unde trăsese la hotelul în care stătea Vladimir Ivanov, sub un nume fals.

Ce bucurie pe ei să se revadă după atâta vreme, după atâtea încercări şi pericole!... Oare nu era un tată ce îşi regăsea fiul?... Nicolev

...reuşise să fugă, traversase stepa siberiană ...

îi înmână lui Vladimir portofelul cu întreaga avere a lui Mihail Ianov. Dorind să asiste la îmbarcarea sa, rămăsese două zile cu el.

Dar plecarea navei la bordul căreia urma să urce Vladimir Ianov fusese întârziată, iar Dimitri Nicolev, neputând să-şi prelungească absenţa, trebui să se întoarcă la Riga. Tânărul proscris îl rugă să-i trimită logodnicei toată dragostea sa şi-i ceru să nu spună nimic despre evadarea lui, până nu ajungea la adăpost de temuta Poliţie moscovită. Avea să-i scrie imediat ce se afla în siguranţă, iar atunci profesorul putea veni la el, împreună cu Ilka!...

Nicolev îl îmbrăţişă apoi pe Vladimir, părăsi Pernau şi reveni la Riga, în noaptea de 16 spre 17, fără să ştie de acuzaţia cumplită, ce i se aducea.

Am văzut, de altfel, cu câtă mândrie privea profesorul această acuzaţie, ce atitudine avusese în faţa judecătorului de instrucţie. Se ştie cum a insistat acest magistrat ca Nicolev să spună motivul călătoriei sale şi unde se dusese după ce părăsise *Crucea Ruptă*.

Dar Dimitri Nicolev refuzase să dea vreo explicaţie în această privinţă. Nu ar fi vorbit până ce nu ar fi primit o scrisoare de la Vladimir, din care să afle că proscrisul era în siguranţă. Dar această scrisoare nu sosise. Ne amintim cu ce mare nerăbdare o aşteptase Nicolev în ultimele două zile.

De atunci, compromis de o tăcere pe care nu voia s-o rupă, urmărit cu o ură înverşunată de adversarii săi politici, cu viaţa ameninţată de violenţele mulţimii, urma să fie arestat tocmai când apăruse Vladimir Ianov.

Acum ştim cine era acest proscris şi de ce se întorsese la Riga. Uşa casei se deschise şi Vladimir Ianov ajunse în braţele lui Dimitri Nicolev, o strânse la piept pe logodnica sa, îl îmbrăţişă pe Ivan şi dădu mâna cu ceilalţi, în faţa colonelului, a maiorului Verder, care se ţinuseră după el.

— La Pernau, spuse proscrisul, când am aflat de ce crimă infamă era acuzat Nicolev, că era considerat autorul asasinatului de la *Crucea Ruptă*, când ziarele scriau că refuza să spună motivele călătoriei sale, deşi îi era suficient să rostească un nume, al meu, ca să se

justifice, dar nu a făcut-o ca să nu mă compromită, am înțeles care era datoria mea, am plecat de la Pernau şi am venit aici!... Ce ai vrut să faci pentru mine, Dimitri Nicolev, tu, prietenul lui Mihail Ianov, tu, al doilea tată al meu, am vrut să fac şi eu pentru tine...

— Ai greşit, Vladimir, ai greşit!... Sunt nevinovat, nu aveam de ce mă teme, iar nevinovăția mea ar fi fost în curând recunoscută.

— N-am avut dreptate, Ilka? întrebă Vladimir, adresându-se fetei.

— Nu răspunde, copila mea, zise Nicolev, nu poți să alegi între tatăl şi logodnicul tău!... Te stimez, Vladimir, pentru ce ai crezut că trebuie să faci, dar te dezaprob pentru ce ai făcut... Dacă te gândeai mai bine, trebuia să te refugiezi într-un loc sigur. Mi-ai fi scris, iar după ce primeam scrisoarea, aş fi dezvăluit scopul călătoriei mele. N-aş fi fost în stare să trec prin câteva încercări triste, pentru ca tu să fii în afară de orice pericol?

— Tată, spuse Ilka pe un ton ferm, va trebui să-mi asculți răspunsul. Orice i se va întâmpla,Vladimir a făcut bine, iar eu îi voi fi mereu recunoscătoare...

— Mulțumesc, Ilka, mulțumesc! strigă Vladimir. Sunt răsplătit deja pentru că am putut să-l cruț măcar o zi pe tatăl tău de această acuzație îngrozitoare!

Justificarea lui Dimitri Nicolev, motivată ca urmare a intervenției lui Vladimir Ianov, nu lăsa îndoială. Vestea se răspândise şi în afară. Domnii Johausen nu voiau să o creadă, iar maiorul Verder constata că slavul acela scăpase de acuzațiile lui, că prietenii bancherului aveau acum rezervele lor în privința incidentului, ceea ce nu mira pe nimeni. Depuseseră armele în urma noii veşti?

Se ştie cât de repede se schimbă dispoziția mulțimii. În această împrejurare, agitația se potoli. Nimeni nu mai voia să invadeze casa lui Dimitri Nicolev, iar agenții de poliție erau acum inutili împotriva furiei populare.

Trebuia stabilită însă situația lui Vladimir Ianov. Cu un suflet generos, sentimentul datoriei îl adusese la Riga, dar el rămânea un condamnat politic, un evadat din minele din Siberia.

Colonelul Raghenov îi spuse cu o voce în care se simțea bunăvoința, temperată de rezerva funcționarului moscovit, a unui şef al Poliției:

— Vladimir Ianov, ai încălcat exilul şi trebuie să-l anunț pe guvernator. Mă voi duce la generalul Gorko. Dar, până la întoarcerea mea, trebuie să-mi dai cuvântul că nu vei încerca să fugi din această casă.

— Vă dau cuvântul meu, răspunse Vladimir.

Colonelul plecă, lăsându-i pe Eck şi oamenii lui de pază în stradă.

Să nu mai insistăm asupra scenei intime, la care luară parte Ivan, Ilka şi Vladimir.

Doctorul Hamin şi domnul Delaporte se retrăseseră. Familia profesorului trăi câteva momente de fericire de care nu mai avusese parte de mult timp. Se revedeau, vorbeau, făceau planuri de viitor. Uitau de situația lui Ianov, de condamnarea lui, consecințele evadării, iar colonelul avea să se întoarcă în curând ca să le aducă la cunoştință măsurile ordonate de guvernator.

Acesta reveni după o oră şi i se adresă lui Vladimir:

— Din ordinul generalului Gorko, te vei prezenta la fortăreața din Riga şi vei aştepta răspunsul la instrucțiunile cerute de la Petersburg.

— Am înțeles, domnule colonel, răspunse Vladimir. Adio, tată, îi spuse el lui Nicolev. Adio, frate, i se adresă el lui Ivan şi, luând-o de mână pe Ilka, adio, sora mea...

— Nu... soția ta! răspunse fata.

Apoi se despărțiră... Cât avea să dureze acum despărțirea lor? Vladimir Ianov părăsi casa care îi adusese o atât de mare fericire.

Din acel moment, extraordinarul interes al acestui caz, atât de departe de a se fi încheiat, căzu asupra fugarului ce nu ezitase să-şi sacrifice libertatea, poate chiar viața, căci fusese condamnat pentru o crimă politică.

Era greu să nu admiri comportamentul lui Dimitri Nicolev, dar şi generozitatea lui Vladimir Ianov, pe care o apreciau chiar femeile din tabăra opusă. Era şi partea cea mai emoționantă a existenței sale, iubirea lui pentru Ilka Nicolev, despărțirea bruscă în momentul în care ar fi trebuit să se căsătorească...

Care aveau să fie ordinele împăratului? Fugarul urma a se întoarce în Siberia orientală, de unde evadase cu preţul unor încercări cumplite, înfruntând atâtea primejdii? Logodnica lui, după fericirea de a-l fi revăzut o clipă, avea să fie condamnată să-l plângă veşnic?... Când urma să părăsească fortăreaţa din Riga, comportarea sa îi va fi adus graţierea sau avea să fie nevoit să plece iar pe drumul exilului?...

Ar fi o greşeală să creadă că intervenţia bruscă şi neaşteptată a lui Vladimir Ianov îi convinsese pe toţi de nevinovăţia lui Dimitri Nicolev. În Riga, dominată de elemente germanice, acest lucru nu era cu putinţă.

Clasele de sus nu suportau gândul că profesorul acela, reprezentant al intereselor slave, nu mai era pus sub acuzare. Jurnalele germanice îşi manifestară imediat rezervele, cu rea-credinţă. Asasinul nu fusese descoperit. O victimă striga după răzbunare, prin gurile pline de ură ale duşmanilor influenţei moscovite.

Frank Johausen rezuma opinia multor oameni, mai ales a acelora care voiau ca prada să le scape:

— Cunoaştem acum motivele călătoriei lui Nicolev. Se ducea să-l întâlnească pe Vladimir Ianov la Pernau... De acord! Plecând de la *Crucea Ruptă* la patru dimineaţa, nu făcea decât să se ducă la Pernau... De acord! Dar a petrecut sau nu noaptea de 13 spre 14 la *Crucea Ruptă*? A fost sau nu asasinat Poch, şi apoi jefuit, în noaptea aceea, acolo?... Poate sau nu asasinul să fie altul decât călătorul care ocupa camera unde fusese găsit instrumentul ce-a servit la forţarea obloanelor de la încăperea nefericitei victime?... Acest călător era sau nu Dimitri Nicolev?...

Unor întrebări puse în acest fel nu li se putea răspunde decât afirmativ. Dar întrebările cu da şi nu ale bancherilor mai puteau fi puse şi astfel: Crima ar fi putut sau nu să fie comisă de un răufăcător din afară?... Asasinul ar fi putut sau nu să fie Krov?... Mai mult decât Nicolev, ar fi avut sau nu acesta toate înlesnirile ca să-l lovească pe Poch, fie înainte, fie după plecarea profesorului? Ştia sau nu acest Krov că în geanta angajatului băncii se afla o sumă considerabilă?...

La toate acestea, ancheta răspundea că percheziţiile nu dezvăluiseră nimic suspect împotriva lui Krov - răspuns care nu era deloc dovedit. Pe de altă parte, justiţia nu refuza să admită că autorul crimei era unul dintre acei răufăcători a căror prezenţă era semnalată de la un timp în regiunea Livoniei superioare.

Aceasta era şi părerea colonelului Raghenov, care a doua zi stătea de vorbă despre acest caz cu maiorul Verder, fără să reuşească să-l convingă, după cum este lesne de imaginat.

— Să ştiţi, domnule maior, zise colonelul, că mi se pare foarte ipotetic ca Nicolev să fi ieşit pe fereastra camerei lui în cursul nopţii, ca să intre pe fereastră în cea a lui Poch...

— Şi urmele? obiectă maiorul.

— Urmele?... Mai întâi ar fi trebuit să se stabilească dacă erau recente, lucru care nu este clar dovedit... *Crucea Ruptă* este izolată, deşi este lângă drumul mare... Se poate ca un răufăcător să fi încercat să forţeze fereastra, în noaptea aceea sau în alta...

— V-aş atrage atenţia, domnule colonel, că asasinul a ştiut, cu siguranţă, că putea să fure o sumă mare, iar Nicolev cunoştea asta.

— La fel ca alţii, replică prompt colonelul Raghenov, căci Poch fusese destul de imprudent ca să vorbească despre asta, lăsând să i se vadă geanta... Oare nu ştiau şi Krov, şi Broks, şi vizitiii care s-au succedat la diferite staţii, fără a-i mai pune la socoteală pe ţăranii şi tăietorii de lemne aflaţi în sala cea mare, la ora la care Nicolev şi Poch au intrat acolo?

Argumentele acestea aveau valoarea lor. Presupunerile nu-l vizau doar pe Dimitri Nicolev. Profesorul se afla însă într-o situaţie pecuniară, din care n-ar fi ieşit decât dintr-un furt, precedat de o crimă.

Maiorul nu voia să cedeze şi era convins de vinovăţia profesorului.

— Iar eu concluzionez că germanii rămân întotdeauna germani...

— Cum slavii rămân întotdeauna slavi, ripostă maiorul.

— Să-l lăsăm deci pe judecătorul Kerstorv să-şi continue ancheta, spuse, în cele din urmă, colonelul Raghenov. După terminarea judecării cazului, va fi destul timp să discutăm argumentele pro şi contra.

Luând distanța cuvenită față de aceste opinii mult prea aservite pasiunilor politice ale zilei, magistratul instruia cazul cu mare grijă. Acum ştia ceea ce profesorul refuzase să spună: motivele călătoriei, şi asta justifica ezitarea de a-l crede vinovat. Atunci, cine era autorul crimei?...

Mai mulți martori au fost chemați în cabinetul său, vizitiii care conduseseră poştalionul între Riga şi Pernau, țăranii şi tăietorii de lemne care beau în sală la sosirea lui Poch, toți cei care ştiau pentru ce se ducea angajatul Băncii la Revel, adică să facă un vărsământ pentru frații Johausen. Nimic nu permise încriminarea vreunuia dintre aceşti martori.

Broks a fost interogat de mai multe ori. El cunoştea mai bine ca nimeni altul situația lui Poch şi ştia că transporta o sumă considerabilă. Dar acel om cumsecade nu stârnea nicio bănuială. După accidentul poştalionului, plecase cu toți caii şi cu vizitiul la Pernau, unde dormise la hanul stației - în privința aceasta nu exista niciun dubiu. Alibiul fiind indiscutabil, nu putea fi amestecat în acest caz.

De asemenea, era îndepărtată intervenția unui răufăcător venit din afară. De unde să-i fi venit ideea, unui tâlhar la drumul mare, dacă nu ar fi avut niciun contact cu Poch, să-i fure banii victimei? Doar dacă ar fi aflat la Riga, printr-un mijloc oarecare, ce misiune i se încredințase omului de la bancă! Atunci, după ce îl urmărise şi pândise ocazia, profitase de accidentul care îl obligase pe Poch să se refugieze la *Crucea Ruptă*...

Această ipoteză era admisă, însă era mult mai probabil ca fapta să fi fost comisă de către unul dintre cei care petrecuseră noaptea acolo. Iar aceştia erau doar doi: Krov şi Dimitri Nicolev.

Din ziua respectivă, Krov rămăsese la *Crucea Ruptă*, supravegheat de agenți. Adus de câteva ori în fața judecătorului, el fusese supus unor interogatorii lungi. Dar nimic din comportamentul şi din răspunsurile sale nu stârnise nici cele mai mici bănuieli. În plus, Kerstorv era categoric: Dimitri Nicolev trebuie să fi fost asasinul, fiindu-i foarte uşor să comită crima.

— Şi n-aţi auzit niciun zgomot în timpul nopţii? îl întrebase magistratul.

— Niciunul, domnule judecător.

— Totuşi, acea primă fereastră pe care a trebuit s-o deschidă, apoi a doua pe care a trebuit s-o forţeze...

— Camera mea dă spre curte, răspunse Krov, iar ferestrele celorlalte două dau spre drumul mare... Dormeam adânc... De altfel, în noaptea aceea era o vreme groaznică şi n-ai fi auzit niciun zgomot din cauza furtunii.

Judecătorul, ascultând declaraţiile lui Krov, îl privi cu atenţie, şi deşi era prevenit în privinţa lui, nu putu să surprindă nimic care să-i pună la îndoială sinceritatea.

După interogatoriu, cabanierul Krov se întorsese liber la *Crucea Ruptă*. Dacă era vinovat, nu era mai bine să fie lăsat liber şi să fie supravegheat?... Poate că s-ar fi compromis într-un fel sau altul...

Trecuseră patru zile de când Vladimir Ianov fusese închis în fortăreaţa din Riga.

Conform ordinelor guvernatorului, prizonierul primise o cameră. Era tratat cu atenţia pe care o meritau situaţia şi comportamentul său. Generalul Gorko nu se îndoia că dispoziţiile lui de a-l menaja aveau să fie aprobate de cei de sus, indiferent de deznodământul pe care îl putea avea acest caz pentru Vladimir Ianov.

Dimitri Nicolev, a cărui sănătate se resimţea în urma încercărilor cumplite, prin care trecuse, reţinut în camera lui, nu a putut să-l vadă aşa cum ar fi dorit. De altfel, accesul în închisoare era permis familiei Nicolev şi prietenilor lui Vladimir Ianov. Ivan şi Ilka veneau zilnic la fortăreaţă şi erau conduşi la captiv.

Acolo, discutau îndelung între ei, îndrăznind să spere. Da, fratele şi sora credeau, voiau să creadă în mărinimia împăratului... Maiestatea Sa nu era deloc insensibilă la implorările acelei familii nefericite, atât de greu încercată de la o vreme... Vladimir şi Ilka nu mai erau despărţiţi de mii de leghe şi, mai ales, de acea condamnare pe viaţă, mai cumplită decât distanţa. Căsătoria lor putea avea loc, în sfârşit, peste câteva săptămâni, dacă Vladimir va beneficia de clemenţă imperială.

Se ştia că guvernatorul făcea demersuri în acest scop... Situaţia deosebită a lui Dimitri Nicolev la Riga, în ajunul alegerilor unde reprezenta partidul slav, tendinţele guvernului de a rusifica administraţia municipală în provinciile baltice, totul concura spre anularea completă a condamnării fugarului.

În ziua de 24 aprilie, după ce se despărţise de Ianov, apoi de tatăl şi de sora lui, Ivan plecă din Riga spre Dorpat. Voia să revină cu fruntea sus la Universitate, unde fusese tratat drept fiu de asasin!

Nu mai insistăm asupra primirii pe care i-o făcură camarazii săi, cei din corporaţia lui şi Gospodin, care îl întâmpină mai călduros decât toţi.

Nu mai spunem nici că alţi studenţi, cei conduşi de Karl Johausen, nu dezarmaseră. Părea deci imposibil ca lucrurile să nu se încheie printr-o confruntare faţişă.

Aceasta se produse a doua zi după întoarcerea lui Ivan Nicolev.

Ivan îi ceruse satisfacţie la insultele sale lui Karl, dar acesta refuzase să se bată, jignindu-l mai tare.

Ivan îl pocni peste faţă. Duelul, devenit inevitabil, avu loc şi Karl Johausen fu rănit grav.

Vă daţi seama ce efect a avut acest lucru, atunci când s-a aflat despre el la Riga! Doamna şi domnul Johausen plecară de îndată să-şi îngrijească fiul, rănit, poate, mortal. La întoarcere, cu câtă violenţă aveau să reia, probabil, lupta cu aceşti duşmani înverşunaţi!

Până atunci, după cinci zile, veni răspunsul pentru Vladimir Ianov, de la Petersburg.

Nu greşiseră contând pe mărinimia împăratului. Proscrisul fusese graţiat complet, scăpat de ocnele din Siberia şi repus în libertate de îndată.

Capitolul XIII

A doua percheziţie

Graţierea lui Vladimir Ianov avu un efect enorm, nu doar la Riga, ci în toate provinciile baltice. Prin aceasta, se vedea o tendinţă mai clară a guvernului în favoarea mişcării antigermanice. Populaţia săracă aplaudă gestul. Nobilimea şi burghezia blamară clemenţa imperială, care, după Vladimir, părea să se îndrepte acum către Dimitri Nicolev.

Fireşte, comportarea generoasă a fugarului, care se predase singur, merita graţierea şi, totodată, reabilitarea sa completă, dar şi recăpătarea drepturilor sale civile, de care îl privase condamnarea lui politică.

Dar aceste lucruri n-ar fi însemnat şi un protest împotriva inculpării profesorului, un cetăţean onorabil până atunci, desemnat ca reprezentant al partidului slavilor la viitoarele alegeri?

Cam aşa fu judecat actul împăratului, iar generalul Gorko nu-şi ascunse opinia privitor la acest subiect.

Vladimir Ianov părăsi fortăreaţa din Riga în compania colonelului Raghenov, care venise să-i comunice porunca ţarului. Se duse de îndată la Dimitri Nicolev. Vestea fusese secretă, astfel că Ilka şi tatăl ei o aflară chiar din gura lui.

De câtă bucurie şi recunoştinţă s-a umplut atunci acea casă modestă, unde fericirea părea să fi revenit!

Imediat apărură doctorul Hamin, domnul Delaporte şi alţi prieteni ai familiei. Vladimir fu felicitat şi îmbrăţişat de toţi. Cine se mai gândea acum la acuzaţiile ce-l copleşiseră pe profesor?...

— Chiar dacă aţi fi fost condamnat, îi spuse domnul Delaporte, niciunul dintre noi nu s-ar fi îndoit de nevinovăţia dumneavoastră!

— Condamnat! strigă doctorul. Ar fi putut fi, oare, vreodată?

— Şi dacă ar fi fost pronunţată vreo condamnare, spuse Ilka, eu, Vladimir şi Ivan am fi consacrat întreaga viaţă pentru reabilitarea ta, tată!

Dimitri Nicolev, cu inima îndurerată, palid la chip de emoţie, nu putu să rostească niciun cuvânt. Zâmbea cu tristeţe. Nu spunea, oare, că te puteai aştepta la orice de la justiţia nesigură a oamenilor?...

Nu existau prea multe exemple de condamnări nedrepte şi uneori ireparabile?...

Seara îi reuni, la ceai, pe cei mai intimi prieteni ai lui Vladimir şi ai lui Nicolev. În timp ce toţi îşi manifestau bucuria, cu inimile bătând mai repede, Ilka spuse cu simplitate:

— Când vei dori, Vladimir, voi fi soţia ta!

Căsătoria a fost fixată peste şase săptămâni, şi la parter au pregătit o cameră pentru Vladimir Ianov. Averea logodnicilor era cunoscută. Ilka nu avea nimic şi până atunci Nicolev nu vorbise despre situaţia lui, despre angajamentele luate faţă de banca Johausen pentru achitarea datoriilor paternale. Economisind foarte mult, el plătise o bună parte din datorie şi spera să poată achita şi restul. De aceea nu le spusese nimic copiilor săi şi ei nu ştiau că ultima creanţă, de optsprezece mii de ruble, avea scadenţa peste cincisprezece zile.

Trebuia însă să le spună asta, căci Vladimir nu putea să nu cunoască un pericol atât de mare pentru familie... Acest lucru nu ar fi schimbat sentimentele lui faţă de fată. Cu suma rămasă de la tatăl său, restituită de Dimitri Nicolev, Vladimir ştia să aştepte şi, cu energie şi inteligenţă, să-şi asigure viitorul.

Dacă familia Nicolev era fericită acum, aşa cum nu sperase vreodată, în familia Johausen situaţia era cu totul alta. Existau toate motivele să creadă că fiul lor, Karl, grav rănit, avea să se vindece cu timpul, dacă era transportat acum la Riga. În lupta susţinută cu profesorul, pe care-l crezuse distrus, Frank Johausen simţea că pierde teren. Se părea că armele sale teribile, de care nu ezitase să se folosească, se frânseseră în mâinile lui. Situaţia financiară a rivalului său, datoria recunoscută faţă

de el, care poate că nu avea să fie plătită la scadență – iată tot ce îi mai rămânea ca să-şi ruineze inamicul politic.

Este sigur că opinia publică – cea a oamenilor ce judecau faptele fără părtinire – renunța treptat la acuzația împotriva lui Dimitri Nicolev.

Ea chiar tindea să se îndrepte împotriva lui Krov.

Dacă se înlătura şi intervenția unui răufăcător din afară, bănuielile trebuia să se îndrepte către Krov. Antecedentele sale pledau pentru sau împotriva lui?... Nu erau nici bune, nici rele. Krov avea reputația unui om aspru, lacom de câştig. Puțin comunicativ, trăia singur, fără familie, în acel loc izolat, frecventat de țărani şi de tăietorii de lemne.

Părinții săi fiind de origine germană – ceea ce nu era rar în provinciile baltice – şi de religie ortodoxă, trăiseră destul de modest din câştigurile obținute de la cabana *Crucea Ruptă*. Casa şi curtea erau tot ce moştenise de la ei, iar valoarea lor nu ajungea la o mie de ruble.

Acolo, Krov, celibatar, fără servitor sau slujnică, se descurca singur, lipsind doar când făcea aprovizionarea de la Pernau.

Judecătorul Kerstorv avea unele bănuieli în privința lui. Erau întemeiate acestea? Krov încercase să abată atenția de la el, acuzându-l pe călătorul venit cu Poch?... Oare nu făcuse el urmele descoperite pe fereastra camerei, nu el pusese vătraiul în vatră după ce se folosise de el ca să forțeze obloanele, nu el comisese crima, fie înainte, fie după plecarea lui Dimitri Nicolev, spre care, din cauza măsurilor de precauție, pe care şi le luase Krov, aveau să se îndrepte investigațiile justiției?

Nu era aceasta o nouă pistă de urmat şi nu ducea la asasin, dacă se acționa cu prudență?...

În rest, de când Dimitri Nicolev părea să fie scos din cauză, de la sosirea lui Vladimir Ianov, lui Krov ar fi putut să-i fie teamă că situația lui nu mai era atât de limpede. Trebuia să se descopere cu orice preț autorul crimei şi, de acum înainte, oare ancheta nu urma a fi îndreptată spre el?

După asasinat, el nu părăsise cabana *Crucea Ruptă* decât pentru a veni la cabinetul judecătorului de instrucție. Deşi era liber, se simțea supravegheat de agenții de poliție, care îl păzeau zi şi noapte.

Camera călătorului şi cea a lui Poch fuseseră încuiate, iar cheile se aflau la magistrat şi nimeni nu mai intrase acolo. Lucrurile rămăseseră deci ca şi cum fuseseră la prima percheziţie.

Krov repeta mereu că ancheta o apucase pe o cale greşită renunţând la acuzarea lui Nicolev, că se spunea că adevăratul vinovat era călătorul, îl incrimina neîncetat pe acesta în faţa judecătorului Kerstorv, vorbele sale fiind susţinute de duşmanii profesorului.

Pe de altă parte, prietenii acestuia din urmă aruncau vina asupra lui Krov. Adevărul era că situaţia celor doi nu avea să se clarifice şi că urma să stârnească cele mai violente incriminări, până când criminalul nu ar fi ajuns în mâinile justiţiei.

Vladimir Ianov şi doctorul Hamin vorbeau deseori despre această situaţie. Înţelegeau că singura eventualitate, care ar fi închis gura familiei Johausen şi a susţinătorilor ei, ar fi fost nu doar arestarea autorului crimei, ci şi judecarea şi condamnarea sa. În timp ce Dimitri Nicolev părea că se detaşa de acest caz, nu voia să se mai ocupe de această poveste şi nu mai făcea aluzie la ea, prietenii săi încercau să grăbească ancheta şi să ajute cu informaţiile pe care încercau să le culeagă dintr-o parte sau alta.

Acuzaţiile lor faţă de Krov erau atât de categorice, încât, sub presiunea opiniei publice, domnul Kerstorv şi colonelul Raghenov au hotărât efectuarea unei a doua percheziţii la *Crucea Ruptă*.

Această percheziţie a avut loc la 5 mai.

Judecătorul Kerstorv, maiorul Verder şi brigadierul Eck, plecaţi în ajunul datei respective, ajunseră la *Crucea Ruptă* a doua zi dimineaţa.

Agenţii de poliţie, aflaţi la posturile lor în casă, nu aveau nimic nou de semnalat.

Cabanierul Krov, care se aştepta la această vizită a magistraţilor, se puse imediat la dispoziţia lor.

— Domnule judecător, zise el, ştiu foarte bine că se doreşte compromiterea mea în acest caz... Dar sper că, de data aceasta, veţi pleca de aici convins de nevinovăţia mea...

— Vom vedea, răspunse domnul Kerstorv. Să începem...

— Cu camera călătorului, a cărei cheie se află la dumneavoastră? întrebă Krov.

— Nu, răspunse magistratul.

— Aveţi intenţia să vizitaţi toată casa? întrebă maiorul Verder.

— Da, domnule maior.

— Cred, domnule Kerstorv, că, dacă a rămas vreun indiciu de descoperit, l-am găsi mai curând în camera ocupată de Dimitri Nicolev.

Această observaţie dovedea că maiorul nu punea la îndoială culpabilitatea profesorului, prin urmare, nevinovăţia lui Krov. Nimic nu reuşi să-i schimbe părerea bazată pe fapte: asasinul era călătorul, iar călătorul era Dimitri Nicolev. Nu accepta altceva.

— Condu-ne, îi ceru judecătorul lui Krov.

Acesta se supuse cu o grabă care pleda în favoarea sa.

Anexa dinspre grădină şi polata au fost încă o dată vizitate de agenţii brigadierului Eck, în prezenţa judecătorului şi a maiorului.

Apoi explorară grădina cu mare grijă, pe la rădăcina fiecărui arbore, pe lângă gardul viu şi careurile cu legume. Poate că suspectul Krov îngropase undeva banii, dacă el îi furase, lucru foarte important de stabilit.

Căutările se dovediră zadarnice.

În privinţa banilor, şifonierul lui Krov conţinea doar vreo sută de bancnote de douăzeci şi cinci, zece, cinci, trei şi o rublă, o valoare mult mai mică decât suma aflată în geanta lui Poch.

Atunci, maiorul Verder îl luă deoparte pe judecător şi îi spuse:

— Nu uitaţi, domnule Kerstorv, că, din ziua crimei, Krov n-a părăsit *Crucea Ruptă* fără să fie însoţit, pentru că agenţii au sosit în aceeaşi dimineaţă...

— Ştiu asta, răspunse domnul Kerstorv, dar înainte de venirea acestor agenţi, după plecarea domnului Nicolev, el a fost singur timp de câteva ore.

— Deocamdată, domnule Kerstorv, vedeţi bine că n-am găsit nimic compromiţător!

— Până acum, nimic, într-adevăr. Dar percheziția noastră nu s-a încheiat. Aveți cheile de la ambele camere, domnule maior?

— Da, domnule Kerstorv.

Într-adevăr, cele două chei fuseseră aduse la biroul Poliției și maiorul Verder le scoase din buzunar.

Descuiară ușa camerei unde fusese lovit omul de la bancă.

Camera se afla în starea în care o lăsaseră agenții după prima descindere a judecătorului. Lucrul acesta a fost ușor de constatat după ce obloanele au fost deschise. Patul era răvășit și perna pătată de sânge, planșeul fiind înroșit de o băltoacă de sânge uscat, care se întindea până la ușă. Nu a putut fi descoperit niciun nou indiciu. Ucigașul, oricare ar fi fost el, nu lăsase nicio urmă a trecerii sale.

După închiderea obloanelor, domnul Kerstorv, maiorul, Krov, brigadierul și oamenii lui reveniră în sala cea mare.

— Să vedem și a doua cameră, zise judecătorul.

Mai întâi examinară ușa, care nu prezenta nicio urmă exterioară.

Agenții care locuiau la cabana *Crucea Ruptă* puteau să confirme că nimeni nu încercase s-o deschidă. Niciunul dintre ei nu părăsise casa de zece zile.

Camera era cufundată într-un întuneric profund.

Brigadierul Eck se îndreptă spre fereastră, o deschise de tot, scoase bara obloanelor, le dădu de perete și se făcu lumină.

Nicio schimbare de la ultima percheziție. În fundul încăperii, patul unde dormise Dimitri Nicolev, iar lângă acesta, o masă nefinisată, pe care se afla sfeșnicul de fier cu lumânarea pe jumătate arsă. Un scaun din paie într-un colț, un taburet în altul. La dreapta, un dulap ce avea ușile închise. La celălalt capăt al camerei se afla căminul, adică o vatră formată din două pietre plate. Deasupra se vedea partea de jos a unui burlan, care urca spre acoperiș, îngustându-se.

Examinară patul și, ca prima oară, nu descoperiră niciun indiciu suspect. În dulap și în sertare nu se afla nicio haină, nicio hârtie, era gol.

Vătraiul, așezat într-un colț al vetrei, a fost cercetat cu minuțiozitate. Având vârful îndoit, părea a fi fost folosit ca levier la deschiderea obloanelor celeilalte ferestre. Dar, în mod cert, putea fi folosit orice altceva;

un simplu băț ar fi fost de ajuns pentru această efracție, căci obloanele erau într-o stare deplorabilă.

Zgârieturile de pe fereastră nu dispăruseră. Oare erau urmele lăsate de un individ care ieşise pe fereastră? Nu se putea afirma în mod categoric.

Judecătorul se întoarse la vatră.

— Călătorul făcuse foc? îl întrebă el pe Krov.

— Cu siguranță că nu, răspunse acesta.

— A fost examinată cenuşa prima dată?

— Nu cred, replică maiorul Verder.

— Atunci s-o faceți.

Brigadierul se aplecă spre vatră şi, în colțul din stânga, distinse o hârtie pe jumătate arsă, un fel de pătrat din care nu mai rămăsese decât colțul şi care se confunda cu cenuşa.

Ce surpriză atunci când recunoscură în acea bucățică de hârtie un fragment de bilet de bancă! Da, nu mai încăpea nicio îndoială, era unul dintre acele bilete de stat din seria de o sută de ruble, al cărei număr fusese însă mistuit de flăcări. Care, dacă nu cele ale lumânării de pe masă, din moment ce focul nu fusese aprins în cămin?...

În plus, acea bucată de hârtie era pătată de sânge.

Fireşte, mâinile ucigaşului murdăriseră acel bilet şi el îl arsese pentru că era pătat de sânge! Şi de unde ar fi putut să provină biletul, dacă nu din geanta lui Poch?

Dar, în urma acelei arderi incomplete, rămânea o mărturie incriminantă!

Mai era permisă vreo ezitare în acel moment?... Cum să se mai admită că omorul fusese comis de un răufăcător venit din afară?... Asasinul nu era în mod vădit călătorul care ocupase acea cameră, care revenise pe fereastră după crimă, ca să plece apoi la patru dimineața?

Maiorul şi brigadierul se priviră ca doi oameni convinşi de multă vreme de identitatea vinovatului. Dar domnul Kerstorv tăcea, ca şi ei.

Krov nu se putu abține să nu spună:

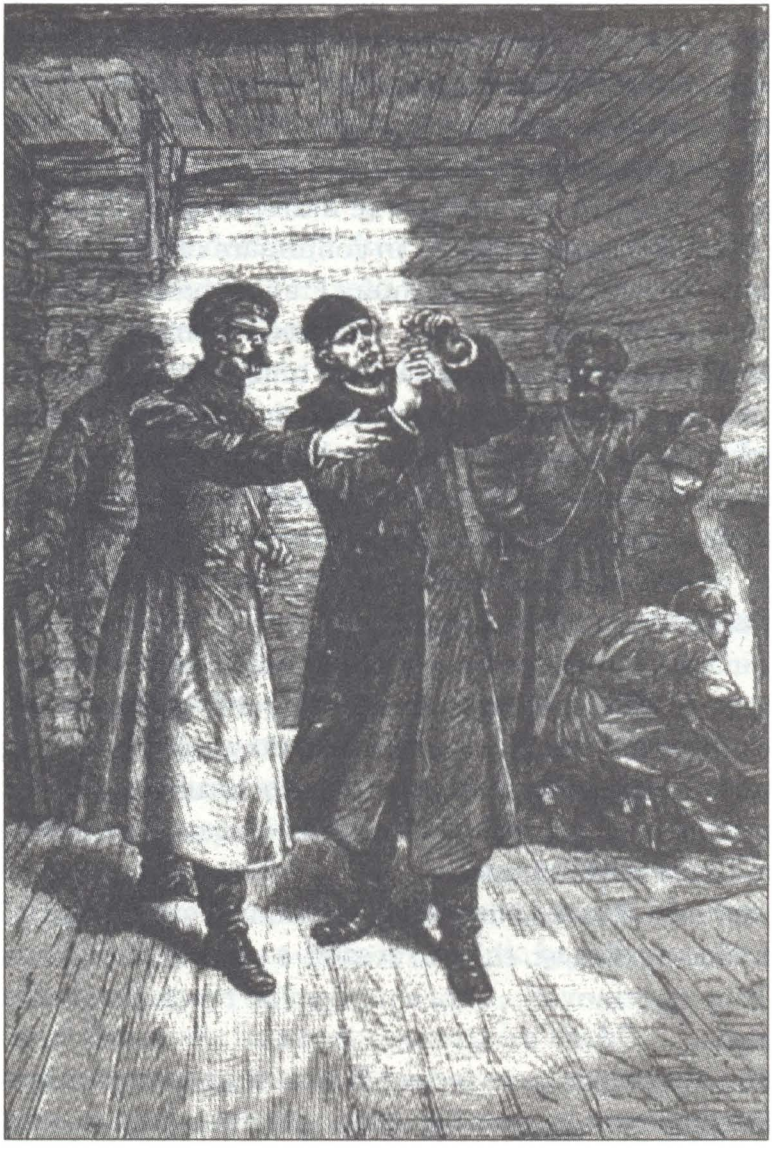

... acea bucată de hârtie era pătată de sânge.

— Ce v-am spus eu, domnule judecător! strigă el. Vă mai îndoiți acum de nevinovăția mea?...

Domnul Kerstorv puse bucata de hârtie în carnețelul său, ca dovadă materială, şi se mulțumi să răspundă:

— Percheziția noastră s-a terminat, domnilor... Să plecăm imediat!

După un sfert de oră, trăsura se îndrepta spre Riga, în timp ce agenții de poliție supravegheau în continuare cabana *Crucea Ruptă.*

A doua zi, la prima oră, domnului Frank Johausen i se aduseră la cunoştință rezultatele anchetei. Deoarece numărul biletului ars dispăruse, nu se putea verifica dacă era unul dintre cele ale căror numere fuseseră păstrate de bancă. Dar, evident că făcea parte dintre cele transportate de Poch, fiind furat din geanta lui.

Această veste se răspândi foarte repede. La început, prietenii lui Dimitri Nicolev au fost doborâți. Cazul intra în faza a doua sau, mai degrabă, revenea la faza întâi. Încercări cumplite ameninţau iar familia Nicolev, care se crezuse scăpată!

Susținătorii familiei Johausen triumfară zgomotos. Ei considerau că arestarea lui Dimitri Nicolev urma să fie ordonată neîntârziat, şi el nu putea scăpa de pedeapsa pe care o merita această crimă cumplită.

Vladimir Ianov primi vestea de la doctorul Hamin. Amândoi luară hotărârea să nu-i spună nimic lui Nicolev. Avea timp să afle noua învinuire împotriva sa.

Vladimir ar fi vrut să împiedice ca zvonurile să ajungă la logodnica lui. Nu se putea, şi, chiar în acea zi, o văzu copleşită de durere.

— Tata e nevinovat!... Tata e nevinovat! repeta ea, fără să poată rosti altceva.

— Da, dragă Ilka, e nevinovat; îl vom descoperi pe vinovat şi îi vom învinge pe toți cei care-l acuză!... Mă întreb dacă nu este o conspirație pusă la cale în scopul distrugerii celui mai bun şi mai cinstit dintre oameni.

Aşa credea acel suflet generos. Ştia foarte bine unde poate să ajungă răzbunarea politică. După punerea la cale a unei astfel de infamii, această uneltire avea şanse de a reuşi?

Ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă!

În acea după-amiază, Dimitri Nicolev a fost chemat la cabinetul judecătorului de instrucție. Profesorul coborî imediat la sala cea mare a casei, unde Vladimir şi Ilka îi spuseră ce se întâmplase.

— Iar povestea asta! zise el, ridicând din umeri. Nu se mai sfârşeşte odată?

— Ei aşteptă alte declarații din partea ta, tată, spuse fata.

— Vreți să vă însoțesc? întrebă Vladimir.

— Nu, mulțumesc, Vladimir.

Profesorul ieşi, mergând destul de repede şi, după un sfert de oră, intră în cabinetul domnului Kerstorv.

Magistratul şi grefierul erau singuri în acel moment. În urma unei întrevederi cu guvernatorul şi colonelul Raghenov, se luase hotărârea ca profesorul să fie interogat din nou, arestarea sa urmând să fie hotărâtă acum doar de conştiința magistratului.

Domnul Kerstorv îl invită pe Nicolev să ia loc, apoi îi zise cu o voce în care se simțea emoția:

— Domnule Nicolev, ieri am luat parte la a doua percheziție la *Crucea Ruptă*. Agenții au cercetat cu minuțiozitate întreaga casă, fără să rezulte o altă constatare... Dar iată ce am găsit în camera pe care ați ocupat-o în noaptea de 13 spre 14 aprilie...

Şi îi întinse profesorului colțul biletului de stat.

— Ce este bucata asta de hârtie? întrebă Dimitri Nicolev.

— Ceea ce a mai rămas dintr-un bilet de bancă ars şi aruncat în cenuşa din vatră.

— Unul dintre cele furate din gentuța lui Poch?

— Este cel puțin probabil, răspunse magistratul. De aceea, nu fiți surprins, domnule Nicolev, dacă asta pare să constituie o dovadă care vă acuză...

— Pe mine? replică profesorul, reluându-şi tonul ironic şi disprețuitor. Cum, domnule judecător, nu s-a terminat cu bănuielile, iar declarațiile lui Vladimir Ianov nu m-au absolvit de vină în mod definitiv?

Domnul Kerstorv evită să-i răspundă. Se uita foarte atent la Nicolev, acel nefericit a cărui fizionomie maladivă atesta că încă nu-şi revenise de pe urma tulburărilor morale provocate de această succesiune de încercări.

Se părea că ele nu se încheiaseră, căci alte bănuieli îl priveau acum.

Dimitri Nicolev îşi trecu mâna peste frunte şi zise:

— Aşadar, acest fragment de bilet a fost găsit în vatra camerei unde mi-am petrecut noaptea?

— Da, domnule Nicolev.

— Iar această cameră a fost încuiată după prima descindere a anchetatorilor?

— Încuiată, şi suntem siguri că uşa n-a mai fost deschisă...

— Deci, nimeni n-a mai putut intra în această cameră?...

— Nimeni.

Magistratului îi convenea să se lase interogat, inversând rolurile.

— Această hârtie era murdară de sânge, continuă Nicolev, după ce o examină, apoi a fost arsă incomplet şi a fost găsită în cenuşă?

— Acolo a fost găsită...

— Atunci, cum se face că a scăpat cerecetărilor cu ocazia primei percheziţii?

— Nu-mi explic şi mă mir, căci se afla, cu siguranţă, în acel loc, din moment ce nimeni n-a putut s-o pună acolo de atunci...

— La fel de mirat sunt şi eu, răspunse cam ironic Dimitri Nicolev. Deşi ar trebui să spun că sunt mai curând îngrijorat, pentru că, fireşte, acum sunt acuzat că am ars această bancnotă şi am aruncat-o în cămin?

— Da, răspunse domnul Kerstorv.

— Şi, continuă profesorul, pe un ton şi mai ironic, pentru că bucata aceasta de hârtie făcea parte din teancul aflat în gentuţa celui de la bancă, pentru că a fost furată de acolo, după asasinarea lui Poch, nu încape nicio îndoială că hoţul este călătorul care ocupa acea cameră, adică eu, deci asasinul sunt eu...

— Ne putem îndoi de asta? întrebă domnul Kerstorv, care nu-şi lua privirea de la Nicolev.

— În niciun fel, domnule judecător. Totul se leagă foarte bine!... Deducţia este perfectă... Dar îmi daţi voie să vă combat argumentul cu propria-mi variantă?

— Vă rog, domnule Nicolev.

— Am părăsit cabana *Crucea Ruptă* la patru dimineaţa. În acel moment crima era comisă?... Da, dacă eu sunt autorul ei; nu, dacă n-am comis-o eu... De altfel, n-are importanţă. Ei bine, domnule judecător, puteţi afirma că asasinul n-a putut, după plecarea mea, să ia toate măsurile de precauţie pentru ca bănuielile să se îndrepte asupra călătorului, adică a mea? Poate a intrat în acea cameră, a pus acolo vătraiul, a aruncat în vatră una dintre hârtiile pătate de sânge, după care a ars-o incomplet, zgâriind apoi exteriorul ferestrei, ca să se poată crede că eu am ieşit pe acolo ca să-l omor în patul lui pe cel de la bancă...

— Din spusele dumneavoastră, domnule Nicolev, reiese o acuzaţie directă împotriva lui Krov...

— Krov sau altul!... Nu eu trebuie să găsesc vinovatul!... Am datoria să mă apăr şi mă apăr!

Domnul Kerstorv nu putea fi decât foarte mirat de atitudinea lui Dimitri Nicolev. Se gândise şi el de nenumărate ori la ceea ce-i spusese acum profesorul... Refuza să-l creadă vinovat pe un om cu o viaţă atât de onorabilă... Dar, chiar dacă îl bănuia pe Krov, cercetările, mărturiile nu prezentau nimic incriminator pentru acesta.

Aşa că judecătorul se văzu obligat să-i atragă atenţia asupra acestui lucru lui Nicolev în cursul interogatoriului, care mai dură un ceas.

— Domnule judecător, zise, în final, profesorul, dumneavoastră veţi stabili care dintre noi, Krov şi cu mine, poate fi acuzat mai clar... Orice om corect, examinând la rece lucrurile, poate şi trebuie să afirme acum că ele mă avantajează... Din motivele pe care le ştiţi, a trebuit să tac în privinţa scopului călătoriei mele... Îl cunoaşteţi de când Vladimir Ianov s-a predat, ca să vi-l spună... Acest aspect îndoielnic al gesturilor mele a fost clarificat... Este Krov autorul crimei?...

Ori un răufăcător din afară?... Asta trebuie să spună justiția!... Eu nu mă îndoiesc de vinovăția lui Krov... Ştia că Poch se ducea la Revel să facă un vărsământ pentru frații Johausen... Ştia că ducea o sumă considerabilă... Ştia că trebuia să plec la patru dimineața... Ştia tot ceea ce trebuia ca să comită crima şi să arunce responsabilitatea asupra tovarăşului de drum al celui de la bancă... Înainte de plecarea mea sau după aceea, l-a asasinat pe nefericit... După ce am plecat, a intrat în camera mea, a aruncat un rest de bilet în vatră, a aranjat totul ca să par eu vinovat... Ei bine, dacă mă considerați asasinul lui Poch, duceți-mă în fața juraților... Îl voi acuza pe Krov... dezbaterea va fi între noi doi şi voi şti ce să cred despre justiția oamenilor, dacă eu voi fi cel condamnat!

Dimitri Nicolev nu se mai agită prea mult prezentându-şi argumentele, care, după părerea lui, îl dezvinovățeau.

Domnul Kerstorv nu-l întrerupsese. După ce profesorul termină, el adăugă:

— Veți semna ordinul meu de arestare?

— Nu, domnule Nicolev, răspunse judecătorul.

Capitolul XIV

Lovitură după lovitură

Era evident acum că afacerea se limita doar la Krov şi la profesorul Dimitri Nicolev. Bucăţica de bilet rămasă în vatră îndepărta ideea că asasinatul fusese comis de vreun răufăcător a cărui prezenţă poliţia o semnala în acea parte a provinciei livoniene.

După crimă, cum ar fi putut un asemenea tâlhar să intre în camera călătorului, fără să fi fost surprins acolo, să pună vătraiul, dacă într-adevăr acest instrument servise la forţarea ferestrei şi să arunce în vatră bucata de hârtie arsă parţial?...

Cum de nici Dimitri Nicolev, nici cabanierul Krov nu auziseră nimic? Dormiseră atât de adânc?... De ce asasinul s-ar fi gândit ca întreaga răspundere să cadă asupra călătorului?... După crimă şi furt, în mod normal ar fi fugit cât mai repede de acolo, iar până la ziuă ar fi fost departe de *Crucea Ruptă*.

Aceste întrebări erau de bun simţ. Justiţia trebuia acum să se restrângă doar la aceşti doi oameni, de situaţie socială atât de diferită, şi să se pronunţe între ei.

Totuşi, după ultima percheziţie făcută la *Crucea Ruptă*, nu se emise mandat de arestare pentru niciunul dintre ei.

Ca urmare a acestor contestaţii, nu era greu de imaginat animaţia părţilor, ce se declanşă mai violentă ca oricând. Este foarte important de observat aici că, pe măsură ce cazul se apropia de final, animozitatea publicului se înteţea, în cele două tabere, nu doar în Riga, ci în toate cele trei provincii baltice.

Dimitri Nicolev era slav, iar slavii aveau să-l susţină, atât în interesul cauzei, cât şi pentru că, în realitate, refuzau să-l creadă vinovat de această crimă.

Krov era de origine germanică, iar germanii erau apărătorii săi, mai mult pentru a-l combate pe Dimitri Nicolev decât pentru că ar fi fost interesați de un amărât de proprietar de cârciumă de la țară.

Ziarele s-au luptat prin articole de senzație, după opinia publicului, pe care o apărau. Se discuta cazul acesta în vilele nobilimii, în locuințele confortabile ale burgheziei, în birourile comercianților și în casele muncitorilor.

Trebuie spus că situația guvernatorului general se complica. Se apropiau alegerile municipale. Slavii îl proclamau cu mai multă aprindere, cu mai mult entuziasm pe Dimitri Nicolev, candidatul lor împotriva domnului Frank Johausen.

Familia bogatului bancher, prietenii, clienții săi, departe de a abandona, luptau prin toate mijloacele pe care le aveau la îndemână. Aproape că nu mai este nevoie să spunem că aveau de partea lor puterea banilor și nu îi cruțau când era vorba de ziarele care le susțineau cauza.

Autoritățile, magistrații erau acuzați de slăbiciune, ba chiar de părtinire. Se cerea arestarea lui Dimitri Nicolev, iar cei care vorbeau cu mai multă moderație doreau măcar arestarea lui Krov și a profesorului. Era important ca, de altfel, acest caz să aibă un deznodământ, oricare ar fi fost el, înainte ca părțile să se întâlnească pe terenul electoral, iar scrutinul, destinat să se pronunțe pentru prima dată în condiții noi, avea să se desfășoare foarte curând.

În mijlocul acestui conflict de care îi păsa cam puțin, ce se întâmpla cu Krov?

El nu părăsea cabana *Crucea Ruptă*, unde agenții exercitau o supraveghere severă. Își continua meseria. În fiecare seară, clienții, țăranii sau tăietorii de lemne se adunau, ca de obicei, în sala cea mare. Dar se vedea că situația aceasta îl îngrijora. Din moment ce profesorul era lăsat în libertate, se temea că era în stare de arest.

Mai nesociabil ca niciodată, lăsa ochii jos în fața privirilor prea directe fixate asupra lui, îl acuza permanent pe Nicolev cu un exces, o tenacitate, o furie care îl făcea să se înroșească la chip, de parcă era lovit de congestie.

De obicei, într-o casă unde se fac pregătiri de căsătorie este mare veselie. Întreaga familie sărbătoreşte. Ferestrele sunt lăsate larg deschise pentru a intra aer curat şi veselie. Fericirea se vede peste tot.

Numai că nu aşa stăteau lucrurile în casa lui Dimitri Nicolev. Poate că nu se mai gândea la acest caz, care îi tulburase atât de profund viața, dar nu trebuia, oare, să se teamă de orice din partea creditorilor nemiloşi, inamicii săi cei mai înverşunați?...

Trecuseră şapte zile de la ultimul interogatoriu din cabinetul domnului Kerstorv.

Era în data de 13 mai.

A doua zi era scadența angajamentului semnat de Nicolev. Dacă, în cursul dimineții, nu se prezenta la casieria băncii fraților Johausen cu cele optsprezece mii de ruble datorate, ar fi fost somat să le plătească. Dar el nu avea această sumă. După ce plătise deja o parte din datoriile tatălui său, adică şapte mii de ruble, sperase să achite şi restul sumei, dar iată că scadența îl prinsese fără bani.

Asta aşteptau domnii Johausen! Dar exista o dilemă teribilă în privința debitorului lor.

Fie Dimitri Nicolev nu era în măsură să achite suma, fie o plătea.

În primul caz, dacă povestea de la *Crucea Ruptă* se încheia în avantajul său, dacă ancheta condusă de domnul Kerstorv scotea la iveală acuzații noi care îl vizau pe cabanier, dacă vinovăția lui nu mai putea fi pusă la îndoială, dacă era arestat, judecat, iar nevinovăția profesorului avea să apară în toată plenitudinea ei prin condamnarea adevăratului vinovat, domnii Johausen îl aveau încă la mână cu acea restanță pe care nu o putea plăti.

Executându-l fără milă, îl făceau să plătească pentru sângele lui Karl şi pentru toată mândria lor terfelită, pe acest rival, care ridica împotriva elementului germanic drapelul panslavismului.

În al doilea caz, dacă Dimitri Nicolev avea fondurile necesare rambursării, însemna că banii proveneau din furtul de la *Crucea Ruptă*. Frații Johausen ştiau foarte bine că doar cu mare greutate, sacrificându-şi ultimele resurse, putuse profesorul să-şi achite şapte mii de ruble din cele douăzeci şi cinci de mii.

De unde ar fi putut el face rost de încă optsprezece mii de ruble, altfel decât printr-un act criminal? Şi atunci, aducând această sumă în ziua scadenţei, neştiind că banca avea înregistrate numerele biletelor de stat, Nicolev nu s-ar fi denunţat el singur şi, de data aceasta, nici protecţia autorităţilor, nici intervenţia prietenilor săi nu-l mai puteau ajuta: era pierdut, în mod iremediabil.

Dimineaţa zilei următoare se scurse fără ca Dimitri Nicolev să se prezinte la casieria băncii fraţilor Johausen.

După-amiază, pe la patru, o somaţie emisă de bancheri îi cerea lui Dimitri Nicolev să plătească suma de optsprezece mii de ruble, chiar în aceeaşi zi.

Necazul a făcut ca Vladimir Ianov să citească somaţia. Da, necazul... Iată de ce...

Somaţia spunea că Nicolev, care se angajase să achite datoriile tatălui său, mai trebuia să le plătească fraţilor Johausen o sumă considerabilă. Vladimir înţelese totul, ştiind că profesorul trecuse printr-o situaţie pecuniară foarte grea la moartea tatălui său. Înţelese că nu spusese nimic despre aceasta familiei, copiilor săi, ca să-i scutească de o grijă în plus, sperând că putea achita restul de bani muncind şi economisind.

Da, Vladimir înţelese toate acestea şi mai înţelese care îi era datoria.

Şi anume era să-l salveze pe Dimitri Nicolev, pentru că putea s-o facă. Nu avea o sumă mai mult decât suficientă, cele douăzeci de mii de ruble lăsate de tatăl său profesorului, înmânate lui integral la Pernau?

Dacă lua din această sumă cât era necesar pentru plata integrală a datoriei, îl salva pe Dimitri Nicolev de la această ultimă catastrofă.

Era cinci seara şi casieria băncii se închidea la şase.

Vladimir Ianov nu avea niciun moment de pierdut. Hotărât să nu spună nimic din ceea ce urma să facă, se întoarse în camera lui, luă din birou un număr suficient de bancnote pentru a vărsa suma datorată, ieşi fără să dea ochii cu nimeni şi se îndreptă spre uşa casei.

În acel moment, această uşă se deschise şi intrară Ivan şi Ilka.

— Pleci, Vladimir? îl întrebă fata, întinzându-i mâna.

— Da, dragă Ilka, răspunse Vladimir. Dar nu lipsesc mult. Voi fi înapoi înainte de masa de seară.

Poate că, dacă i-ar fi trecut prin minte să le spună celor doi ce voia să facă... Dar se abținu. Dacă niciun incident nu-l obliga să vorbească, nu voia să se știe nimic înaintea căsătoriei. După aceea, când Ilka avea să fie soția lui, avea să-i spună totul și, desigur, ea avea să-i aprobe gestul prin care îi salvase tatăl, compromițându-și, în același timp, viitorul.

— Du-te Vladimir, zise ea, și vino repede... Sunt mai liniștită când te știu acasă. Mereu mă tem că tata...

— E mai trist, mai deznădăjduit ca niciodată, spuse Ivan, ai cărui ochi străluceau de mânie. Nemernicii ăștia au să-l omoare! E bolnav... mai bolnav decât credem noi...

— Exagerezi, Ivan, spuse Vladimir. Tatăl tău are o rezistență morală, pe care dușmanii săi nu vor reuși s-o înfrângă!

— Sper să ai dreptate, Vladimir! răspunse fata.

Vladimir îi strânse mâna și adăugă:

— Ai încredere!... Peste câteva zile, toate aceste încercări se vor sfârși!

Apoi ieși în stradă și după douăzeci de minute ajunse la banca fraților Johausen.

Casieria era deschisă și Vladimir se prezentă la ghișeu.

Casierul îl informă că afacerea îi privea pe șefii băncii, deținătorii angajamentului lui Nicolev, și îl invită în cabinetul lor.

Domnii Johausen erau acolo și, când le-a fost înmânată cartea de vizită a lui Vladimir Ianov, unul dintre ei strigă:

— Vladimir Ianov! Vine din partea lui Nicolev... Ne va cere timp sau un alt termen de plată...

— Nicio zi, nicio oră! răspunse Frank Johausen, nemilos. De mâine vom trece la executare silită.

Vladimir Ianov intră la ei. Conversația începu astfel:

— Domnilor, zise Vladimir, am venit în legătură cu o creanță a lui Dimitri Nicolev, datorie scadentă în această zi și pentru care i-ați trimis o somație.

— Într-adevăr, domnule, răspunse Frank Johausen.

— Această creanță, continuă Vladimir, este de optsprezece mii de ruble în principal şi dobânda...

— Întocmai, optsprezece mii.

— Ea reprezintă restul de bani din totalul pe care domnul Dimitri Nicolev s-a angajat să vi-l plătească la moartea tatălui său...

— Exact, răspunse Frank Johausen, dar nu putem admite nicio amânare...

— Cine a cerut amânare, domnilor? replică Vladimir, pe un ton sfidător.

— Aha! exclamă fratele cel mare. Trebuia ca suma să fi fost plătită înainte de amiază...

— Va fi plătită înainte de ora şase, asta e tot. Şi nu cred că banca dumneavoastră este pe punctul de a suspenda plățile din cauza acestei întârzieri.

— Domnule! izbucni Frank Johausen, înfuriat de aceste vorbe ironice şi distante. Ați adus suma de optsprezece mii de ruble?

— Iat-o! răspunse Vladimir, care întinse teancul de bancnote. Unde sunt titlurile de creanțe?

Domnii Johausen, surprinşi şi enervați totodată, nu răspunseră. Unul dintre ei se apropie de seiful aflat într-un colț al cabinetului, deschise un portofel cu fermoar şi scoase obligațiunea, punând-o pe masă.

Vladimir o luă, o examină cu atenție, constată că era, într-adevăr, angajamentul semnat de Dimitri Nicolev în profitul fraților Johausen şi le înmână teancul de bancnote.

— Vă rog să le numărați, spuse el.

Frank Johausen pălise, în timp ce Vladimir îl privea disprețuitor. Mâna lui tremura în timp ce număra bancnotele.

Deodată ochii începură să-i lucească. O bucurie feroce se putea citi pe fața lui. Spuse, cu o voce plină de ură:

— Acestea, domnule Ianov, sunt biletele care au fost furate...

— Furate?

— Da... Furate din gentuța nefericitului Poch!

— Nu! Acestea sunt cele pe care Dimitri Nicolev mi le-a adus la Pernau, bani încredințați cu mult timp în urmă de tatăl meu...

— Totul se explică! zise Frank Johausen. Nu mai putea să vă înapoieze aceşti bani, şi atunci, profitând de ocazie...

Vladimir se dădu un pas înapoi.

— Banca noastră păstrase numerele şi iată lista lor, adăugă Frank Johausen, scoțând din sertarul biroului o foaie de hârtie plină cu cifre.

— Domnule... domnule, se bâlbâi Vladimir, iar cuvintele nu-i mai ieşeau din gură.

— Da, continuă Frank Johausen. Şi, din moment ce din partea lui Dimitri Nicolev aduceți aceste bilete, înseamnă că Dimitri Nicolev le-a furat de la angajatul nostru, după ce l-a asasinat la *Crucea Ruptă*.

Vladimir Ianov nu ştia ce să răspundă... Simțea că mintea i se tulbura... Totuşi, în ciuda emoției puternice, înțelese că Dimitri Nicolev era definitiv pierdut... Se pare că el cheltuise banii încredințați şi că părăsise Riga primind scrisoarea lui Vladimir Ianov ca să-i implore iertarea, nu ca să-i înapoieze banii pe care nu-i mai avea.

Întâmplarea făcuse să-l întâlnească pe Poch în poştalion... Poch avea la el o geantă cu bani din partea Băncii; profesorul îl omorâse şi îi furase banii, pentru ca apoi să-i înmâneze fiului prietenului său, Ianov, bancnotele fraților Johausen.

— Dimitri! repeta Vladimir Ianov, Dimitri... l-ar fi...

— Dacă nu cumva dumneata, răspunse Frank Johausen.

— Nemernicule!

Dar Vladimir avea altceva mai bun de făcut decât să răzbune această insultă personală. Nu-i păsa că omul din fața lui pretinsese că el ar fi fost autorul crimei, dar se gândea doar la Nicolev.

— În sfârşit, zise Frank Johausen, după ce puse în buzunar teancul cu bancnote, am pus mâna pe acest ticălos!... Acum nu mai sunt presupuneri, ci certitudini, dovezi materiale!... Domnul Kerstorv mi-a dat un sfat bun spunându-mi să păstrez secretul despre deținerea numerelor biletelor. Mai devreme sau mai târziu, asasinul ar fi fost prins, ar fi căzut în capcană! Mă duc la domnul Kerstorv, şi mandatul de arestare împotriva lui Nicolev va fi emis în mai puțin de o oră!

Vladimir Ianov se repezi în stradă. Mergea cu paşi mari spre casa profesorului. Încerca să-şi alunge din minte gândurile care-i dădeau năvală. Nu voia să creadă nimic până când nu auzea explicaţia lui Nicolev, şi acum se ducea să o ceară. De fapt, acele bancnote erau chiar cele aduse de Dimitri Nicolev la Pernau, din care nu înstrăinase niciuna!...

Vladimir Ianov ajunse în faţa casei şi deschise uşa.

La poartă nu era nimeni, nici Ivan, nici Ilka, din fericire. Dacă l-ar fi văzut pe Ianov, şi-ar fi dat seama că o nouă nenorocire se abătuse asupra familiei lor, o nenorocire ce nu mai putea fi înlăturată.

Vladimir urcă scara ce ducea în cabinetul profesorului.

Dimitri Nicolev stătea la masa de lucru, cu capul în mâini. Se ridică la apariţia lui Vladimir, care rămase în picioare, în pragul uşii.

— Ce ai? întrebă Nicolev, uitându-se la el cu o privire obosită.

— Dimitri! strigă Vladimir. Vorbeşte-mi... spune-mi totul! Nu ştiu... dezvinovăţeşte-te... Nu, nu-i posibil! Explică-mi... mintea mea o ia razna...

— Ce s-a întâmplat? zise Nicolev. Altă nenorocire?

Rosti aceste cuvinte ca un om care se aştepta la orice şi pe care nicio lovitură a sorţii nu-l mai putea surprinde.

— Vladimir, continuă el, acum eu te rog să-mi vorbeşti... de ce anume să mă dezvinovăţesc?... Doar nu crezi şi tu că sunt un...

Vladimir nu-l lăsă să termine şi, stăpânindu-se, printr-un mare efort, zise:

— Dimitri, în urmă cu o oră... a sosit o somaţie...

— Din partea fraţilor Johausen! zise Nicolev. Înseamnă că ştii care e situaţia mea faţă de ei. Nu le pot plăti... şi e o datorie ce va cădea pe capul familiei mele! Vladimir, vezi bine că nu mai poţi deveni acum ginerele meu!

Vladimir Ianov nu răspunse la această ultimă frază, rostită cu o mare amărăciune.

— Dimitri, spuse el, mi-a trecut prin minte că e de datoria mea să pun capăt acestei situaţii triste...

— Tu?

Dimitri Nicolev stătea la masa de lucru...

— Aveam la dispoziție suma pe care mi-ai dat-o la Pernau...

— Banii aceştia sunt ai tăi, Vladimir! Sunt de la tatăl tău... Mi-au fost lăsați în păstrare pentru tine.

— Da... ştiu... ştiu... şi, pentru că erau ai mei, aveam dreptul să dispun de ei. Am luat biletele... cele pe care mi le-ai adus... şi m-am dus la bancă...

— Ai făcut tu asta!.. Ai făcut tu asta! strigă Nicolev, deschizând brațele către tânăr. De ce-ai făcut-o?... E singura ta avere!... Tatăl tău nu ți-a lăsat-o ca să plăteşti datoriile părintelui meu!

— Dimitri, zise Vladimir, mai încet, acele bilete înmânate de mine fraților Johausen... sunt chiar cele furate din geanta lui Poch, la *Crucea Ruptă*... Banca le păstrase numerele...

— Biletele... biletele!...

Repetând aceste cuvinte, Nicolev se ridică, apoi lăsă să-i scape un strigăt, care se auzi în toată casa.

Uşa cabinetului său se deschise imediat.

Intrară Ilka şi Ivan.

Văzând în ce stare era sărmanul lor tată, amândoi se repeziră spre el, în timp ce Vladimir, trăgându-se într-o parte, îşi ascundea capul în mâini.

Nici fratele, nici sora nu se gândeau să ceară vreo explicație. Înainte de orice, voiau să-şi ajute tatăl, care părea că se sufocă. Îl forțară să stea jos. De altfel, nici nu se mai putea ține pe picioare. Repeta mereu:

— Biletele furate... biletele furate!

— Tată, ce ai pățit? strigă fata.

— Vladimir, ce s-a întâmplat? întrebă Ivan. Oare o fi nebunia...

Nicolev se ridică, se apropie de Vladimir, îl apucă de mâini şi i le îndepărtă de față. Apoi rosti cu o voce sugrumată, după ce îl forță să-l privească în față:

— Acele bilete primite de la mine... acele bilete sunt furate din geanta lui Poch... a lui Poch, cel asasinat?

— Da! zise Vladimir.

— Sunt pierdut... Sunt pierdut! strigă Nicolev.

Şi, împingându-şi copiii, mai înainte ca ei să-l poată împiedica, se repezi afară din încăpere şi urcă în camera sa. Dar nu se încuie acolo, ca de obicei. Un sfert de oră mai târziu, coborî, deschise uşa de la stradă şi o luă la fugă prin mahala, dispărând în întuneric.

Ivan şi Ilka nu înţeleseseră nimic din acea scenă cumplită. Cuvintele strigate de tatăl lor: „Biletele furate!... biletele furate!" nu puteau să-i facă să înţeleagă că exista o dovadă zdrobitoare împotriva lui.

Se întoarseră spre Vladimir, iar acesta, cu ochii în pământ, tulburat, le povesti ce făcuse, cum, vrând să-l salveze pe Nicolev, să-l scape din mâinile fraţilor Johausen, îl dusese la pieire!... Cine ar fi putut să-i mai susţină nevinovăţia, când biletele furate nefericitului Poch fuseseră găsite dacă nu la el, cel puţin în mâinile lui Vladimir Ianov?... Nu mărturisise el în faţa bancherilor că ele proveneau din suma restituită de Nicolev?...

Ivan şi Ilka plângeau, zdrobiţi de această dezvăluire.

În acel moment, servitoarea îi anunţă că nişte agenţi îl căutau pe domnul Dimitri Nicolev. Trimişi de judecătorul de instrucţie în urma denunţului fraţilor Johausen, veniseră să-l aresteze pe asasinul de la *Crucea Ruptă*.

Vestea acestei arestări nu se răspândise încă în oraş. Nu se ştia că, în urma unei răsturnări de situaţie, cazul ajunsese în această fază, probabil ultima, după care urma deznodământul.

În timp ce agenţii verificau casa pentru a se asigura că Nicolev nu mai era acolo, Ivan şi Ilka, fără să fi vorbit între ei, împinşi de acelaşi sentiment, porniră să-l caute pe străzi.

Voiau să-şi regăsească tatăl... Niciodată nu l-ar fi părăsit... În ciuda mărturiilor cutremurătoare, în pofida dovezilor acumulate, refuzau să-l creadă vinovat. Bieţii de ei se revoltaseră din tot sufletul la ultimele cuvinte rostite de Nicolev:

— Sunt pierdut!... sunt pierdut!

Era, oare, chiar mărturisirea crimei pe care o comisese?

Se făcuse deja noapte. Nicolev fusese văzut prin mahala. Vladimir, Ivan şi Ilka, alergând în direcţia sa, ajunseseră la marginea oraşului. Înaintea lor se întindea acum câmpul întunecat. Porniră pe drumul

spre Pernau, lăsându-se astfel conduşi de instinctul care-i împingea într-acolo.

După două sute de paşi, dădură peste un trup căzut pe drum.

Era Dimitri Nicolev.

Lângă el se afla un cuţit plin de sânge.

Ilka şi Ivan se repeziră la trupul tatălui lor, în timp ce Vladimir se duse după ajutor la casa cea mai apropiată.

Ţăranii veniră cu o targă improvizată şi Nicolev fu transportat în casa lui, unde doctorul Hamin, chemat de urgenţă, nu putu constata decât cauza morţii sale.

Dimitri Nicolev se lovise cu respectivul cuţit exact cum fusese lovit Poch – adică în inimă. Cuţitul lăsase în jurul rănii o urmă asemănătoare celei pe care o avusese angajatul Băncii.

Ticălosul, ştiindu-se pierdut, se sinucisese pentru a scăpa de pedeapsa meritată pentru crima sa!

Capitolul XV

La mormânt

În sfârşit, se terminase această dramă judiciară, care pasionase populaţia din provinciile baltice şi incitase lupta dintre partide în ajunul alegerilor electorale. După moartea celui care reprezenta elementul slav, germanii aveau să câştige. Totuşi, antagonismul avea să renască, mai devreme sau mai târziu, iar rusificarea să se impună prin influenţa guvernului.

Nu doar că Dimitri Nicolev se sinucisese, dar sinuciderea sa, înfăptuită în împrejurări teribile, atunci când incidentul cu biletele de bancă furate se produsese, nu mai permitea niciun dubiu asupra vinovăţiei sale.

Ceea ce însemna că, atunci când plecase din Riga, după ce primise scrisoarea lui Vladimir Ianov, nu mai avea suma încredinţată lui... Se ducea deci la fiul prietenului său, ca să-i spună adevărul, sau planul său fusese să fugă după ce abuzase de încrederea pe care i-o acordase Mihail?... Era greu de spus.

Se credea însă că Nicolev fusese surprins de sosirea neaşteptată a proscrisului evadat din ocnele siberiene. Se simţea prins într-un angrenaj în care avea să-şi piardă toată onoarea. De aceea, între Vladimir Ianov, căruia nu-i putea înapoia moştenirea de la tatăl său, şi domnii Johausen, cărora nu le putea plăti suma datorată, câteva săptămâni mai târziu, el nu mai vedea nicio posibilitate de scăpare...

Atunci dăduse peste Poch, angajatul Băncii, care făcea acelaşi drum ca şi el. După furt, putu să ducă la Pernau suma pe care o risipise. Stinsese prima sa datorie, dar cu ce preţ? Printr-o dublă crimă, un asasinat şi un furt!

Apoi, după ce totul fusese descoperit, când se făcuse lumină asupra acestui caz obscur până atunci, când, datorită numerelor lor, biletele de stat prezentate de Vladimir Ianov fuseseră recunoscute ca fiind cele din geanta lui Poch, Dimitri Nicolev, adevăratul vinovat, se omorâse cu cuțitul la fel cum îşi lovise victima, chiar în inimă, dând cu lama o singură dată.

Deznodământul acestui caz, fireşte, îi adusese liniştea lui Krov. Era şi timpul. A doua zi, domnul Kerstorv se pregătea să semneze arestarea lui. Din moment ce o ordonanță de neîncepere a urmăririi penale avea să fie emisă în favoarea lui Dimitri Nicolev, Krov putea fi acuzat în mod direct. Nicolev sau Krov - justiția nu putea să caute alți vinovați.

De altfel, se ştiau deja bănuielile împotriva lui şi, când magistratul aflase ceea ce se petrecuse în biroul fraților Johausen, nu se numărase printre cei foarte mirați să constate nevinovăția lui Krov şi vinovăția lui Nicolev.

Krov şi-a reluat deci existența obişnuită la *Crucea Ruptă* şi a ştiut să profite de pe urma acestei situații. Nu era, oare, ca un condamnat reabilitat, după ce fusese recunoscută nedreptatea condamnării sale?... Pe scurt, despre caz se mai vorbi câteva zile, după care nimeni nu mai spuse nimic.

Bancherii, chiar dacă nu primiseră suma datorată lor de la Dimitri Nicolev, cel puțin recuperaseră cele optsprezece mii de ruble aduse de la Vladimir Ianov.

După înmormântarea profesorului, Ilka şi Ivan, care nu mai trebuia să se întoarcă la Universitatea din Dorpat, reveniră acasă, unde mulți dintre vechii prieteni ai lui Nicolev nu se mai gândeau să apară. Doar trei nu-i părăsiră în urma acestui dezastru; Vladimir Ianov, pe care nu mai trebuie să-l pomenim, domnul Delaporte şi doctorul Hamin.

Fratele şi sora nu ştiau ce aveau să facă de acum înainte. Totul părea întunecat, chiar şi ceea ce ținea de Dimitri Nicolev, pe care părea nefiresc să-l considere vinovat. Chiar credeau că el îşi pierduse rațiunea în urma loviturilor persistente ale destinului; că înnebunise

şi că, într-un acces de alienare mentală, se sinucisese, dar că sinuciderea lui nu dovedea că el era autorul crimei de la *Crucea Ruptă*...

Astfel gândea Vladimir Ianov, refuzând să admită că faptele demonstrau în mod clar vinovăția profesorului. Cum de fuseseră găsite acele bilete numerotate în posesia lui Dimitri Nicolev, dacă nu le furase de la Poch?...

Când discuta cu doctorul Hamin, cel mai vechi prieten al familiei, acesta răspundea cu o logică imposibil de contrazis:

— Aş admite totul, dragul meu Vladimir, aş admite că nu Nicolev i-a furat banii lui Poch, deşi rezultatul furtului s-a găsit în mâinile lui, aş admite chiar că sinuciderea lui nu-i dovedeşte vinovăția şi că a putut să se omoare într-un acces de nebunie, acces provocat de încercările cumplite, prin care trecuse... Dar există ceva ce domină totul... Dimitri s-a străpuns cu aceeaşi armă care i-a adus moartea lui Poch, şi, în fața acestui fapt, trebuie să recunoşti evidența, oricât de cumplită ar fi, oricât de neverosimilă ar fi!

— Dacă ar fi aşa, zise Vladimir, făcând o ultimă observație, Dimitri Nicolev ar fi avut un cuțit de acest gen, iar fiul său şi fiica sa nu l-au văzut niciodată? Nici ei, nici nimeni altcineva, doctore?... Aici e ceva ciudat...

— La care nu pot răspunde decât într-un singur fel, Vladimir... Da... Nicolev avea acest cuțit, şi cum ne-am putea îndoi de asta, din moment ce s-a folosit de el de două ori, împotriva lui Poch şi a lui însuşi?

Vladimir Ianov lăsă capul în jos, neştiind ce să răspundă.

Doctorul Hamin zise atunci:

— Şi acum, ce se va întâmpla cu nefericiții săi copii... Ivan... Ilka?

— Nu va fi Ivan cumnatul meu după ce Ilka va deveni soția mea?

Doctorul îl prinse de mână pe Vladimir şi-o strânse cu putere.

— Ai putut să crezi, doctore, adăugă Vladimir, că voi renunța la căsătoria mea cu Ilka, pe care o iubesc, care mă iubeşte... chiar dacă tatăl ar fi fost vinovat?...

După spusele doctorului Hamin, Vladimir tot se mai încăpățâna să se îndoiască şi găsea doar în iubire forța de a se îndoi.

— Nu, Vladimir, răspunse aceasta, n-am crezut niciodată că n-ai să te mai căsătoreşti cu Ilka... Este ea vinovată, sărmana?

— Nu este! strigă Vladimir. După mine este cea mai sfântă, cea mai nobilă fiinţă, cea mai demnă de iubirea unui om cinstit!... Căsătoria noastră a fost amânată, dar va avea loc... Iar dacă va trebui să părăsim acest oraş, îl vom părăsi...

— Vladimir, aici recunosc sufletul tău mare... Vrei să te căsătoreşti cu Ilka, dar ea ce spune?

— Dacă m-ar refuza, ar însemna că nu m-ar iubi.

— Dacă te-ar refuza, Vladimir, n-ar însemna că te iubeşte, cu o iubire de care nu vrea să te ruşinezi vreodată?

Această conversaţie nu modifică în niciun fel sentimentele lui Vladimir Ianov, hotărât, dimpotrivă, să se căsătorească mai repede cu Ilka, imediat ce situaţia i-ar fi permis. Nu era omul căruia să-i pese de ce-ar fi spus lumea din oraş, de ce s-ar fi crezut despre el şi nici de dezaprobarea prietenilor. Acum era preocupat de altceva: de situaţia sa personală.

Din banii înapoiaţi de Dimitri Nicolev, nu-i mai rămăsese mare lucru, vreo două mii de ruble, după restituirea făcută fraţilor Johausen... Nu-şi sacrificase averea când se dusese la bancă să restituie datoria lui Dimitri Nicolev?... Ei bine, dacă viitorul nu-l speriase atunci, de ce l-ar fi speriat prezentul?... Avea să muncească pentru soţia lui şi pentru el... Ştiindu-se iubit de Ilka, nimic nu i-ar fi fost imposibil...

Trecură cincisprezece zile, timp în care Ivan, Ilka, Vladimir şi doctorul Hamin aproape că nu s-au despărţit. Doctorul şi, de mai multe ori, domnul Delaporte, fuseseră singurii care au vizitat casa profesorului.

Vladimir încă nu rostise nimic despre căsătorie.

Dar prezenţa lui acolo vorbea de la sine. Nici Ivan, nici Ilka nu făcuseră vreo aluzie. De multe ori, fratele şi sora rămâneau tăcuţi, închişi ore în şir în aceeaşi cameră.

Vladimir luă hotărârea să o scoată pe fată din izolarea aceea şi, într-o zi, fiind singur cu Ilka în sala cea mare, îi zise, cu o vie emoţie:

— Ilka, atunci când am părăsit Riga, în urmă cu patru ani, fiind despărțit de tine şi trimis în Siberia, ți-am promis că n-am să te uit niciodată... Te-am uitat?

— Nu, Vladimir.

— Ți-am promis că te voi iubi mereu. S-au schimbat sentimentele mele?

— Nu, la fel ca şi ale mele, Vladimir. Şi dacă mi s-ar fi îngăduit, aş fi venit după tine acolo şi aş fi devenit soția ta...

— Soția unui condamnat, Ilka...

— Soția unui exilat, Vladimir, răspunse fata.

Vladimir înțelese ce înseamnă acest răspuns.

Nu vru să se oprească la el, ci continuă:

— Ei bine, zise el, nu tu, Ilka, a trebuit să vii acolo ca să devii soția mea... Împrejurările s-au schimbat şi eu am venit aici, ca să devin soțul tău...

— Ai dreptate, când spui că împrejurările s-au schimbat, Vladimir... Da, în mod oribil!

Ilka rosti aceste ultime cuvinte cu atâta durere, încât îi tremura tot corpul.

— Dragă Ilka, adăugă Vladimir, chiar dacă trebuie să-ți provoc o amintire dureroasă, am vrut să am cu tine o discuție... N-am s-o mai lungesc... Vreau doar să-ți ții promisiunea.

— Promisiunea mea, Vladimir, răspunse Ilka emoționată şi incapabilă să-şi stăpânească plânsul, promisiunea mea?... Când am făcut-o, eram demnă să o fac. Azi...

— Azi, Ilka, eşti la fel de demnă să o respecți!

— Ba nu, Vladimir, şi trebuie să uităm de planurile noastre.

— Ştii foarte bine că nu le voi uita niciodată! Nu s-ar fi realizat ele de cincisprezece zile, n-am fi fost unul al celuilalt, dacă nenorocirea nu s-ar fi produs în ajunul căsătoriei noastre?

— Ba da, răspunse Ilka, resemnată, şi Domnul fie lăudat că unirea noastră nu s-a împlinit!... Nu va trebui nici să te căieşti, nici să-ți fie ruşine că ai intrat într-o familie acoperită de oprobiu şi dezonoare.

— Ilka, zise cu gravitate Vladimir, nu m-aş fi căit, îți jur, şi n-aş fi roşit pentru că sunt soțul curajoasei Ilka Nicolev, deoarece ea nu poate fi atinsă de această ruşine!...

— Ei bine da, Vladimir, te cred! strigă fata, a cărei inimă bătea mai tare ca oricând. Cunosc noblețea caracterului tău... Nu te-ai fi căit, nu ți-ar fi fost ruşine cu mine!... Mă iubeşti din tot sufletul, dar nu mai mult decât te iubesc eu...

— Ilka, mult iubita mea Ilka! strigă Vladimir, care vru să o prindă de mână.

Ilka şi-o retrase cu blândețe şi zise:

— Da, ne iubim... Dragostea noastră ar fi fost fericită... Dar căsătoria dintre noi a devenit imposibilă.

— Imposibilă! repetă Vladimir. Asta doar eu aş putea spune... Nu sunt un copil, Ilka!... Viața mea nu a fost uşoară ori fericită până acum, dacă nu aveam obiceiul să mă gândesc la ceea ce fac!... Mi se părea, pentru că te iubesc, pentru că mă iubeşti, aveam să fiu, în sfârşit, fericit!... Speram că vei avea atâta încredere în mine, încât să consideri drept ceea ce şi eu consider drept, să judec o situație pe care tu nu o poți judeca aşa cum ar trebui...

— Pe care o judec aşa cum o va judeca lumea, Vladimir!

— Şi ce-mi pasă mie de părerea acestei lumi, dragă Ilka? Pentru mine, lumea eşti tu, numai tu... aşa cum pentru tine ar trebui să fiu eu!... Dacă vrei, vom părăsi acest oraş. Ivan ne va urma, şi, oriunde vom merge, vom fi fericiți, îți jur!... Ilka, draga mea Ilka, spune că vrei să fii soția mea!

Vladimir se lăsă în genunchi în fața ei şi o rugă, o imploră. Dar se părea că ea se îngrozi mai mult de ea însăşi, atunci când îl văzu în această atitudine.

— Ridică-te, ridică-te! îl imploră ea. Nu îngenunchezi în fața fiicei unui...

Vladimir nu o lăsă să termine.

— Ilka... Ilka, repeta el, cu ochii plini de lacrimi. Fii soția mea!

— Niciodată, răspunse Ilka. Niciodată fiica unui asasin nu va fi soția lui Vladimir Ianov.

Această scenă îi distrusese pe amândoi. Ilka plecă în camera ei. Vladimir, în culmea disperării, ieşi din casă şi porni la întâmplare pe străzi, pe câmp, refugiindu-se, în cele din urmă, la doctorul Hamin.

Doctorul înţelese foarte bine că între cei doi logodnici avusese loc o discuţie aprinsă. Erau despărţiţi acum de o prăpastie de netrecut, cea a convenţiilor sociale.

Vladimir îi povesti scena, repetând cum o rugase, cum o implorase pe Ilka să-şi schimbe hotărârea.

— Din păcate, dragul meu Vladimir, replică doctorul, te-am prevenit... O cunosc pe Ilka şi nimic nu o va face să se răzgândească...

— Vai, doctore, nu-mi spulbera şi ultima fărâmă de speranţă! Va consimţi...

— Niciodată, Vladimir... Va fi de neclintit... se consideră dezonorată şi nu va fi niciodată soţia ta, căci este fiica unui asasin...

— Şi dacă n-ar fi? strigă tânărul. Dacă nu ar fi tatăl ei autorul crimei?

Doctorul Hamin întoarse capul, ca să nu mai răspundă la o chestiune decisă deja.

Atunci, Vladimir, revenindu-şi în întregime, stăpânindu-se din nou pe deplin, zise, pe un ton grav, ce purta amprenta unei extraordinare puteri de decizie:

— Iată ce vreau să vă spun, doctore... O consider pe Ilka soţia mea, înaintea lui Dumnezeu... şi voi aştepta...

— Ce?

— Intervenţia lui Dumnezeu!

Trecură câteva luni. Situaţia nu se schimbase. Opinia publică, mai ales a unor anumite clase sociale, nu mai plasa în centrul atenţiei sale acest caz. Nu se mai vorbea despre el. Partidul germanilor câştigase alegerile. Frank Johausen, reales, nu mai era interesat de familia Nicolev.

Dar Ivan şi Ilka nu uitaseră de obligaţia tatălui lor faţă de bancher. O considerau datoria lor, în memoria lui.

Ca să plătească tot, aveau nevoie de timp. Trebuia să strângă tot ce aveau, să vândă casa părintească, biblioteca profesorului, orice se

putea. Poate că, sacrificându-şi şi ultimele resurse, aveau să achite complet datoria.

Apoi, vor vedea ce puteau face... Ilka putea da lecţii, dacă voia cineva să înveţe cu ea... Poate în alt oraş. Ivan căuta să intre într-o firmă de comerţ.

Trebuia să trăiască, iar resursele lor se epuizau. Micile economii făcute de Ilka din câştigurile tatălui ei se diminuau zi de zi. Trebuia ca lichidarea datoriei să se facă foarte repede. După aceea, fratele şi sora aveau să decidă dacă mai rămâneau sau nu la Riga.

Fireşte că Vladimir Ianov, după refuzul fetei, plecase din casa lor. Stătea însă tot în mahala, la câţiva paşi de ei. Venea mereu la ei, ca şi când ar fi locuit acolo. Îşi oferea sfaturile pentru ca ei să poată rambursa suma destinată fraţilor Johausen. Acestea erau primite ca venind din partea celui mai devotat prieten al familiei. El punea la dispoziţia fetei toţi banii rămaşi de la tatăl său, dar Ilka nu voia să-i accepte.

Vladimir, admirându-i mândria, subjugat de nobleţea caracterului ei, o adora pe Ilka şi o ruga să se mărite cu el, să nu persiste în a se considera nedemnă de el, de a ceda la insistenţele prietenilor tatălui ei... Nu putea însă obţine nimic de la ea - nici măcar o speranţă, în viitor. Se izbea de voinţa ei de neclintit.

Doctorul Hamin, martorul disperării lui Vladimir, încerca uneori s-o convingă pe Ilka să se răzgândească, dar nu reuşea...

— Fiica unui asasin, spunea ea, nu poate deveni soţia unui om cinstit!

Toată lumea din oraş ştia asta şi o admira pe această făptură hotărâtă, ce inspira mila, în acelaşi timp.

Zilele treceau. Nu se mai produse niciun incident, dar, la 17 septembrie, veni o scrisoare pentru Ivan şi Ilka Nicolev.

Aceasta era semnată de preotul din Riga, un bătrân de şaptezeci de ani, venerat de toată populaţia ortodoxă, la care Ilka se ducea adesea să-şi caute liniştea pe care doar religia i-o mai putea oferi.

Preotul îi invită pe frate şi pe soră să vină în acea zi, la ora cinci, la cimitirul din Riga. O scrisoare identică primiseră şi doctorul

Hamin şi Vladimir Ianov, care veniră, în dimineața respectivă, în casa lui Dimitri Nicolev.

Ivan le arătă scrisoarea semnată de preotul Axiev.

— Ce înseamnă invitația aceasta şi de ce ne cheamă la cimitir?...

Era cimitirul unde se aflau depuse resturile lui Dimitri Nicolev. Biserica nu luase parte la funeraliile sinucigaşului.

— Ce crezi, doctore? îl întrebă Vladimir.

— Că trebuie să mergem acolo unde ne cheamă preotul... este un preot respectabil, înțelept şi prudent. Şi dacă ne-a trimis invitația aceasta, înseamnă că a avut motive serioase să o facă.

— Vii, Ilka? o întrebă Vladimir, căci ea tăcea.

— M-am rugat de mai multe ori la mormântul tatălui meu, răspunse ea. Voi veni... Să ne audă Dumnezeu, după ce şi preotul Axiev se va ruga alături de noi...

— Vom fi acolo la ora cinci, zise doctorul Hamin.

Apoi, el şi Vladimir se retraseră.

La ora respectivă, Ivan şi Ilka veniră la cimitir, unde-i găsiră pe prietenii lor. Îi aşteptau la poarta de la intrare. Se îndreptară spre locul unde se afla îngropat trupul lui Dimitri Nicolev.

Preotul, îngenuncheat lângă mormânt, se ruga pentru sufletul nefericitului.

Auzindu-le paşii, îşi înălță mai întâi capul alb, apoi se ridică. Ochii îi străluceau. Îşi întinse mâinile, făcându-le semn fraților, doctorului şi lui Vladimir să se apropie.

După ce Vladimir şi Ilka ajunseră de-o parte şi de cealaltă a modestului mormânt, preotul zise:

— Vladimir Ianov, dă-mi mâna ta!

I se adresă apoi fetei:

— Ilka Nicolev, dă-mi mâna ta!

Le uni apoi mâinile pe deasupra mormântului. Avea atâta energie în priviri, iar chipul său exprima atâta bunătate, că fata îşi lăsă mâna în cea a lui Vladimir.

Preotul zise apoi cu un glas grav:

— Vladimir Ianov şi Ilka Nicolev, sunteți uniți în fața lui Dumnezeu!

Atunci fata îşi retrase mâna, fără să vrea.

— Nu face asta, Ilka Nicolev, zise preotul. Mâna ta este a celui care te iubeşte.

— Pe mine? Fiica unui asasin?...

— Fiica unui inocent, care nu este vinovat nici măcar pentru că s-a omorât, răspunse preotul.

— Dar cine este asasinul? întrebă Ivan, tremurând de emoție.

— Este Krov, cabanierul de la *Crucea Ruptă*...

Capitolul XVI

Confesiunea

În ajunul acelei zile, Krov, bolnav de congestie pulmonară, murise, după câteva ceasuri de chin.

Înainte de a pieri, torturat de remuşcări vreme de cinci luni, îl chemase pe preotul Axiev, care venise să-i asculte spovedania.

Aceasta fusese scrisă de preot, iar Krov o semnase. După moartea sa, avea să fie făcută publică.

Ea însemna condamnarea acestuia şi reabilitarea lui Dimitri Nicolev.

Iată ce conţinea spovedania autorului crimei şi se va vedea prin ce înlănţuire de circumstanţe Krov a reuşit să arunce responsabilitatea asupra lui Nicolev.

În noaptea de 13 spre 14 aprilie, Dimitri Nicolev şi Poch sosiseră la *Crucea Ruptă.*

Văzând geanta lui Poch, cârciumarul, ale cărui afaceri mergeau prost de mai multă vreme, îşi făcu planul să i-o fure angajatului Băncii. Însă prudenţa îl îndemnă să aştepte ca necunoscutul călător, ce-şi anunţase intenţia de a porni la drum la patru dimineaţa, să plece de acolo. Neputând să-şi stăpânească nerăbdarea, pe la două noaptea, intră în camera lui Poch, crezând că nu-l auzise nimeni.

Poch nu dormea. Se ridică din pat, în lumina felinarului lui Krov. Acesta voia doar să-l fure, dar, descoperindu-i-se intenţiile, se repezi acum asupra nefericitului şi, folosindu-şi cuţitul de la centură – un cuţit suedez cu inel la mâner – îl lovi mortal în inimă.

Geanta lui Poch fu apoi scotocită. Conţinea cincisprezece mii de ruble în bilete de bancă de o sută de ruble fiecare.

Dar ce înjurătură îi scăpă lui Krov atunci când găsi în geantă o notă cu aceste cuvinte: „Lista numerelor bancnotelor acestea, a cărei copie se află în mâinile domnilor Johausen."

Această măsură de prevedere o lua mereu Poch, atunci când trebuia să facă un vărsământ în contul Băncii.

Deci nu se putea folosi de acele bancnote numerotate, fără a fi în pericol de a se da de gol!... Din asasinatul acela nu putea trage niciun profit!...

Atunci îi veni ideea să arunce întreaga răspundere a crimei asupra călătorului ce ocupa camera cealaltă. Ieşi din casă, făcu nişte zgârieturi sub prima fereastră, forţă obloanele celei de-a doua cu vătraiul şi reveni înăuntru.

Nebun de furie că banii furaţi îi erau acum nu doar inutili, dar şi periculoşi, se gândi la o faptă şi mai ticăloasă.

De ce să nu intre în camera călătorului, ca să-i pună banii în buzunar, după ce îl jefuia pe acesta de suma pe care, fireşte, trebuia să o aibă asupra sa?

Or, se ştie că Dimitri Nicolev ducea douăzeci de mii de ruble, ca să i le restituie lui Vladimir Ianov. În timp ce el dormea adânc, Krov îi luă aceşti bani, ale căror serii nu fuseseră păstrate pe vreo listă!... Alese din ei cincisprezece mii de ruble, pe care îi înlocui cu bancnotele furate de la angajatul Băncii.

Ieşi din încăpere fără să fie văzut de cineva. Apoi ascunse banii la rădăcina unui brad, alături de cuţitul cu care-l omorâse pe Poch. Poliţia nu reuşise să descopere aceste lucruri, cu toate cercetările sale.

La patru dimineaţa, Dimitri Nicolev părăsi *Crucea Ruptă*, pornind spre Pernau, unde-l aştepta Vladimir Ianov. Se înţelege acum prin ce succesiune de intrigi bănuielile aveau să cadă asupra sa şi să se schimbe în curând în certitudini.

Krov, care avea acum biletele lui Nicolev, care nu observase şi nu putea remarca substituirea, era în măsură să se folosească de acestea fără a fi în pericol. O făcu totuşi cu mare prudenţă şi doar pentru nevoile sale imediate.

Apoi ascunse banii la rădăcina unui brad...

În cursul judecării cazului încredințat domnului Kerstorv, Dimitri Nicolev fu recunoscut de brigadierul Eck drept călătorul asupra căruia cădeau bănuielile. Profesorul, negând mereu că ar fi fost autorul crimei, refuzase să dezvăluie scopul călătoriei sale şi, fireşte, ar fi fost arestat, dacă n-ar fi venit Vladimir Ianov şi n-ar fi răspuns la întrebări în locul său.

Văzând că Nicolev se putea dezvinovăți de acuzațiile aduse împotriva sa, cabanierul Krov începu să se teamă, înțelegând că bănuielile vor cădea pe capul lui. Deşi era supravegheat tot timpul de agenți, la *Crucea Ruptă*, concepu o nouă intrigă care să facă din nou să cadă suspiciunile asupra profesorului, pentru ca Nicolev să fie considerat autorul crimei.

După ce a ars o bancnotă pe care o pătase cu sânge şi din care păstrase doar un colț, putu, noaptea, să se strecoare pe acoperiş şi să arunce pe horn fragmentul de bilet în vatra căminului din camera pe care o ocupase Dimitri. Acolo fu găsită bucata de hârtie a doua zi.

Ca urmare a respectivei percheziții, se ştie că profesorul a fost interogat din nou. Domnul Kerstorv însă, în sufletul său şi în conştiința sa, îl considera nevinovat, de aceea nu ordonă arestarea lui.

Mai îngrijorat ca niciodată, Krov era la curent cu ceea ce spuneau apărătorii lui Nicolev, care-l acuzau pe el ca fiind ucigaşul lui Poch şi că înscenase totul ca să cadă vina pe un inocent, după plecarea călătorului, punând vătraiul în camera acestuia şi fragmentul de bancnotă în vatră, unde nu fusese găsit la prima percheziție.

Aşadar, Nicolev câştiga încrederea publicului, iar Krov o pierdea. Aştepta însă ca prezentarea bancnotelor furate să-i dea lui Nicolev lovitura de grație. Aceste bilete nu fuseseră încă folosite de Vladimir Ianov.

În sfârşit, Krov înțelese că avea să fie arestat, ceea ce însemna pieirea sa. Să fi ştiut el că la 14 mai bancnotele ajungeau în mâinile fraților Johausen şi că erau recunoscute drept cele aflate asupra lui Poch, aducându-i condamnarea definitivă lui Nicolev, atunci n-ar mai fi ucis a doua oară, ca să justifice astfel prima crimă!

Dar nu ştia asta sau, mai degrabă, o află abia după ce comisese al doilea omor. Era acum liber, putea să se ducă la Riga, unde fusese chemat adesea de judecătorul de instrucție. Veni şi în ziua aceea, la căderea nopții, se învârti pe lângă casa profesorului, decis să-l omoare pe Nicolev ca să facă să se creadă că Dimitri s-ar fi sinucis...

Împrejurările îl favorizaseră. Îl văzu ieşind pe Nicolev, alergând ca un nebun, după teribila scenă cu Vladimir, la care asistaseră copiii săi. Îl urmări pe câmp şi, pe drumul pustiu, îl lovi în piept cu acelaşi cuțit cu care îl omorâse pe Poch şi pe care îl lăsă lângă victimă.

Cine se mai putea îndoi acum că Dimitri Nicolev, îngrozit de constatarea legată de biletele furate, nu se omorâse singur şi nu era adevăratul asasin de la cabana *Crucea Ruptă*?

Nimeni! Iar această nouă crimă urma să aibă pentru autorul ei rezultatul aşteptat.

Cazul fu închis. Krov, dezvinovățit complet, având doar remuşcări, putea să se bucure liniştit de rodul asasinatelor sale.

Avea asupra sa biletele de bancă substituite, ale căror numere nu se cunoşteau, pe care le putea folosi fără niciun risc.

Krov nu se bucură multă vreme de avantajele obținute în urma crimelor sale. În ajun, lovit de congestie pulmonară, îngrozit de apropierea morții, îi dictase confesiunea sa preotului, cerându-i să o facă publică, şi îi dădu aproape toți banii care, în mod legal, erau ai lui Vladimir Ianov.

Dimitri Nicolev fu complet reabilitat. Dar ce durere pentru copiii şi pentru prietenii săi, care, acum, nu puteau decât plânge la mormântul său!

Astfel se termină această tragedie ce avu un ecou atât de puternic în analele judiciare ale provinciilor baltice!

SFÂRŞIT

GLOSAR

anvergură – desfăşurare, întindere; loc. adj. *de mare anvergură* = pe plan mare; vast, atotcuprinzător

arian – denumire mai veche dată popoarelor indo-europene; denumire actuală pentru popoarele indo-iraniene; (sg.) persoană care aparţine unuia dintre aceste popoare; termen folosit de rasişti spre a denumi populaţiile albe, în general, şi pe strămoşii germanilor, în special

atelaj – ansamblu format din animalele de tracţiune şi harnaşamentul acestor animale; (impr.) animalele împreună cu vehiculul pe care îl trag (sau numai vehiculul)

batant – (despre uşi, ferestre, capace etc.) care se închide singur, printr-o mişcare de du-te-vino în jurul unei axe verticale situate la una dintre margini

cabaretier – (franţuzism) proprietar al unui cabaret

carenă – partea exterioară a corpului unei nave, care se găseşte sub linia de plutire

copeică – monedă rusească divizionară egală cu a suta parte dintr-o rublă

desagă – traistă formată din două părţi, care se poartă pe umăr sau pe şa; fiecare dintre cele două părţi ale acestui obiect; traistă

efracţie – spargere a zidurilor, forţare a încuietorilor sau a oricărui dispozitiv de închidere, ca mijloc pentru săvârşirea unei infracţiuni

galet – fragment de mineral sau de rocă, şlefuit şi rotunjit de torentul apelor, care intră în componenţa pietrişului şi a conglomeratelor

giruetă – instrument meteorologic, cu care se determină direcţia şi intensitatea vântului

graden – denivelare de teren provenind din retragerea gheţarilor între o vale confluentă şi una principală

hansă – asociaţie, companie comercială occidentală în Evul Mediu

hanseatic – privitor la hansă, al hansei, de hansă

iconoclasm - mişcare socială, politică şi religioasă din sec. VIII-IX, în Imperiul Bizantin, care, sub forma luptei împotriva cultului icoanelor, a fost îndreptată împotriva aristocraţiei laice şi ecleziastice

iconoclast - partizan al iconoclasmului; (fig.) cel care sfărâmă, refuză autoritatea consacrată a unei valori, concepţii, personalităţi, care nu respectă tradiţiile

injurios - care conţine o injurie; de batjocură, insultător, jignitor

juxtapune - a pune mai multe obiecte alături, unul lângă altul; a alătura

laconic - (despre vorbire, stil) care se exprimă în puţine cuvinte; scurt, succint, concis, lapidar

leghe - unitate de măsură pentru distanţele terestre sau maritime, variind între 4 şi 5,5 km

lucarnă - fereastră mică, amenajată în acoperişul cu pantă mare al unei construcţii, în scopul luminării şi aerisirii podului sau a încăperilor aflate la nivelul podului; bageac, bageacă; (rar) ferestruică pe care se poate privi afară

nihilism - atitudine, tendinţă, concepţie sau manifestare care neagă rânduielile, instituţiile, morala, tradiţiile culturale existente într-o societate dată, fără să le opună, în schimb, altele superioare; atitudine de negare absolută

nihilist - adept al nihilismului; care aparţine nihilismului, privitor la nihilism; care dă dovadă de nihilism

ogival - în formă de ogivă, ca o ogivă

ogivă - sistem de construcţie caracteristic arhitecturii gotice, format din intersecţia a două arcuri de cerc dispuse diagonal, care formează osatura unei bolţi

pogon - unitate de măsură pentru suprafeţe de teren agricol, a cărei mărime variază, după epoci şi regiuni, în jurul unei jumătăţi de hectar; bucată de pământ (agricol) de un pogon; teren cultivat, plantaţie de această mărime; cantitate de produse obţinute de pe un pogon

polată - încăpere mică pe lângă o casă ţărănească, servind ca magazie

rabota (a) - a netezi, a răzui suprafaţa unei piese (metalice)

rabotare - acţiunea de *a rabota* şi rezultatul ei

rabotat - rabotare

ruble - biletele erau emise de statul rus în cupoane de 500, 400, 50, 25, 10, 5, 3 şi 1 rublă. Aceşti bani de hârtie reprezentau instrumentul monetar exclusiv în Rusia

samovar - vas de metal folosit la fiertul apei pentru ceai

septentrional - boreal, nordic

stroemling - mic peşte marin, foarte apreciat în Livonia

şnaps - rachiu (tare); vinars

tavernă - cârciumă sărăcăcioasă, murdară şi întunecoasă (instalată, de obicei, la subsol)

teuton - (s.m. şi f.) persoană care făcea parte dintr-un ordin monaho-cavaleresc german; (adj.) care aparţine sau este caracteristic pentru unul dintre triburile germanice din Antichitate; (depr.) care aparţine germanilor; de origine germană; nemţesc; german

ucaz - ordin, ordonanţă, decret al autorităţii ruse; (fig.) hotărâre care nu admite nicio contrazicere

verstă - unitate de măsură pentru distanţe folosită în trecut (mai ales în Rusia), egală cu 1,067 km

vizieră - partea de dinainte, mobilă, a coifului, care putea fi coborâtă ca să acopere obrazul şi să pareze eventuale lovituri; cozoroc; vizetă, vizor

Cuprins

I. Trecerea frontierei 5
II. Slavul îl ajută pe slav 16
III. Familia Nicolev 27
IV. În poştalion 38
V. La *Crucea Ruptă* 51
VI. Slavi şi germani 60
VII. Descinderea Poliţiei 70
VIII. La Universitatea din Dorpat 84
IX. Denunţul 97
X. Interogatoriul 108
XI. Înaintea mulţimii 122
XII. Vladimir Ianov 135
XIII. A doua percheziţie 146
XIV. Lovitură după lovitură 159
XV. La mormânt 171
XVI. Confesiunea 181

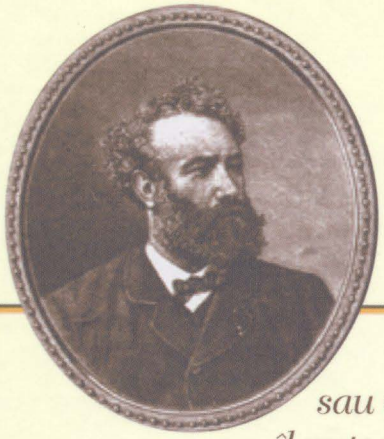

Jules Verne

O simplă conversație, un eveniment istoric sau o informație citită într-un ziar – toate acestea îl puteau inspira în orice clipă pe acest om pasionat de cuvânt, numit Jules Verne!

Atâtea titluri care ne aruncă în formidabilele sale aventuri imaginare!

În aceeași colecție:

- În fața steagului
- Sfinxul ghețarilor (Partea I)
- Sfinxul ghețarilor (Partea a II-a)
- Naufragiații de pe Jonathan
- Nord contra Sud
- Aventurile celor trei ruși și trei englezi în Africa Australă
- Frații Kip
- Mihail Strogoff
- Mathias Sandorf (Partea I • Partea II)
- Mathias Sandorf (Partea III • Partea IV • Partea V)
- Arhipelagul în flăcări
- Drumul Franței
- Cancelarul
- Familia fără nume
- Doamna Branican
- O tragedie în Livonia
- Călătorie în Anglia și în Scoția